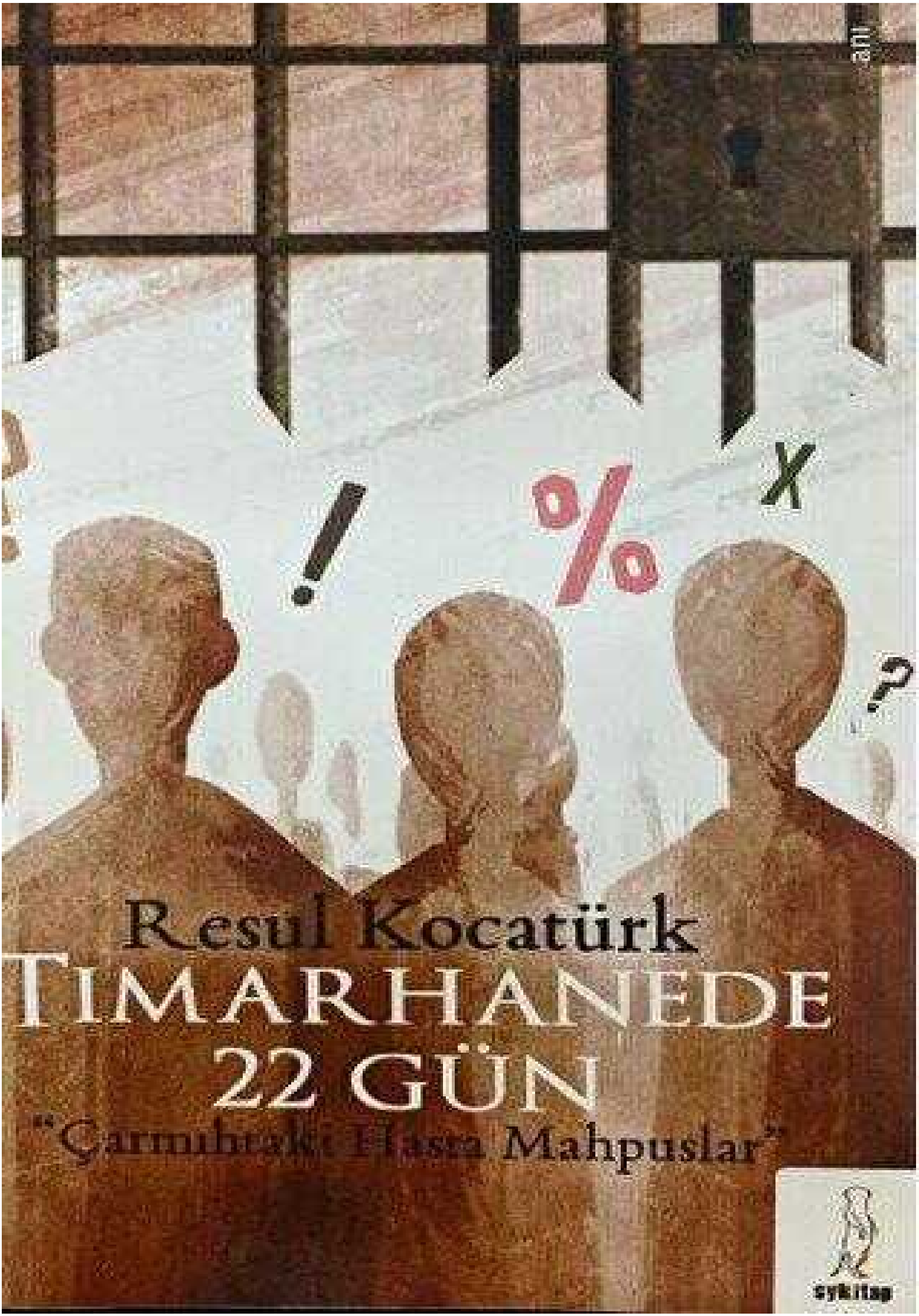
Resul Kocatürk
TIMARHANEDE
22 GÜN
"Çarmıhtaki Hasta Mahpuslar"
sykitap

Hapishane kapılarında ömür tüketen sevgili babam Osman Kocatürk'ün anısına...

Teşekkür

Devrimci mahpusların dostu/yoldaşı olan, dayanışma eylemlerini sınırların ötelerine taşıyan, kitabımın baskı aşamasına kadar her konuda destek olan Adil Okay ile Görülmüştür Kolektifi (www.gorulmustur.org) gönüllülerine, el yazılarımı dijital ortama aktaran sevgili Umut ve Yılmaz'a ve çeyrek asırdır, içeride, dışarıda hep yanımda olan sevgili eşim, yoldaşım Badegül'e teşekkür ediyorum.

Resul Kocatürk'ün 'Tımarhanede 22 Gün'ü

Acılar yarıştırılmaz biliyorum. Ancak ne zaman 12 Eylül mezalimi üzerine bir öykü-roman okusam veya bir film seyretsem, eserin edebi-estetik derinliğinden, değerinden, filmin sinematografik başarısından önce gerçeği nasıl ve ne kadar yansıttığına bakıyor, sonra da kendi gerçekliğim (iz)le, yaşadıklarım (ız)la kıyaslıyorum. Gayri ihtiyari oluyor bu. Bir de bakıyorum gerçek reyting uğruna tahrip ediliyor, kavramların içi boşaltılıyor. Oysa sanat edebiyat, her dönem toplumsal altüst oluşlarda tanıklık yaparak, dolaylı da olsa tarihe not düşmüş ve "kamunun vicdanı" olmuştur. 12 Eylül de bir toplumsal alt üst oluştur. İlk on yıl, yani 1980-1990 arası yüz binlerce insan zarar görmüştür. Bu mezalimin edebiyata yansımaması mümkün değildir. Ancak "Kitap okumanın suç sayıldığı, devrimci olmanın ölümle özdeş sayıldığı" bir dönemde, gerçeğe sadık kalarak yazmak da kolay değildi. Yazar Resul Kocatürk'ün "tanık ve sanık" olduğu 12 Eylül gerçeği de imgelerle örtülemeyecek kadar ağır ve açık bir trajediydi. Başta Diyarbakır olmak üzere Mamak, Metris, Ulucanlar gibi hapishanelerde "yaşananlar, tutsaklara yaşatılanlar" Adorno'nun, Auschwitz'ten sonra şiir yazılamaz saptamasını çağrıştıracak kadar ağırdı. Buna rağmen gecikmeli de olsa bu dönem hakkında gerçeği betimleyen eserler yaratılmıştır.

"12 Eylül" bugün de -özelikle zindanlarda- farklı uygulamalarla sürüyor. Özellikle hasta tutuklu ve hükümlülerin insan onuruna yakışır tedavi olanaklarından yoksun olmaları, örneğin kelepçeli muayeneye, ameliyata hatta kelepçeli doğuma zorlanmaları ka bul edilebilir değil. İşte "Tımarhanede 22 gün" adlı anı romanıyla kapımızı çalan, bizi rahatsız eden, uykularımızı kaçıran, 12 Eylül mezalimini bizzat yaşamış olan Resul Kocatürk de bu kitapta zulmün hâlâ sürdüğünü anlatıyor. O halde Temel Demirer'in dediği gibi "Ona, onlara kulak vermeli; onları kopartıldıkları hayatın ortasına taşımalıyız. Çünkü onlar, adalet(sizlik)' denen bir zulmün hedef tahtasıdırlar... Onların efkâr, hüzün, özlem ve dirençle yoğrulmuş, 'görülmüştür' damgalı mektupları, Özdemir Asaf'ın, 'Bana bir mektup geldi / İçinden ben çıktım,' diyen dizelerindeki gerçeğin haykırışıdır... Onların yazdıkları, anlattıkları Adres-Siz mektuplardır..."

Resul Kocatürk tek değil tabii. Mektup arkadaşlarımdan Aysel Koç ve Garibe Gezer hapishanede intihara sürüklendi, Halil Güneş hapishanede tedavi koşulları sağlanamadığından hayatını kaybetti. Dr. Ayhan Kavak ile birlikte hazırladığım "Firari Yazılar" adlı kitaba katkı sunan yazar Nevzat Çapkın, Güler Zere gibi kanser hastalığı ilerledikten sonra tahliye oldu. Ama 1 ay yaşayamadı...

Ve hapishanelerde son bulan, saymakla bitmeyecek trajik yaşam öyküleri...

Ve tabii zulme başat gelişen direniş destanları...

Sonuç itibariyle hapishanelerden gelen mektuplardan ve ziyaretçilerin izlenimlerinden anlamaya çalıştığımız bu trajedileri ve direniş örneklerini Resul Kocatürk "Timarhanede 22 gün" adlı çalışmasıyla bize içeriden anlatıyor:

"Çeyrek asra yaklaşan hapisliğim boyunca, bu lanet yerlerdeki hasta mahpuslarla ilgili 'deli' hikâyeleri dışında elle tutulur hiçbir bilgiye, habere rastlamadım. Tek tük varsa da, kesinlikle istisna kabilindedir. Onun için, içerden birisi olarak burada tutulduğum sürece gözlemlediğim, yaşadığım hiçbir şeyi atlamadan not etmeye çalışıyorum. Umarım yazdıklarımı koruyabilirim ve o bir avuç da

olsalar, duyarlı güzel insanlara ulaşmasını sağlayabilirim."

Resul Kocatürk'e ne kadar teşekkür etsek azdır. Bize içeriden bilgi verdiği, İnsan Hakları Örgütlerinin raporlarını kuru istatistik bilgi olmaktan çıkarıp, ete kemiğe büründürdüğü, resmi tarihin dışına çıkıp, gerçek hapishane tarihinin yazılımına katkı sunduğu ve nihayet o zor koşullarda bile "Başka bir dünya mümkün" diyebildiği için...

Adil Okay

Bindik Bir Mavi Ringe, Gidiyoruz Tımarhaneye!

Yollara doğdum! İlk gençlik yıllarımla birlikte yolculuklara koyuldum. Yol aldıkça büyüyen ve tutkuyla bağlandığım yaşam sevdamın kahraman öncülerinin ayak izleriyle buluştum. Yirmili yaşlarını süren Mahir'in, bilgece işaret ettiği; sarp, engebeli ve dolambaçlı yolları aşmaya ve deneyimlemeye yöneldim.

Kâh kuşatılmış kent sokaklarını, varoşların tozlu çamurlu yollarını adımladım, baş eğmeyen zirvelerinde hâlâ ya durduğum dağlara yol aldım. Kızıllaşan ufuk çizgisiyle kucaklaşan uçsuz bucaksız ovaları, çölleri arşınladım ve halk düşmanlarının viraneye çevirdiği köy patikalarında soluklandım...

Gün geldi, yolculuğumun en sert kulvarlarından olan tutsaklıkla karşı karşıya kaldım. Yirmi iki yıldır sürmekte olan mücadele alanımda, bedenim tutsak edilmiş olsa da, umut ve ideallerimle alabildiğine özgürlüğü hedefledim. Bedeni tutsak, özgür bir mahpus olarak şu an, mavi ring aracı hücresinde, yoldayım...

Yalnız değilim. Mavi ringin iki metrekarelik hücresinde dostlarımla birlikteyim. Gün ortasında, Kırıkkale F-Tipi Hapishanesinin hücrelerinden çıkarılıp mavi ringin hücresinde bir araya getirildik.

Askerler, uzun yolculuğumuzun nasıl geçeceğini ilk andan itibaren hissettirdiler. Hücreden çıkarıldıktan sonra, kapı altına gelinceye kadar X-Ray ve duyarlı kapı da dâhil, üç defa dayatılan üst ve ayakkabı aramasından sonra, ayrıca askerin ayakkabı araması dayatmasına karşı "Keyfi aramaya son!" sloganıyla cevap vermem ve çıkarmayı reddetmem üzerine, ayakkabıyı zorla çıkaran askerin tartaklama girişimi, ortamı bir anda hareketlendirdi. Araya giren gardiyan, olayın büyümesinin önüne geçti ve ardından koluma giren iki asker tarafından çekiştirilerek ringin hücresine itildim

Elimdeki poşeti kenara bırakıp benden önce getirilen arkadaşa 'merhaba' diyerek elimi uzattım. "Merhaba, benim adım..." dediği anda, sesi tanıdım. "Filit heval, sensin değil mi? Yahu tanımadın mı? ben Resul" dedim ve kelepçeli bileklerimiz izin verdiğince sarılıp kucaklaştık. Atmış üç yaşındaki kar beyaz saçları, kırçıl bıyıklarıyla karşımda duran Filit'le, bir yılı aşkındır sırt sırta hücrelerde komşuluk yapıyoruz. Şimdiye kadar hiç karşılaşmadık. Buna rağmen, birbirimizi gayet iyi tanıyoruz. Tabii, seslerimiz kılavuzluk etmemiş olsa, asla bunu bilemeyecektik.

F-Tipi hapishane hücrelerinde sesler en az iki kişiliktir. Yan yana ya da sırt sırta hücrelerde kilit altında tutulan insanların birbirini görmemeleri, sosyal ilişki kurmamaları üzerine inşa edilmiş bu izbe mekânlar. Ancak tutsakların göğün bir avuç boşluğunda yankılanan seslerde buluşup acısıyla tatlısıyla, coşkusuyla hüznüyle yaşamın bütün hallerini paylaşmalarını engelleyebilecek bir çare üretememişler.

"Filit heval, ne yalan söyleyeyim! Ses tonuna, rengine göre belleğimde seni daha iri yarı, pos bıyıklı ve azıcık da asık suratlı, çatık kaşlı biri olarak tasavvur ediyor, öyle bir beden biçimlendiriyordum, ama fena yanıldım" dediğim anda, ringin dış kapısı açıldı, hemen sonra da Cihat'ın "Rast, önde misin arkada mı?" diyen sesi duyuldu. "Ön taraftalar" dedi, benden önce davranan asker ve arka hücrenin kapısını açtı. Cihat girmedi, sakin bir sesle "Olmaz! Arkadaşım ön hücrede ve oraya geçmek istiyorum. Git, komutanına söyle" dedi. Asker "İki kişi öne, bir kişi arkaya binecek, emir verdi komutanım" diye diretse de, gidip durumu iletti ve döndüğünde sesini çıkarmadan ön hücrenin kapısını açtı. Direniş Hareketi'nden kadim dostum çakır gözlü kıvırcık Cihat "Sinir oluyorum bunlara!" diye homurdanarak içeri girdi.

Ringin motor sesi acı çekiyormuşçasına inlerken "Elmadağ'ı tırmanmaya başladık" dedi, Cihat ve bir el büyüklüğündeki dışarıdan tel kafesle kapatılmış cama yöneldi. Sonra "Rast, sen özlemişsindir kesin! Gel bak, nasıl da görkemli görünüyor karlı zirveler,"

diyerek kabuk bağlamış yaramı kanattı. Tırmanan aracın yavaşlığından yararlanarak, ayrıntılarına vakıf olamasak da, kafalarımızı birbirine yaslayarak el kadar pencere deliğinden, Ankara'nın doğu kapısı Elmadağ'ın görkemini seyre koyulduk. Zirvelere yaklaştıkça, ucu bucağı kestirilemeyecek derin vadiler, Mezopotamya ve Anadolu coğrafyasını güneyden kuzey ucuna kadar adımladığım nice dağların ve vadilerin muhteşem görüntüleri, o günlerin berraklığı ile belleğime akmaya başladı. Araç, zirveden aşağıya hızlıca yol almaya başladığında ise büyü bozuldu. Dağlar flu bir siluet olarak gözlerimizin önünde kayıp duruyordu şimdi. Ankara sınırlarını geçip İstanbul yoluna koyuluncaya kadar Cihat'ı oturtabilmek mümkün olmadı. Yıllar sonra görüyordu Ankara'yı. "Vay be! On beş yılda ne kadar da değişmiş!" dedi. Görebildiğimiz sokakları, caddeleri isim isim tanıtmaktan geri durmadı tabii.

Zalim Bolu Bey'ine karşı direnen Köroğlu'nu bağrına basan Bolu dağlarını görme heyecanın kapılmışken birden bastıran sis ve yağmur, hayallerimi suya düşürdü. Kısa süre sonra içinde bulunduğumuz karanlığa, doğanın karanlığı eklenerek hücre tamamen körleşti.

Duvarların ardından asık yüzlü, çatık kaşlı somurtkan birisi olarak tasavvur ettiğim, beni fena halde yanıltan Filit, başından geçen trajikomik olayları anlatıyordu. Araya sıkıştırdığı fıkraya kahka hâlâ rla güldüğümüz bir an araç durdu.

Bunlar durdular ya, hayırdır inşallah!" dedim.

"Pek hayra alamet gibi görünmüyor; az sonra anlaşılır ne olduğu," diye yanıtladı beni Filit. Pür dikkat kesildik. O sırada, kapının kilit aralığından izleyip olanları anlamaya çalışan Cihat "Araçtan indiler, kapıyı da kapattılar" dedi. Az sonra rütbeli askerlerden biri "Hadi oğlum, iki kişi nöbette kalsın. Yemeğini yiyen gelip nöbeti değişsin," deyince endişeli bekleyişimiz yerini yemek sohbetine bıraktı.

"Baştan anlaşalım arkadaşlar. Büyüğünüz olarak yemek işine el koyuyorum. Yemekler benden, ona göre... Askere seslenelim ne

varmış öğrenelim ki, ona göre karar veririz," dedi Filit. Askerlere birkaç kez seslendik ama ne fayda... Her defasında "Komutanım yemekte. Nöbet değişince söyleriz!" diyorlar, başka bir şey demiyorlardı. Yarım saat sonra nöbeti değişenler, yemekleri saydılar. Birer porsiyon ekmek arası döner istedik. Siparişimiz sonra gelir, diye beklerken, askerler hızlıca araca doluştular. Şoför kapıyı kapatıp marşa bastı. Biz hücre duvarlarını yumruklamaya başladık. Araç tesislerden çıkıp yola koyulduktan sonra, hiçbir şey olmamış gibi hücre kapısına gelen uzman çavuş alaycı bir ifadeyle "Ne oldu arkadaşlar, bir sıkıntı mı var?" dedi. Benim ve Cihat'ın burnumuzdan soluduğunun farkında olan Filit, bizden önce davrandı ve sükûnetini koruyarak "Bizimle maytap mı geçiyorsunuz? Ne demek sıkıntı mı var? Kendiniz gidip tıkındınız. Neden bizim yemek ve lavabo ihtiyacımızı karşılamadınız? Siz ne biçim insanlarsınız? Üzerine kilit vurulmuş, eli kolu bağlanmış insanlara böyle davranmak acizliktir," dedi ve dönüp oturdu.

Alaycı tavrını sürdüren uzman "Bizim size yemek, ekmek almak gibi bir sorumluluğumuz yok. Hem alsak bile, yediğinizden içtiğinizden zehirlenirseniz bizim başımız belaya girer," deyince daha fazla dayanamadım, sesimi yükselttim. "Sen ne diyorsun ya! Nasıl sorumluluğunuz yok!" Hapishaneden size para teslim etmediler mi? Madem öyle, parayı niye teslim aldınız? Neymiş efendim, zehirlenirmişiz! Siz istemedikten sonra, öyle bir şey olmaz."

"Biz öyle bir şey yapmayız. Hem parayı biz almadık. Şoför teslim aldı."

"O zaman dönün geri, şoför ihtiyaçlarımızı alsın."

"İstiyorsa alsın. Biz kendisine söyledik. Sorumluluk üstlenmeyiz. Tutanak tutarız, sorumluluğu alır ve tutanağı imzalarsa bizim için sorun yok, dedik; ama tutanağı imzalamayı kabul etmedi. Yapacak bir şey yok." dedi sırıtarak.

Yanı başımda duran ve dişlerini sıkıp duran Cihat, koluma dokundu. "Bos ver uzatmayalım. Niyeti belli herifin... Baksana nasıl da sırıtıp duruyor!" dedi.

Az sonra, Filit hevalin yüreklerimize işleyen Kürtçe stranı duyuldu. Yaşadığımız stresi kapı dışarı ederek onun yanık sesi eşliğinde yol almaya başladık.

Ringin küçük penceresinde bir an parıldayıp kaybolan ışık demetlerinin yoğunlaşmaya başladı. Kentin içinde yol aldığımızın işaretiydi bu. İşgallerin ve direnişlerin kenti İstanbul'dayız. Yıllar sonra, boğazın o muhteşem manzarasını görebilmek için can attığımdan, farkında olmadan kaçırırım endişesiyle ringin camını peçeteyle iyice ovaladım; fakat değişen bir şey olmadı. Yol kenarındaki ışıklar, baş döndürücü hızla yuvarlanıp geçiyordu gözlerimin önünden. Öylesine güçlüler ki, arkalarında ne varsa yutuyorlar. Kentin derinliklerini koyu bir karanlığın içine hapsolmuş devasa siluetler olarak seçebiliyorum. Az sonra manzara değişti. Uzaklarda, yoğun bir sis perdesi içinden göğe doğru uzanan ölgün ışık sütunları hayaletlerini fark ettim.

"Arkadaşlar, muhtemelen boğazın üzerindeyiz." dediğimde, yol boyunca cama yaklaşmayan Filit "Nasıl bir yermiş, ben de göreyim şu İstanbul boğazını!" diyerek kalkıp gözlerini cama, kafasını kafama dayadı. Bir süre bakınıp durdu, anlaşılmayan bir şeyler mırıldandıktan sonra, şaşırmış bir ifadeyle "Heval şaka yapmıyorsun değil mi? Hani nerede boğaz? Ben hiçbir şey göremiyorum. Allah Allah, yoksa gözlerim iyice bozulmuş mu ne!" dedi endişeyle.

"Hayır, şaka falan yapmıyorum. İşte orada heval. Sen gerçekten kör olmuşsun ha! Ben görüyorum. Baksana, sisin ardına gizlenmeye çalışmış."

Cihat'ın, kavga şehri İstanbul'u selamlayan kahka hâlâ rı eşliğinde Asya'dan Avrupa'ya doğru yol alıyoruz...

Doktor'un Tımarhanesine Rağbet...

İki adım eni, üç adım boyu olan kir pas içinde bir hücredeyim. O kadar pis ki, keskin ağır koku yüzünden nefes almaktan korkar hale geldim. Her nefes alışımda, avuç avuç iğne ciğerlerime saplanıyormuşçasına acı hissediyorum. Sanki yapıştırıcı üzerinde yürüyorum. Her adımda ayakkabılarımdan çatır çutur sesler çıkıyor.

Gece yarısı, hücre kapılarından içeri itildiğimiz andan, öğlen saatlerine kadar kapılara vurduk; su, fırça ve deterjan isteyip durduk. Sonunda bir avuç deterjan ile fırça getirdiler. Fakat her gelen gardiyan "Suyu kota ile veriyoruz. Sizden öncekiler lavaboyu açık bırakmışlar, kota dolmuş. Sabah mesai başladığında dilekçe verin. Kapılara boşuna vurup durmayın," dedi ve gitti.

Sinir sistemlerimiz alt üst oldu. Ne yaptıysak öğlen yemeğine kadar su vermediler. Su geldikten sonra, saatlerce temizlik yaptım.

Tuvalet taşları kurumuş dışkı kalıntılarından görünmez haldeydi; ağır bir koku yayıyordu. Atletimle ağzımı burnumu kapatarak bi-raz olsun rahatladım. Uzun süre uğraşıp durdum, ama ne beton zeminin yapışkanlığı kayboldu, ne de koku bir dirhem azaldı.

Yan hücrede Cihat, onun yanında da Filit arkadaş kalıyor. Onların durumu da benden pek farklı değil, ama en azından kokuya karşı benim kadar hassas değiller. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16/6. maddesine istinaden özgür ve sağlıklı bir ortamda tedavimizin yapılabilmesi için, Adalet Bakanlığına verilen dilekçeler üzerine buradayız. Arkadaşları son kararı verecek olan Adli Tıp Kurumu (ATK) heyetine ç karacaklar. Benim durumum ise karışık...

Başta hasta tutsaklar olmak üzere, tutsakların sorunlarıyla yakından ilgilenen, hukuki destekte bulunan Av. Gülizar Tuncer, iki

yıl önce benim için de dilekçe vermişti. Bunun üzerine, uzun bir süre Karadeniz sahilinde ne kadar hastane varsa götürüp getirmişlerdi. Son olarak, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, sağlık sorunlarıma dair rapor hazırlamış ve yatışı olan bir hastanede detaylı muayenemin yapılmasını önermişti. Kısa süre sonra da, tutulmakta olduğum Giresun E-Tipi Hapishanesinden zorla Kırıkkale F-Tipi Hapishanesine sürgün edilmiştim. Geçen yıl ise Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesine getirilmiştim. Yüzeysel bir muayene sonrasında yatışıma karar verilerek bir yıl sonraya randevu vermişlerdi.

Arkadaşları sabah erkenden Adli Tıp'a götürüp getirdiler. Cihat, Hepatit B hastası ve kulaklarından ciddi sorunlar yaşıyor. Filit ise kalp ve diyabet hastası... 'Dostlar alış verişte görsün' kabilinden, üstün körü bir muayene yapmışlar.

Cihat, hücreye girer girmez "Doktorların dalga geçer halleri vardı. Askerlere lahmacun aldırdık ve yıllar sonra lahmacun yedik. Yanımıza o kâr kaldı," dedi.

"Gerçekten mi? İyi ikna etmişsiniz. Arada bir onlar da insafa geliyormuş demek ki?!"

"Yok, be arkadaşım, ne insafı... Öğlen yemeğine dönmek mümkün olmayınca mecbur kaldılar. Hatta üçer tane istedik, ama gıcıklık olsun diye ikişer tane getirdiler."

"Nasıldı, güzel miydi bari?"

"Güzel miydi ne demek! Düşün işte! Yerken, sen aklımın ucundan bile geçmedin!"

"Vay be! Bensiz boğazınızdan geçti demek. Bunun hesabını soracağım sizden." dedim ve birbirine karışan kahka hâlâ rımızla, aramızdaki duvarları ortadan kaldırdık.

Hastanede kalıp kalmayacağım netleşinceye kadar Metris T-Tipi Hapishanesinin hücrelerine katlanacağız maalesef. Eğer doktor kalmamı gerekli görmezse birlikte geri döneceğiz. Aksi durumda, onlar mavi ring aracının hücresinde, kamera tacizi altında kelepçeli işkence yolculuğuna çıkacaklar, bense tımarhanede solu-

ğu alacağım. Doğrusu hastanenin adı bile tedirgin olmama yetiyor.

Nihayet öğlen saatlerinde hücrelerden çıkarıldık ve bilekleri. mize kelepçe vurularak ringin kör hücresine kapatıldık. Yolu şa şıran şoför, sokak aralarında dönüp dururken, midelerimizi ağzımıza geldi. Bir saatten fazla süren yolculuğun ardından Bakırköy Hastanesi Hasta Kabul Servisine gelebildik nihayet. Çevrede koca koca ağaçların gölgelik yerleri varken aracı güneşin altına park ettiler.

"Ya aracın havalandırmasını çalıştırın ya da gölgelik bir yere çekin," diye ısrar ettiysek de taş olup kulaklarını tıkadılar. Öfkeyle hücre kapısını yumrukladık. Boğulurcasına öksürmem üzerine arkadaşlar daha bir yüklendiler.

Astım krizine girdiğimi düşünmüş olmalılar ki, nemrut suratlı uzman asker "Niye haber vermediniz oğlum?" dedi, sonra da alaycı bir sesle askerlere hücre kapısını açtırdı. Hep birden ağzımıza ne geldiyse saydırdık. Araçtan indim, koluma giren iki asker eşliğinde kırk elli adım ilerideki binaya yürümeye başladık. Sonra, şoför de aracı çalıştırdı, önümüze geçerek büyük bir ağacın altına park etti.

Mesafe kısaydı ama ben nefes nefese kalmıştım. Ağaçların altında yürümek ciğerlerime iyi geldi. Biraz olsun rahatlamıştım.

Bekleme salonuna girdik. Çeşitli hapishanelerden getirilen ve yarıya yakını kadın olan en az on beş hasta mahpusla birlikte, üç misli kadar askerin bulunduğu tıkış tıkış salonda beklemeye başladık. Baktım olacak gibi değil, duvara yaslanarak kendimi yere bıraktım, dizlerimi göğsüme çekip oturdum.

Uzman asker "Oturmak yasak... Biz de ayakta bekliyoruz." dedi.

"O benim sorunum değil!" dedim ve aldırış etmeden oturmaya devam ettim. Benim oturduğumu gören duvar diplerindeki mahpuslar da birer ikişer oturmaya başlayınca, ayakta dikilen askerlerin bir kısmı salon dışına çıkmak zorunda kaldılar.

İki saati bulan beklemenin ardından uzun saçlı, sakallı genç bir doktorun karşısına çıkarıldım. İçeri girer girmez, yüzüme bakmadan "Neyin var, niye geldin?" dedi.

"Askere söyler misiniz, önce şu kelepçeyi çıkarsınlar. Sizin söylemenizi bekliyorlar." dedim, gergin bir sesle.

"Bu da nereden çıktı şimdi?" der gibi gözlerini kaldırıp garip bir ifadeyle yüzüme baktı. Gayri ihtiyari gülümsedim. Gözlerini kaçırdı, önündeki dosya ile ilgileniyormuş gibi yaparken "Kelepçe ile işimiz yok. İsterlerse açsınlar. Beni ilgilendirmez," dedi.

O ana kadar sessiz olan asker "Biz açamayız," diye kesip attı.

Doktora dönüp "Kelepçeli muayene uygulamasını tutsaklarla siz doktorları karşı karşıya getirmek için gündemleştirdiler. Kelepçenin açılıp açılmamasını, üçlü protokol sözleşmesiyle sizin inisiyatifinize bıraktılar. Belli ki bundan haberiniz yok. Böylesi bir dayatmayı siyasi kimliğimize ve kişiliğimize hakaret olarak değerlendiriyoruz. Ayrıca, tıp etiğine aykırı olan kelepçeli muayeneyi kabul etmiyoruz. Kelepçenin çıkarılması talimatı vermeyecekseniz muayene olmayı kabul etmeyeceğim," dedim.

Askere doğrudan söz etmekten çekinen doktor, önce bana ardından askere baktı ve gergin bir sesle "Ben çıkarılmasın, demedim. Benim için mahsuru yok. Çıkarabilirler tabii!" dedi.

Bunun üzerine, pek hoşuna gitmese de ağırdan alarak kelepçeyi çıkarmak zorunda kaldı asker. Bir süre sağlık dosyamla ilgilenen doktor "Anladığım kadarıyla, beslenme yetersizliğine bağlı amnestik bozukluk, yani wernicke korsakoff sendromu rahatsızlığınız varmış," dedi.

"Doğrudur! Uzun süreli açlık grevinden kaynaklı sağlık sorunlarım var," demekle yetindim.

Bir an gözlerini kaldırıp yüzüme bakma lütfunda bulundu ve ardından dosyanın sayfalarını çevirmeye başladı. "ATK dâhil, ilgili hastaneler rapor düzenlemişler zaten. Seni buraya niye göndermişler anlamadım," dedi.

"Anlaşılmayacak bir şey yok doktor bey. Nedeni basit. Bizi sınıf düşmanları, mezar kazıcıları olarak görüyorlar ve toptan öldüremedikleri için biraz daha sıkıntı yaşayalım, eziyet çekelim diye ellerinden geleni artlarına koymuyor," dedim gülümseyerek.

Başka bir şey sormadı ve dosyaya kısa bir şeyler yazdıktan sonra askere uzattı. "Resul Bey," dedi. "Sizi bir süre adli servisimizde misafir edeceğiz. Gerekli muayene, tetkik ve tahliller yapıldıktan sonra heyete çıkacaksınız."

"Tamam. Yalnız burada ne kadar kalacağım belli mi acaba?"

"Onu ben bilemem!"

"Nasıl yani?! Belli bir..." dedim, sözümü bitirmeme izin vermedi.

"Geçmiş olsun Resul Bey. Çıkabilirsiniz. Sırada bekleyenler var," dedi ve bileklerimi bir an önce kelepçelemek için can atan askere döndü. "Son yıllarda bizim tımarhaneye rağbet çok komutanım," dedi, sırıtkan bir ifadeyle. Kendince askerin gönlünü alıyordu.

Askerler, bir an önce benden kurtulmak için, kolumu çekiştire çekiştire hızlı adımlarla araca soktular; birkaç yüz metre aşağıdaki, 'Adli Servis' yazan binanın önünde park ettiler.

Yirmi iki yıldan beri, onca hapishane görmeme ve sayısız kere işkencelere, hakaretlere maruz kalmama rağmen, buraya girecek olmaktan garip bir tedirginlik duymaya başladım. Adı üstünde, tımarhane! Aslında, tam olarak neyle karşılaşacağımı bilmemenin tedirginliğiydi bu.

'Burası Hastane Cezaevi Aslanım!'

Hem askerler, hem de gardiyanlar karşılıklı mesai hesabı içinde olduklarından beklemem uzun sürmedi. Arkadaşlarımla vedalaşırken, önce ringin kapısı, hemen sonra da hücrenin kilitleri açıldı. İner inmez asker kelepçeyi çıkararak eşyalarımın bulunduğu poşeti elime tutuşturdu. Peş peşe duyarlı kapıdan geçtik. Geçtik geçmesine ya, kemerimin tokası ses verince, gardiyan kemeri çıkarıp poşeti bırakmamı ve tekrar geçmemi istedi. Dediğini yaptım.

İçeride beni karşılayan uzun boylu esmer gardiyan "Hoş geldin!" dedi ve poşeti i alarak kendisini takip etmemi söyledi. Birkaç adım sonra rafları, ağzı büzgülü onlarca beyaz bez torbayla dolu, iki kişinin yan yana yürüyemeyeceği kadar dar, alaca karanlık bir odaya girdi. Girip girmemekte tereddüt ettiğimi görünce "Gel gel, çekinecek bir şey yok," dedi gülerek. Kısa boylu, kır saçlı ve bir hayli göbekli başka bir gardiyan, arkamdan gelip kapıyı kapattı.

O sırada, uzun boylu esmer gardiyan dolaptan çıkardığı boş torbayı uzattı. "Üzerinde iç çamaşırı dışında ne varsa çıkarıp torbaya doldur," dedi.

Sürgünle ya da normal sevkle götürüldüğüm her hapishaneye girişte, defalarca çıplak arama işkencesine maruz kaldığım için, buraya girişte de dayatacaklarını tahmin ediyordum. Elbiselerimin torbaya doldurulması bahsi geçince, tek tip elbise giymeye zorlayacakları düşüncesine kapıldım.

"Ne soyunurum, ne de kendi elbisem dışında bir şey giyerim," dedim kararlı ama biraz tedirgin bir sesle.

"Burası, senin bildiğin cezaevi değil aslanım! Burası hastane cezaevi ve kendi kuralları var. Sen de herkes gibi bu kurallara uymak zorundasın. İçeride ayakkabı, gömlek, mont ve pantolon giymek

yasak... Eşofman, kazak gibi şeylerin varsa onları giyersin. Yoksa da ayarlarız bir şeyler. Hadi, bizi uğraştırma da çıkar üzerindekile. ri?" dedi, şişman olanı bezgin ve tehdit dolu bir tavırla.

Kalma ihtimalim olduğunu bildiğimden, kendimce hazırlıklı gelmiştim. Ne var ki, elbiselerime el konulacak olması işin rengini değiştirdi. Tek tip dayatması ihtimalinin ortadan kalkmış olması ise biraz olsun rahatlamamı sağladı.

"Çıplak aramayı reddediyorum. Bu yapılan şey, siyasi kimliğime ve onuruma yönelik saldırıdır. Bu bir işkencedir. Zorla yapacaksanız sizin bileceğiniz iş. Ben soyunmam," dedim.

"Sen siyasi mahkûm musun?"

"Evet! devrimci tutsağım," dediğimde tavırları değişti. İkisi de, 19 Aralık 2000 tarihinde F-Tipi hücre hapishanelerine kapatılmamız için yapılan adına "Hayata Dönüş" dedikleri katliam öncesinde, siyasi tutsakların bulunduğu hapishanelerde görev yapmışlardı. Hangi hapishanelerde görev yaptıklarını, tanıdıkları siyasi tutsakların isimlerini söylediler. Tanıyıp tanımadığımı sordular.

Benim hikâyeme dair sohbet ettikten sonra, ablak yüzlü şişman gardiyan "Tamam Resul! İnce arama için soyunmana gerek yok. Yalnızca gömlek, pantolon ve ayakkabını çıkar. Eşofmanın var nasılsa. Elbiselerle içeri bırakmazlar, bundan emin ol!" dedi.

Üstelemenin gereği kalmamıştı; onların çıkarmalarına engel olmayacak olsam da, kendim çıkarmamakta kararlıydım.

"Ben çıkarmam. İlle de çıkaracağız diyorsanız orasını ben bilmem," dedim ve beklemeye başladım.

Sol yanağında belirgin bir yara izi bulunan uzun gardiyan "Biz anlayış gösteriyoruz ama sen bize zorluk çıkarıyorsun Resul," dedi.

"Zorluk çıkardığım yok. İstiyorsanız çıkarın," diyerek kollarımı iki yana açtım.

Meramımı anlayan şişman gardiyan "Tamam, ben hallederim," dedi ve gömleğimin düğmelerini çözmeye başladı. Kıpırdamadan öylece dikilip durdum. Gömleği, pantolonu ve e ayakkabıyı sıyırıp çıkardılar, torbaya tıkıştırdılar. Ardından çöp poşetindeki 'yasak'

eşyaları ayırmaya koyuldular. eeşofmanı kendim giyip giymemekte tereddüt yaşadım. Canım bir hayli sıkılmış halde giyinmeye başladım. Poşetten çıkarıp kenara koydukları terliğe uzandığımda, yasak giysilerin yanı sıra, kalem ve defterlerimi de ayırdıklarını fark ettim.

"Onları alamazsınız. Unutkanlığım nedeniyle günlük notlar alıyorum," diyerek uzanıp aldım. Şişman gardiyan, elimden almaya çalışırken, "Kalem kesinlikle yasak Resul. Defter verilebilir ama kalemi kesinlikle veremeyiz," dedi.

"Kalemi bırakamam bunu bilin; sorumluyla onunla görüşmek istiyorum."

Bir an göz göze geldiler. Uzun gardiyan "Hele şu işimizi bitirelim bakarız." dedi.

Kendisine uzattığım kalem ile defterleri kenara bırakarak torbanın ağzını büzdü, üzerine ismimi yazdı, raflardaki torbaların üzerinde attı, elinde defter ve kalemle önden çıktı. Boşalttıkları eşyalarımı poşete doldurup arkasından biz de çıktık.

Yanımıza yaklaşan turkuaz önlüklü, başörtülü ve otuzlu yaşlarda bir kadın görevli, "Resul sen misin?" dedi. "Doktor bey sizi bekliyor."

Sağlık dosyamı inceleyecek doktor kızıl sakallı, beyaz tenli, yirmili yaşların sonlarında biriydi.

"Hoş geldin!" dedi ve eliyle koltuğu işaret etti, tekrar dosyaya döndü. "Kullanmakta olduğun ilaç var mı Resul bey?" diye sordu.

Normalde, yeni karşılaşan insanlar, karşılıklı isimlerini takdim ederler. Ne var ki, söz konusu tutsaklar olunca askerler, gardiyanlar, hekimler hatta zaman zaman bizimle görüşmeye gelen milletvekilleri dahi her nedense isimlerini söylemekten imtina ederler, bilmemizi istemezler. Biz de ruh hallerini biliriz ve çoğunlukla önemsemeyiz ama ihtiyaç duyarsak öğrenmemiz hiç de zor olmaz. Aynı tedirginlik doktorda da vardı. Onun bu tavrına aldırış etmeden ilaç poşetini çıkarıp masanın üzerine bıraktım.

Astım, alerji, hipotiroid, mide-bağırsak ve B-vitamini ilaçları kullanıyorum Alparslan Bey!" dedim. Şaşkın bir ifadeyle başı nı kaldırıp yüzüme baktı. İsmini masanın köşesindeki tabeladan okuduğumun farkında değildi sanırım. İlaç torbasını önüne çekip isimlerini not etmeye başladı. Son olarak hangi ilaçtan günde kaç tane kullandığımı sorup not etti ve poşeti yan tarafındaki komodinin üzerine bıraktı.

"Şimdilik tamam Resul Bey... Sonra tekrar görüşeceğiz. Çıkabilirsin." Elimi ilaçlarıma uzatınca "İçeri ilaç vermiyoruz. Görevli arkadaşlar düzenli olarak verecekler size," dedi.

"Bunlar sürekli olarak yanımda bulundurduğum ilaçlar. En azından astım ilaçlarımı almam lazım," desem de, değişen bir şey olmadı.

Üst üste gelen yasaklarla canım bir hayli sıkılmıştı. Odadan çıktığımda, beni bekleyen başgardiyanın yanına gittim. Mavi gözleri ve öne çıkan atmaca burnuyla, Karadenizli olduğu her halinden belli olan gardiyan gülümseyerek elini uzattı, "Hoş geldin, geçmiş olsun hemşerim!" dedi.

"Hoş bulduk, teşekkür ederim."

Biraz hemşerilik sohbeti yaptık. Ardından durumu ayrıntılı olarak izah ettim; cep defterimdeki daha önce aldığım notlarımı gösterdim. Bir süre sessiz kaldıktan sonra: "Tamam!" Bir defterle bir kalem vereceğim sana. Ancak kalemi kimseye vermeyeceksin. Verdiğini görürsek alırız ve bir daha da vermeyiz, haberin olsun," dedi.

"Tamam! Dediğiniz gibi olsun." Tükenmez kalemle, orta boy kareli defterimi aldım sonra.

Başgardiyan, "Allah kurtarsın," diyerek gitmek üzere döndü.

"Seni de" dedim gülerek. Dönüp baktı ve gülümseyerek uzaklaştı.

Hapislik yaşamım boyunca kim 'Allah kutarsın' derse -gardiyan, müdür, asker, adli tutuklu fark etmez- "Seni de!" karşılığını veriyorum. Şaşırıp kalıyorlar. Ne demek istediğimi anlayan oluyor

mu, bilemiyorum. Umursadığım da yok zaten.

Başgardiyanın uzaklaşınca uzun gardiyanla kısa bir yürüyüşün ardından, idare tarafıyla 'içeri'yi birbirinden ayıran demir parmaklıklı kapıya ulaştık. 'İçeri'deki sekiz on çift gözün meraklı bakışları altında gardiyan, önce asma kilidi çıkardı, ardından sürgüyü çekti. Hapislik yaşamım boyunca her defasında tüylerimi ürperten metalik gürültüyle yine ürperdim.

'İçeri'deyim... 'İçeri'dekilerin hepsi ayrı ayrı, "Geçmiş olsun! Hoş geldin!" dediler. Her adımda şaşkınlığım ve tedirginliğim daha da artıyordu. Malta boyunca sağ tarafımda kalan demir parmaklıklı hücrelerdeki kapalı insanları fark ettim. Hücrelerin birinde ranzaya sırtüstü yatırılarak kemerlerle sıkıca bağlanmış birini görünce, endişem daha bir arttı. Beni de o hücrelerden birisine kapatacakları tedirginliğiyle yürümeye devam ettim.

Uzun maltanın sonuna ulaşan gardiyanla birlikte köşeden sola döndüğümde, yürüdüğümüz maltanın neredeyse iki katı uzunluğundaki arka maltanın sonunu, miyop gözlerimle tünel derinliği gibi görmeye başladım.

Sağlı sollu demir hücre kapılarının olduğu uzun maltada, sekiz on adım yürüdükten sonra gardiyan, sağ tarafımızda yer alan, kapısı yarı açık hücreye girdi. "Şunlara bak şunlara! Ula miskinler paso ne yatıyorsunuz böyle? Hadi kalkın," dedi. Yatanların kıpırdanmaya başladılar. Sol taraftaki ranzada yatan kişiye ismiyle seslenen gardiyan "Hemen eşyalarını topla, yirmi üçe geç," dedi.

Hasta mahpus, ikiletmeden kaşla göz arasında battaniyesini dertop edip kucakladı, odadan çıktı. Gardiyan bana dönerek "Senin için en uygun yer burası" dedi. Sonra ranzaya oturmuş uykulu gözlerle olup biteni anlamaya çalışan gence döndü.

"Ersan iyi çocuktur. Kimseye zararı yok. İçiyor kafa ilaçlarını, paso uyuyor böyle," diye ekledi gülerek. "Öyle değil mi Ersan?"

Ersan ise gülümsemekle yetindi. Kapının önünde dikilen ve merakla içeriyi izleyen mahpuslardan birine döndü sonra.

"Hadi oğlum. Arkadaşınıza battaniye, nevresim kap getir. Görüşürüz," dedi ve hücreden ayrıldı. Gardiyanın gidince içeri giren arkadaş, "Hoş geldin abi" diyerek hücrenin birinden alıp getirdiği dertop nevresime geçirilmiş battaniyeyi yatağın üzerine bırakıp gitti. Gardiyanın kapıyı açık bırakıp gitmesiyle rahatladım. Hücre arkadaşımla kısa kısa cümlelerle tanışma faslına geçtik.

Sınırsız Göğün Altında Toprağı Hissetmek

İlk gecem resmen kâbus gibiydi. Birkaç olumsuzluk bir araya geldi ve gece boyunca uyku haram oldu bana. Tedirginliğimin etkisi de vardı bunda gerçi ama yan hücrede kapalı tutulan Murat isimli bir mahpus sabaha kadar susmadı. Hücre içi de dâhil koridor yoğun sigara dumanıyla kaplıydı. Ortamın ağır kokusu nedeniyle sürekli öksürmeye başladım. Astım ilaçlarımı yanıma vermemelerine lanet okuyup durdum. Bir de nükseden bel fıtığı ağrılarım tebelleş olunca gecenin kare ası tamamlanmış oldu.

Murat, koridordan gelen geçen herkesten sigara istiyor; olmadı, kapının asma kilidini demir parmaklığa vuruyor, bağıra bağıra gardiyanlara sesleniyordu. Ayrıca aklına estikçe, "Tekbiir Allahu Ekber!" diye avazı çıktığınca ardı ardına bağırıp duruyordu. Bir ara, koridorun sonundaki hücrelerde kalan biri geldi, sesini kesmesi için bağırıp çağırdı. "Murat, al sana cigara... Eğer tekrar kilidi vurup bağırırsan, sana bir daha cigara verirsem..." dedi.

"Allah razı olsun Adnan abi. Baarmam abi, tamam abi!" deyip durdu Murat. Sonra bir süreliğine sesi kesildi. O süre içinde dalmış olmalıyım.

Zangır zangır öten ve beynimde çınlayan metal sesiyle yataktan zıpladım. Bu sefer bağırmıyordu Murat ama koca asma kilidi demir kapıya sürekli vuruyordu. Epey zaman sonra gardiyan geldi. Bağırdı, çağırdı küfürler sıraladı ama Murat'ta çıt yok. Gardiyan, sonunda "Kapıya niye vurup duruyorsun oğlum, manyak mısın sen?" diye bağırınca, "Helaya çıkacam efendim!" dedi usulca.

"Yalancı pezevenk! Daha bir saat önce çıkmadın mı lan tuvalete?"

"Çıktım gardiyan efendim, Memed cigara verecekti de..." de yince gardiyan, yine açtı ağzını yumdu gözünü. Az sonra sigara vermiş olmalı ki "Sen adam gibi adamsın Muhammed basefen dim," dedi.

"Kes lan tıraşı. Hele söyle bakim günde ne kada sigara içiyon sen?"

Murat "Üç paket içiyom baş amirim." dedi, övünerek.

Murat'ın cevabına şaşırdı gardiyan. "Hassiktir lan, dalga geçme bennen. Nerden buluyon oğlum o kadar parayı?"

"Yok başgumandamın, arkadaşlardan idare ediyom işte!" Gardiyan, küfürleri art arda sallayıp gitti.

Gün boyunca Murat'ın sesi daha az çıktı. Umarım gece tekrar başlamaz. Yoksa bu gece de uyku haram...

Hücre arkadaşım yirmi sekiz yaşında, Düzceli bir genç. Sağlık sorunundan kaynaklı da olabilir, bilemiyorum ama asosyal bir kişiliğe sahip olduğu izlenimi edindim. Ne sorduysam, ağzından kerpetenle söküp almışçasına kısa cevaplar verdi. Belki de yeni tanıştığımız için konuşmak istemiyordu. Artık zamanla tanışacağız. Genç arkadaşın ağzından sigara hiç eksik olmuyor. İşin kötüsü yatakta da içiyor. Benim öksürüp durduğumu görünce koridora çıkmaya başladı neyse ki. Umarım bu şekilde devam eder. Eğer içeride içerse, mecburen bir şekilde 'rica' edeceğim.

İki yıla yakın bir süredir hapisteymiş Ersan. Buraya ise dört ay önce getirmişler. Tam anlamadım ama sanırım mahkeme kararıyla şizofreni tedavisi için getirilmiş. Sürekli "Benim bir şeyim yok abi. Burası tam bir pislik abi. Buradan gitmek istiyorum ama göndermiyorlar. Açığım da geldi," diyor.

Dediğine göre cezası bir yılın altına düşmüş, açık cezaevine çıkması gerekiyormuş. Henüz çevremi doğru düzgün gözlemleme fırsatı bulamadan malta başından gardiyanlar ismimi seslenerek "Hastane!" diye bağırdılar. Gidip gitmemekte kararsızlık yaşadığı mı fark eden Ersan "Hastane için çağırıyorlar abi." dedi.

"Muayeneyi burada mı yoksa dışarıda mı yapıyorlar Ersan?"

"Hastane, diye çağırdıklarına göre dışarı götürürler abi. Burada, 'doktor görüşmesi' diye çağırıyorlar."

Kapı altına gittiğimde "EEG çekimi için gideceksin," dediler. Nizamiye kapısından çıkıp ring aracına bindirilmeyi beklerken, biri uzman, üç askerle birlikte sekiz on dakikalık mesafedeki hastaneye yürüyerek gittik. Tabii, elimi kolumu sallaya sallaya yürüyemedim. Bileklerim kelepçeliydi. İki asker kollarıma sıkı sıkı yapışmıştı. Biri önümde, uzman ise arkamda yavaş adımlarla çıktık hastaneye. Seneler sonra ağaçların altında, çiçeklerin otların arasında toprağı hissederek, uzaklara bakarak uzun bir yol yürümek heyecan vericiydi.

Günün kalan kısmında çevreyi ve insanları izleyip tanımaya çalıştım. Sanırım kırk civarında hasta mahpus vardı burada. Kaldığım hücre numarası on... Hemen karşı çaprazımızdaki son hücrenin numarası ise yirmi beş... Sekiz'e kadar olanlar, yirmi dört saat kapalı tutulan tek kişilik hücreler ve sürekli olarak kamera ile izleniyor. İki kişilik hücreler, Murat'ın tutulduğu yan tarafımızdaki dokuz numaradan başlıyor. Orası da sürekli kapalı tutuluyormuş ve içeride kamera varmış. Kalan on altı ikili hücrenin kapılarında da asma kilitler var, ancak ani gelişen özel durumlar dışında kapatılmıyormuş. İkili hücrelerin içerisinde kamera yok. Bunun dışında her taraf kameralarla dolu.

Öğleden sonra bir saat havalandırma keyfi yaptım. Gerçi buraya havalandırmadan ziyade bahçe demek daha uygun olur. Seneler sonra çiçeklere, çimenlere, toprağa dokundum. Ağaçlara el sürdüm, her köşesinde dolandım durdum bahçenin. Özlemişim doğayı.

Otuz derece kadar eğimli, yetmiş seksen metrekare uzunlukta olan havalandırmanın büyük bölümü betonla kaplı. Alt duvar ile idare kısmının duvar dibinin iki adım genişliğindeki bölümü toprak. Bu kısımlarda çeşitli meyve ağaçları bulunuyor. Ayrıca havalandırmanın orta yerinde ahşaptan yapılmış kamelya benzeri kapalı bir yer var. Çevresini branda ile kapatmışlar. İçerisinde ise

sabitlenmiş iki ahşap masa ve oturaklar bulunuyor. Niye böylesi bir yer yapma ihtiyacı duymuşlar, bir fikrim yok ama kesinlikle iyi yapmışlar. Kamelyanın üst tarafına bitişik, yarım ay şeklinde iki üç adımlık bir yeri çiçeklik olarak düzenlemişler. Sarı sümbülden kır papatyasına, nergisine değin dört beş çeşit çiçek süslüyor bahçeyi. Ayrıca içerisinde güvercin, serçe, saksağan ve kumruların beslenip su içtiği bir bölümü de hasta mahpuslar düşünmüş. Yemekten artan ekmekleri küçük parçalara bölerek iki ayrı çöp kovası kapağına dolduruyorlar ve kuşlara ikram ediyorlar. Böylece küçük çiçek bahçesine gün boyunca kuşlar inip kalkıyor.

Geniş bahçenin beş altı metre yüksekliğindeki dış duvarı ile çatıların saçakları iki üç metre yüksekliğinde ve genişliğinde. Çift katlı jiletli tel örgülerle kaplanmış. Tel örgüler "Kendine gel şaşkın! Burası bahçe falan değil. Hapishane havalandırması," diyor. Bunu da dış duvarın hemen dibindeki koca bir asker kulesi hatırlatıyor. Kuledeki nöbetçi askerler, havalandırmadaki insanları kuş bakışı izleyip duruyorlar.

Burası tek katlı, beşik çatılı ve devasa büyüklükte bir 'U' harfi oluşturacak şekilde dizayn edilmiş. Bu durumda havalandırma 'U' harfinin iç boşluğu, sol çubuğu idare kısmı, sağ çubuğu ve tabanı ise hücre bölümleri oluyor. İçyapısı pis bir ahırdan farksız... Hücre pencereleri 40x25 cm ebadında, neredeyse tavana bitişik tek kanat ve vasistastan oluşuyor. En fazla on santimetre kadar açılabiliyor. Pencere niyetine yapılmış küçük delikleri işlevsizleştirmek için her şeyi yapmışlar. Asma kilitli demir parmaklıkla yetinmemişler, dış tarafa sabit demir parmaklıklar yapmışlar. Parmaklıklar arasına hem içeriden hem dışarıdan küçücük gözlü elek tel örgüler sabitlemişler.

Sanırım beş altı tutuklu kadın hasta var burada. Oğleden sonra saat iki civarında havalandırmayı kapatmışlardı ve gidip uzanmıştım. "Cay geldi," sesine kalktım, plastik kupa bardağımı alıp yemekhaneye doğru gidenlerin peşine takıldım. Sıraya girerek ortalama bir kazan büyüklüğündeki termostan zift gibi çayı doldurdum.

Sigara dumanından kurtulabilmek için arka taraflardaki masalardan birine oturdum ve pencereyi araladım. Oturur oturmaz, kamelyanın çevresinde gezinen beş altı kadını görünce bir an şaşırdım. Her nedense burada tutuklu kadın mahpus olacağı fikrini bir hayli garip gelmişti bana. Sanki hapishanede olmaları normal de burada olmaları anormalmiş gibi... Hemen sonra, kendi kendime: "Tabii ya; erkek egemen ve egemen olan her zaman daha kirlidir. Hücreye döndüğümde Ersan'a sordum, o da doğruladı. Kadınların tutuldukları yeri, idare kısmının dip tarafıydı.

Öyle görülüyor ki, buradaki hasta mahpusların her biri ayrı bir dünya. Birbirleriyle şakalaşanlar, gülüp eğlenenler olduğu gibi donuk yüz ifadesiyle ortalıkta tek başına dolanıp duran, kıyıda köşede tünemişçesine çömelip kalan da var. Hatta bunlar çoğunlukta. Bana yakınlık gösterenler de oluyor. Siyasi tutsak olduğumu öğrenenler, yanıma yaklaşıp "Hoş geldin dayı," diyor. Birkaç cümle sonra mutlaka "Af var mı?" diye soruyorlar. Şimdiye kadar en az on kişi sordu bunu. Başlarda cevap vermekte bir hayli zorlandım. Uzun uzun konuşabilme durumu olmayınca cevap verebilmek de kolay olmuyor. Var desem bir bela, yok desen iki... Bilmiyorum desem hepten bela... Öyle ki, soruyu sorarlarken bakışlarından ve ses tonlarından duymak istedikleri şeyin ne olduğu rahatlıkla sezilebiliyor. "Bugün yarın olmasa da mecbur yapacaklar," diyorum gülümseyerek. Onlar da mutlu bir ifadeyle, "İnşallah dayı!" diyerek uzaklaşıyorlar yanımdan.

Bugün, lavaboya her gidişimde Doğukan isimli, yirmi beş yaşlarında, iri yarı, ablak yüzlü, ön üst dişlerinden ikisi olmayan mahpus da, peşim sıra lavaboya girdi. Hemen her defasında elinde bulunan iki bardaktaki suyu birbirine boşaltıp dururken, "Dayı, adam uyuyor. Suyu kulağının dibinde yavaş yavaş boşaltsam," deyip durdu. Ben de, her seferinde "Adamı altına işetme, aman ha," deyince gıcırtıya benzer sesler çıkarıp gülerek çıktı. Doğukan'ın sanki gün boyunca lavaboya girmemi gözlediği hissine kapıldım.

"Kola, Kene Kanıdır İçmeyin..."

Ne kadar temizlemeye çalışsalar da, bu izbe mekânın berbat kokusu bir dirhem azalmıyor. Sigara dumanı, ortalık yere atılan izmaritler, rutubet ve ter kokularına bir de tuvaletin kokusu ekleniyor ki, katlanılacak gibi değil. Tek temiz hava alma alanı havalandırma ancak, orayı da gün boyu açık tutmuyorlar. Ara ara yemekhanenin penceresine giderek temiz hava soluyorum ve biraz olsun rahatlıyorum. Maalesef, epey zaman sonra fısfısa (ventolin) ihtiyaç duymaya başladım.

Sabah ilaç dağıtımı yapan uzun saçlı, sakallı genç sağlıkçı çok canımı sıktı. İki gündür sorun olmadan ilaçlarımı alıyordum. Yıllardır düzenli olarak kullandığım ilaçlar olmasına rağmen, diğer mahpuslara yaptıkları aşağılayıcı uygulamayı bana da dayatmaya kalktı. Halbuki onlara şizofren vb. tedavisine yönelik ağır ilaçlar veriyorlar ve ağızlarını açtırarak yutup yutmadıklarını kontrol ediyorlar. Yutmayanlar oluyormuş. Bilemiyorum, onlara yaptıkları, bir yere kadar anlaşılabilir. Benim için ise tahammül edilecek gibi değil.

Sağlıkçının ağzımı açtırmaya kalkması, bir anda sinirlerimi alt üst etti. Farkında olmadan sesim epey bir yükselmiş olmalı ki, ortam birden hareketlendi. Gardiyanlar, sağlıkçılar, temizlikçiler, çevrede kim varsa etrafımı sardı.

"Asla böyle bir şeyi kabul etmiyorum. Bunların yıllardır kullandığım sıradan ilaçlar olduğunu siz de iyi biliyorsunuz ve aşağılamak için böyle yapıyorsunuz. Doktorla görüşmek istiyorum," dedim kararlı bir sesle.

Platformun arkasına kaçan sağlıkçı, tıslayan bir sesle "Doktor falan yok! Senin ne ayrıcalığın var? Ne deniyorsa onu yapacaksın. Öyle ilaç içmem falan yok. Biz içirmesini biliriz," dedi.

"Elinden geleni ardına koyma," dedim ve sustum. O sırada yanıma yaklaşan başhemşire, kolumdan tutarak kendisiyle gelmemi istedi.

Ortalık karışınca, sırada ilaç bekleyen mahpusları içeri kapatmışlar. Hemen hepsi merak içinde demir parmaklığın arkasına yığılmıştı. Hastaların duymayacağı kadar uzaklaşınca hemşire, sorunun ne olduğunu sordu. Olanları anlattım.

Hemşire "Doğru söylüyorsun. İlaçların normal ve kesinlikle yutacağını biliyorum. Ama sana farklı davranırsak, diğerlerine kötü örnek olur. Bizi anlamanı istiyorum," dedi sakinleştirmek isteyen bir tavırla.

"Hayır! Böylesi bir aşağılanmayı kabul etmem. Ben de herkes gibi gelip sıraya giriyorum ve ilaçlarımı alıyorum. Tiroit ve mide ilacımı kahvaltıdan en az yarım saat önce içmem gerekiyor. Bunlar benim tedavi ilaçlarım ve yıllardır nasıl kullanıyorsam, şimdi de öyle kullanıyorum. Asıl sizin anlayış göstermeniz gerekir."

"Haklısın Resul, ama buradaki hastalar senin gibi değil. Onları mecburen denetlemek zorundayız."

"O sizin bileceğiniz iş, beni ilgilendirmez. İki gündür sorun yoktu,bu arkadaş bilinçli olarak sorun çıkardı. Bunu kabul etmiyorum. Lütfen böylesi bir aşağılanmaya anlayış göstermemi beklemeyin benden."

Kararlı olduğumu anlayan hemşire, baktı olacak gibi değil, "Neyse Resul. Şimdi arkadaşlar ilaçları dağıtsınlar. Başefendi birazdan gelir. Onunla konuşur bir çaresini buluruz. Sen şimdi odana git. Başefendi geldiğinde haber veririz sana," dedi. İlaçları almadan döndüm.

Hastaların arasından hücreye doğru ilerlerken hemen hepsi kendilerinin de rahatsız oldukları uygulamayı reddetmiş olmamdan memnuniyetlerini ifade ediyorlar, kimisi "Helal olsun dayı! Sana bir şey yapamadılar. Biz böyle bir şey yapsak başımıza neler gelirdi," gibi şeyler söylüyorlardı. Benim tavrımı şaşkınlıkla karşıladıkları yüz ifadelerinden anlaşılıyordu. Yarım saat sonra, koridor

başındaki nöbetçi gardiyan seslendi. Başgardiyana durumu izah ettim. Önce hemşirenin söylediklerine benzer şeyleri tekrarladı "Biz sana zorluk çıkarmak istemiyoruz hemşerim. Sen de bize yardımcı ol biraz," dedi.

"Zorluk çıkarmak gibi bir düşüncem yok. Durumumu da, buraya niçin getirildiğimi de biliyorsunuz. Bu türden onur kırıcı yaklaşımları asla kabul etmeyeceğimi bilmeniz gerektiğini düşü nüyorum."

"Anlaşıldı hemşerim. Sağlıkçılarla konuşuruz ve bir çözüm yolu buluruz. Sen şimdilik herkes ilacını içtikten sonra gelip ilaçlarını al. Ne dersin?"

"Benim için fark etmez," dedim. Sıkıntı şimdilik bu şekilde aşılmış oldu.

Gözlemleyebildiğim kadarıyla buranın en sakin ve sessiz zamanları, 'tedavi' dedikleri ilaç içme zamanlarından sonraki bir iki saatlik süre. Sabah saat yedi civarlarında kahvaltı veriyorlar. Sekizde ise 'tedavi' zamanı... Öğleyin bir buçuk, akşam sekizde 'tedavi gongu' çalıyor. İlaçları yutanlar çoğunlukla sızıp kalıyorlar. Her bakımdan ağır bir ortam burası... Görünüşte mahpuslar birbirlerine karşı saygılı gibiler. Ancak kimin, ne zaman, ne yapacağını kestirebilmek imkânsız... Serseri mayın gibi dolaşanların sayısı hiç de az değil.

Öğlen yemeği sırasında yan tarafımdaki masada oturan Doğukan, bir anda fırlayıp kalktı ve iki masa ileride yemek yiyen Mustafa'nın üzerine yürüdü. İri yarı, sırık gibi boylu, gözlerinin çevresi ve yanaklarının az bir bölümü dışında yüzünün her yeri sakal ve bıyık olan Bitlisli Mustafa neye uğradığını şaşırdı. Araya giren hastalar Doğukan'ın vurmasını engelledi ama ortam curcunaya döndü. Gardiyanlar hemen içeri daldılar. Doğukan'ı alıp hücresine kapattılar. Az sonra anlaşıldı ki, saldırmaya kalktığı Mustafa, bunun arkasından konuşuyormuş, kumpas kuruyormuş!

"Eşşeklik yaptım başefendim. N'olur beni kapatmayın, iğne miğne yapmayın. Elinizi ayağınızı öpeyim. Namussuzum bundan

sonra kimseye karışmıcam," gibi şeyler söyleyip dakikalarca yalvarip durdu. Düşkünlüğü ağlamaklı sesine yansıyan Doğukan'a iğne yapmadılar, kapısını da bir saat sonra açtılar.

Öyle görünüyor ki, buradaki hemen herkesin kurguları, kâbusları, beyinlerine hükmeden 'dış güçleri' var. Yemekhane penceresinin önünde dikilmiş, küçük çiçek bahçesinde telaşla ekmek yiyen güvercinleri izlerken, bir taraftan da temiz hava solumaya çalışı yordum. Kıraç topraklardaki bodur bitkileri andıran küme küme seyrek sakallı, burnundan konuşmayı alışkanlık edinmiş genç İlyas, "Selamünaleyküm dayı" diyerek yanıma yaklaştı.

"Sana bir şey anlatmak istiyorum dayı. Ama biliyorum bana sen de inanmayacaksın," diye söze girdi.

"Yahu niye inanmayayım. Hele bir anlat bakalım."

"İnanmasan da haklısın dayı. Bana da birileri anlatsa 'Saçma sapan konuşma lan. derdim. Biliyon mu dayı, ben yirmi beş gün hiçbir şey yiyemedim. Onun için getirdiler beni buraya"

"Niye yemedin ki?!"

"Niye olacak dayı, o yememi istemedi de ondan."

"O da kim?" dememe fırsat bırakmadan, başladı hikâyesini anlatmaya. İlyas'ın beynine uzaktan müdahale eden birileri varmış. Helikoptere benzer bir araçla bütün düşüncelerini, hareketlerini kontrol altında tutuyorlarmış ve onu istedikleri gibi yönlendiriyorlarmış. O güç istemezse su bile içemiyormuş. Sözünü ettiği icadı Amerika devleri yapmış, ancak gizli tutuyorlarmış. BOS isimli bir sistemmiş bu. BOS, icadı yapan kişinin adıymış aynı zamanda. Açılımı, 'Savcılık Beyin Okuma Sistemi'ymiş. Türkiye'den İlyas'ı seçmişler. Bundan, cumhurbaşkanının ve başbakanın da haberi varmış. Kimse kendisine inanmıyormuş ama yakında her şey ortaya çıkacakmış!

İlyas, hikâyesini anlatmayı bitirince “İnanmayacağını biliyordum!" dedi ve dönüp gitti. Arkasından seslendim, "Ben sana inanıyorum İlyas," dedim. İlyas, beni duydu mu duymadı mı, bilmiyorum ama hiç tınmadı ve kendi kendine bir şeyler mırıldanarak uzaklaştı.

Öğlen yemeğinin ardından havalandırmada bir süre gezindik. ten sonra vişne ağacının yanında dikilmiş, çevreyi izliyordum. Üf. lesen düşecekmiş gibi zayıf olan İzmirli Erdem yanıma yaklaşarak "Müsaaden var mı abi?" dedi gülerek. Sarışın, dişleri sigara pasından görünmeyen Erdem, otuzlu yaşlarının başında tipik bir Egeliydi. İnce boynunu öne doğru uzatarak konuşuyor, konuşurken sürekli gülüyordu. Bakışları güleç yüzünün aksine bir hayli donuktu. Hal hatır faslından sonra "Abi, sen solcu musun?" diye sordu.

"Solcuyum Erdem," dedim gülümseyerek. Heyecanlandı. Şaşırmış bir yüz ifadesiyle "Yapma ya! Ben de solcuyum abi. Vay be solcuymuş!" diyerek boynunu ritmik bir halde öne uzatıp çekmeye başladı.

Gülerek aynı şeyleri birkaç defa tekrarlayıp duruyordu. Ardından hikâyesini anlatmaya başladı.

Erdem'in yaşamında gasp, cinayet, uyuşturucu kullanma ve satmaya kadar yok yok! Beş altı sene önce İzmir'de bir savcıyı öldürmüş.

"Savcıyı öldürdüm de abi," dedi.

Şaşırdım. "Yahu savcıyla ne derdin vardı da öldürdün?"

"Savcı olduğunu bilmiyordum ki. Durakta beklerken önümde lüks bir taksi durdu. O an ne olduysa, babamdan kalan çakaralmazı çektim, şoför iner inmez kafasına dayadım ve cüzdanını istedim."

"Yapma ya! Kafan nasıldı?"

Erdem, kilitlenmiş gibi beni duymadan sözünü sürdürdü. "Vallahi de billahi de vurmak istemiyordum abi. Cüzdanını isteyince adam silahına davrandı, ben de tetiğe bastın. Meğer adam savcıymış. Yazık oldu be. Verseydi cüzdanı değil mi?"

Sustu fakat hâlâ gülmeye devam ediyordu. Olaydan sonra Erdem'i tutuklamışlar, beş sene tımarhanede tutmuşlar. Sonunda cezai ehliyeti olmadığına karar vermişler, davası düşmüş. Birkaç ay önce gasp ve yaralamadan dolayı tekrar tutuklanmış. Mahkeme tarafından, cezai ehliyetinin olup olmadığının yeniden tespit edilmesi buraya gönderilmiş buraya.

Erdem'in içinde altmış yaşlarında bir adam varmış! Adam kendisine sürekli tecavüz ediyormuş. "Sen işe yaramaz, ezik ve beş para etmez birisin," diye aşağılıyormuş onu. Erdem ise içindeki efendisine kendini kanıtlamak için gasplar yapıyor, vurup kırıyormuş. Böyle şeyler yaptığında rahatlıyormuş ve işe yarar birisi olarak görüyormuş kendisini. İçindeki adam ise bir süreliğine rahat bırakıyormuş kendisini.

"O zamanlar ne benimle dalga geçiyor, ne de tecavüz ediyor," diyor gülerek.

Komşu Murat, bugün kendisini resmen peygamber ilan etti! Ortalığa tebliğler yağdırıp duruyor. Tam bir yalancı peygamber... Sigara için yalvar yakar dilencilik yapıyor ama sigara aldıktan sonra "Sigara şeytan icadıdır, içmeyin" diye bağırıyor. Yine; "Mela'yı -Mevlana demek istiyor- temsil edenler, etek giyip dönen şeyler var ya, onlar pezevenklerdir. Onlar ortadan kaldırılmalıdır," diye buyuruyor Peygamber Murat.

Sabahın köründe, hastalardan birini çağırıp durdu. Epey zaman biri gelince kola istedi.

"Kola yok Murat, kantin yapamadım," dedi, genç mahpus. İsteğine kavuşamayan Murat bu kez "Kola kene kanıdır içmeyin!" buyurdu.

Öğlen saatlerinde başgardiyan hücrenin kapısına geldi. Halimi hatırımı, bir sıkıntım olup olmadığını sordu.

"Burada olmak başlı başına sıkıntı benim için," dedim.

"Eğer çekincen varsa, kapıyı gece on birden sonra kilitleyebiliriz."

"Hayır, hayır çekincem falan yok!" dedim. Sonra aniden fena bir öksürük tuttu beni.

"Astımın vardı, değil mi?" diye sordu.

"Doğru... Bir süredir iyiydim. Fakat sigara dumanı ve buranın kokusu tekrar hareketlendirdi maalesef. Bunun üzerine Ersan'a döndü. "Ersan, içeride sigara içmiyorsun değil mi?"

Ersan'dan önce davrandım. "Sağ olsun, Ersan dikkat ediyor, ama yeterli olmuyor," dedim. Sonra elimle pencereyi, koridoru işaret ettim.

"İçeriye hava girmiyor, koridorlar porsuk ini gibi..."

"Haklısın!" dedi; sustu.

Benim aklımda ise kitap, dergi, gazete gibi okuyabileceğim şeyler istemek vardı, fakat o sırada yanına yaklaşan mahpusun biri bir şeyler söyleyince "Görüşürüz!" dedi ve onunla birlikte dipteki hücrelere doğru gitti.

Geri döndüğünde resmen pusu attım başgardiyana. "Birkaç kitap var ama çoğunluğu dini kitaplar. Bakarım, işe yarayacak olan varsa getiririm. Gazete, dergi işi biraz zor," dedi.

"Niye zor olsun ki! Dış kantine aldırabilirsiniz."

"Doğruyu söylemek gerekirse, bu zamana kadar böylesi bir uygulamamız olmadı," dedi. Ben de daha fazla üstelemedim.

Bir saat sonra, elinde üç kitapla geldi başgardiyan. İkisi çok satan popüler romandı. Üçüncüsü ise Ş. Süreyya Aydemir'in 'Suyu Arayan Adam' kitabıydı; onu aldım. İlk baskılarından birisiydi sanırım; epeyce yıpranmış. İlk on sayfası eksikti ama zararı yok. Yıllar önce okuduğum bir kitabı, enteresan koşullarda ikinci defa okuyacaktım.

Öğlen sonrası çay vaktinde, havalandırmada volta atan iki kadın mahpusa, erkeklerden birisi, yemekhane penceresinden sözlü tacizde bulundu.

Kadınlardan birisi geri döndü ve pencereye birkaç adım yaklaştı. "Serseri pislik. Senin kafanı kırarım. Siktir git işine," diye bağırmaya başladı. İzleyenler kahkahalarla gülerken tacizci, eşekten düşmüşe döndü. Arka tarafta olduğum için, tacizciye haddini bildiren kadını yakından göremedim. Doğrusu görmek isterdim. Bu olaydan sonra çayımı alıp hücreye döndüm. Gardiyanların erkeklere yönelik bir müdahalesi olmadı. Kadınlara müdahale ettiler mi, bilmiyorum.

Tımarhanedeki Marx!

Teklilerin son hücresi olan sekiz numarada kapalı tutulan bir ihtiyar var. Adı Metin. Elli dört yaşında olduğunu söylüyor ama altmışını geçmiş gibi görünüyor. Yüz hatları, saçı sakalıyla, Marx'ı andırıyor.

Gardiyanlar uygun görürse, kimi günler bir saat havalandırmaya çıkarılan on kişiden birisi Metin. Neden kapalı tutulduğu konusunda bilgim yok ve kendisine sorma gereği de duymadım. Yalnız bir iki güne kadar kapalıdan çıkarılacağını söylüyor.

Metin'in prostat sorunu varmış ve iki gün önce üstüne işemiş. Akşamdan beri gardiyan, temizlikçi, sağlıkçı, idareden kimi görürse yalvararak banyo yapması gerektiğini söylüyor, iç çamaşır istiyordu. Kimse umursamayınca, Murat gibi o da asma kilidi vurmaya başladı. Her gelen gardiyan, önce bağırıp çağırdı, azarlayıp hakaret etti, sonra da çekip gittiler.

Nihayet bu sabahki vardiya gardiyanlarından birisini 'insafa' getirmeyi başardı Metin. Çıkıp temizlendi, üzerini değiştirdi. Az sonra sohbet ettiği bir mahpusa "Gördün değil mi? Mücadele ettim ve kazandım," dediği duyuldu, zafer kazanmış ordusuz bir kumadan edasıyla...

Neden burada, hikâyesi nedir Metin'in, bilmiyorum. Birkaç kez sohbetimiz oldu ama özele ilişkin herhangi bir bahis geçmedi. Siyasi tutsak olduğumu öğrendikten sonra kapatıldığı hücrenin önünden geçerken, her defasında "Hele gel komünist... Sohbet edelim," diyerek çağırmaya başladı beni.

Metin, okumuş delilerden... Kabataş Erkek Lisesinde ve Marmara Üniversitesinde okumuş. Üniversitedeyken Dev-Sol sempatizanıymış. Dev-Genç'liler öğrenci derneği başkanlığı teklifi

etmişler ona ama o kabul etmemiş! Biraz abarttığı izlenimi edin. medim desem yalan. Ama öyle diyorsa öyledir ne diyelim.

Metin'le bugünkü sohbetimiz bir hayli ilginçti. "Komünizm dünyada yıkıldı, başarılı olamadı. Sen hâlâ komünizmi mi savu nuyorsun," diyerek girdi söze. "Komünizm insanların ekonomik ihtiyaçlarını önemli oranda karşılamayı başardı; fakat insan sade ce karnını doyurmak ve iş güç sahibi olmakla yetinecek bir varlık değil ki! Onun için komünizm başarılı bir sistem değildir. Tek tipçi yaşamı dayatıyor. Halbuki insan sosyal bir varlık." Sonra bir müddet alnını ovdu, sakalını sıvazladı ve gülümseyerek konuşmasına devam etti. "Fakat ben sosyal varlığın dışındayım. Çünkü ben bir narsistim. Gerçi, benim narsist olmam aykırı bir durum değil. İnsan çok renkli ve çeşitlidir. Ben de onlardan biriyim işte!" dedi, keyifle gülerek.

"Tamam, bir noktaya kadar..." deyip araya girmeye çalıştım ama Metin, tınmadı. Parmaklıklardan tutundu, gerine gerine kambur sırtını dikleştirerek konuşmasına devam etti. "İnsan için gelişmek, ilerlemek çok önemli. Mağara devrinden bu yana hep gelişmiş insanlar. Dolayısıyla tek tipleştirmek insanı mağara devrine döndürmekten başka bir şey değil." Bir süre sessiz kalıp gözlerime dik dik bakmaya baktı. "Ben böyle düşünüyorum. Yanlış mı düşünüyorum sence?" dedi ve sanki karşısındakini ölüm uykusundan uyandıracak sözler söylemiş gibi gülümsedi.

Ben de gülümsedim, uzattığı sigarayı nazikçe geri çevirdim. Sustu, beni dinlemek ister gibiydi. "Tespitlerinde kimi tartışmalı noktalar olmakla birlikte, temel olarak komünizmin geçersiz olduğu konusuna katılmıyorum," dedim. "Bunun dışındaki tespitlerin önemli oranda doğru. Diğer yandan, Rusya merkezli olarak yaşanan ve seksenli yılların sonlarında yıkılan sistemin komünizm değil, sosyalizm olduğunu da tespit etmek önemli. Çünkü komünizm, sosyalizmin çok daha ileri aşama... Sınırsız ve sınıfsız bir dünya sistemini ifade eder komünizm. Bu, farklı bir konu tabii... Yetmiş seneye yayılan sosyalizm deneyimi çok önemliydi ve senin

de söylediğin gibi bu yetmiş senelik süreç nelerin yapılmaması ge rektiğini öğretti bize. Bu da çok kıymetli... Yaşanan tecrübe toplumların ekonomik sorunlarının nasıl çözülebileceğini gösterdi bize. Aynı yanlışları tekrarlamazsak, komünizmin zaferine ulaşmayı başaracağız. Dünyadaki sosyalist süreç ilk denemeydi. Binlerce yıllık toplumlar tarihinde yetmiş yıl, yedi gün bile sayılmaz."

Metin, bir süre sessiz kaldı ve tutunduğu parmaklıkları bırakarak iki elini birkaç kez alnına götürüp getirdi. En sonunda sıkıntılı bir ifadeyle gözlerini gözlerime dikti. "Sen kesinlikle tehlikeli bir adamsın ve harbiden delisin! Ben öyle kolay kolay düşüncelerimden geri adım atacak birisi değilim ve ne olursa olsun savunurum. Sense hiç düşünmediğim bir yerden girdin konuya. Bu yaşıma kadar kimseye haklısın dediğimi hatırlamıyorum. Herhalde ilk defa sana haklısın demek zorunda kalacağım," dedi zoraki bir gülümsemeyle.

"Demek zorunda değilsin Metin Usta!"

"Yok, yok öyle değil. Gerçekten haklısın. Binlerce yıllık insanlık tarihinde yetmiş yıl nokta bile değil."

Metinle konuşurken yarım yamalak anımsadığım bir hikâye canlandı belleğimde. Malum, Her yerin birkaç meşhur delisi vardır. Sözünü edeceğim hikâye, Anadolu'nun bir ilçesinin delilerinden birisiyle ilgili. Adamın birisi, arabasıyla ilçeden yola çıkmış. İl merkezine doğru yol alırken araba bir anda yalpalamaya başlamış. İnmiş bakmış ki, tekerlerden birisinin somun cıvataları parçalanmış, teker iyice yamulmuş. Çaresizlik içinde aracın etrafında dönüp dururken bizim deli çıkagelmiş. Adama ne olduğunu sormuş. O da çaresiz bir ses tonuyla durumu anlatarak tekeri göstermiş. Bizim deli, tekere şöyle bir göz atmış, ardından da gülerek adamın yüzüne bakmış. "Ondan kolay ne var ki! Üç tekerden birer tane somun cıvata çıkar, arızalı tekeri yerine tak. Seni şehre kadar rahatça götürür," demiş. Çaresiz şoför, şaşkın bir ifadeyle "Sana deli diyorlar ya, sen deli falan değilsin. Sana deli diyenin..." diye açmış ağzını yummuş gözünü. Bizim deli hiç istifini bozmadan "Doğru-

dur! Ben deliyim ama senin gibi akılsız değilim,” demiş ve yoluna gitmiş.

Komşu Murat, dün gece yine uykuyu haram etti bana. Bana diyorum çünkü hücre arkadaşım günün neredeyse üçte ikisini uykuda geçiriyor. İlaçları yuttuktan sonra saatlerce deliksiz uyuyor. Ayakta olduğu zamanlar bir hayli sınırlı. Tuvalet gibi zorunlu haller ve sigara içmek dışındaki bütün zamanını yatakta geçiriyor. Yemek saatleri de dâhil buna. İdarenin verdiği yemeği yemiyor Ersan. Kantinden kurabiye, yoğurt gibi şeyler alıyor. Yemek yememesine gerekçesi, kilo almak istememesiymiş. Bir de sürekli "Resul abi, burası pislik yuvası," diyor. Pis olduğu için yemiyormuş. Sağlık sorunuyla bağlantılı bir takıntısı olduğu izlenimi edindim.

Buraya getirildiğim günün akşamı, kantin ihtiyaçlarının yazılmasına denk gelmişti. Gardiyanlar, 'güvendikleri' bir mahpusa akşam saatlerinde kalem veriyorlar. Kalemi verdikleri kişi, koridorda birkaç defa, "Kalem bende, kantin yapmak isteyen yemekhaneye gelsin," diye bağırıyor. A4 ebadındaki kâğıda gelenin ismini yazıyor, altına da ne istediyse onları sıralıyor. Böylece, toplu kantin listesi sabah sayımında, kalemle birlikte gardiyan teslim ediliyor. Kantin haftada iki defa pazartesi ve perşembe akşamları yazılıyor. Neyse... Ben kantinden bir şey almak niyetinde değildim. Yalnız hücre arkadaşım Ersan, hesabında para kalmadığını hissettirince, acil ihtiyacı olup olmadığını sordum. Biraz çekinerek "Abi ödünç olarak iki kutu tuzlu kurabiye yazdırsan..." dedi.

"Yazdırırım ama öyle ödünç olmaz, dedim.

Ersan, çok fazla sigara içiyor. Günlük iki paket içiyordur sanı rim. Hele bir de sürekli uyumasa, günde dört pakete bana misin demez. Ailesinin maddi durumu pekiyi değil anlattıklarına bakılırsa. Babası, o çocukken trafik kazasında ölmüş. Annesi, babasından kalan emekli maaşını alıyormuş. Ayrıca PTT'de çalışan abisi varmış ama ayyaş ve kumarbazın biriymiş. Küçük kardeşi ise üniversite öğrencisiymiş.

Akşam yemeğinden sonra oturmuş, kitap okuyordum. Bir ara Ersan, battaniyenin altında kendi kendine mırıldanmaya başladı. Önce ne dediğini anlayamadım. O da duyuramadığını düşünmüş olmalı ki, ses tonunu yükselterek papağanlar gibi "Sigaram bitti, param da gelmedi. Ben n'apacam" diye tekrarlayıp durmaya başladı. Kitabı kapattım. Bir süre duymazdan gelmeyi denedim, olmadı.

"Bak Ersan! Bu şekilde davranman hiç doğru değil. Sana daha önce de söyledim. Paran gelinceye kadar yiyecek konusunda gücüm yettiğince yardımcı olmaya çalışırım ancak sigaranı karşılayabilmem mümkün değil," dedim.

Bu sırada gardiyanın kalemi verdiği mahpusun, koridorda yankılanan sesini duyan Ersan, üzerindeki battaniyeyi savurup ayağa dikildi. Gözünü gözüme dikerek "Çok zor durumdayım abi. Yarın kesin param gelir. Ödünç olarak bana üç paket sigara yazdırsan..." dedi.

Bir an ne diyeceğimi bilemedim. Baktım olacak gibi değil, "Ersan, benim hesabımda da az bir para var. Ancak yiyecek bir şeyler alabilirim," desem de o an bakışlarındaki lanet çaresizliği gördüm. "Tamam, Ersan sadece bu seferlik bir paket sigara yazdırırım. Lütfen bir daha böyle bir şey isteme benden."

"Tamam, abi sağ ol. Param kesin gelmiştir abi," dedi ve çıktı. Ben de koridorları paspaslayan mahpusları denetleyen gardiyanlar, koridora girmeden birkaç not almak için defteri çıkarıp yazmaya başladım. Henüz bir iki satır yazmıştım ki, Ersan içeri girdi.

"Abi, kantin yazmaya başlamışlar. Bana kurabiye ile yoğurt da yazdırır mısın?" dedi. Hayır, diyemedim. Defterimi zulaya yerleştirip peşi sıra yemekhaneye gittim. O bahanesiyle kendime de bir kurabiye ile yoğurt yazdırıp döndüm.

Sarışın, mavi gözleri ve dalgalı saçlarıyla sempatik bir görünümü olan Ersan'ın, genç yaşına rağmen beyni hayli yıpranmış. Bali çekmekten esrara, envaı çeşit uyuşturucu hapa kadar kullanmadığı şey kalmamış. Sağlık hikâyesine dair pek konuşmak istemiyor. Ben de sormuyorum.

Gelelim komşumuz Murat'a... Ersan, onun gürültüsünü patırtısını duymuyor bile ama benim gibi tahammül edemeyenler de yok değil. Gece boyunca ara ara gelip kızanlar, bağırıp çağıranlar oldu fakat ırkçı Murat tınlamadı bile! Irkçı diyorum, çünkü kelimenin gerçek manasında ırkçı faşistin biriymiş Murat. Dün akşam, Hollanda ile Türkiye'nin futbol maçı vardı. Televizyon başındakiler sesini sonuna kadar açmışlar, spikerin cırtlak sesi köşe bucak çınlıyordu. Türk takımı gol atınca, sekiz on kişi hep bir ağızdan tezahürata başladı. O an Murat'ın da ırkçı damarları kabardı Alparslan'dan girdi Yavuz'dan, Fatih'ten çıktı. İstiklal Marşı'nı karmakarışık şekilde okuduktan sonra hançeresi parçalanırcasına daha önce hiç duymadığım küfür içeren ırkçı şiirler okudu. Bir zaman sonra MHP'ye ve Ülkü Ocaklarına methiyeler dizdi, Devlet Bahçeli'yi mehdi ilan etti. Artık ne olduysa, bugün akşam saatlerine doğru "MHP, Ülkü Ocakları! Sizden de vazgeçiyorum artık. Çünkü siz de Ermeni piçlerisiniz!" diyerek çıktı işin içinden.

Sabaha karşı, dayanacak halim kalmayıp canıma tak edince, kalkıp hücresinin önüne dikildim. O ana kadar hücrede ikinci bir kişinin bulunduğunu fark etmemiştim. Yatakta büzülmüş, öylece oturan ve gözlerini tavana sabitlemiş birisini görünce şaşırıp kaldım. Mümkün olduğunca sakin kalarak hal hatır sormakla başladım. Yan hücrede kalan komşusu olduğumu söyledim Murat'a. İfadesiz donuk bakışları endişemi artırıyordu. Gülümsemeye çalışarak "Murat, benim adım Resul. İki de bir adımı söyleyip duruyorsun. Ben de, bana sesleniyorsun diye zıplıyorum yerimden,"

dedim. Demez olaydım. İrkilerek iki adım geri attı kendisini, zangir zangır titreyerek: "Sen o değilsin. Haşa sen o maya başladı. değilsin," deyip dur-

O an, yaptığım ironiyi yanlış anladığını fark ettim ve telaşla "Hele dur, sakin ol Murat. Yalnızca adım Resul. Peygamber falan değilim. Nasıl ki senin adın Murat'sa, benim adım da Resul," gibi şeyler söyleyerek biraz olsun yatıştırdım onu. Tabii yatışıncaya ka-

dar akla karayı seçtim. İfadesinde hiçbir değişiklik olmasa da, kapıya yanaşmasından cesaret alarak "Senden bir ricam olacak Murat. Ben sesten çok rahatsız oluyorum, uyuyamıyorum. Bağırmazsan çok memnun olurum," dedim. "Olmaz!" dedi, kesip attı.

Boyumun ölçüsünü almış halde, dönüp hücreye girdim. Arkam sıra "Yürekten geliyo da baarıyom sana ne! Ben insannları uyariyom, annadın mı?" diye bağırmaya başladı sonra. Birkaç okkalı küfür sıraladı. "Tekbiiiir!" diye bağırıp durdu epey bir süre.

Sonradan hata yaptığımı fark ettim ama iş işten çoktan geçmişti. Murat'a sigara ikram ederek ricada bulunsam, işe yarama ihtimali vardı. Sabah ezanından sonra bir saat boyunca "Otuz yedi yaşıma gelince gıyamet gopacak!" diye bağırıp durdu.

O sıra, hücrenin önünden geçen sabahçı mahpuslardan birisi "Şimdi kaç yaşındasın Murat?" diye sordu.

Otuz beşindeymiş Murat. Sevindim haliyle... Ne de olsa önümde koca iki sene daha var!

Çarmıh İşkencesindeki Roman Kardeşim Reşat

Akşam saatlerinde aceleyle kısa kısa notlar alırken, malta kapısı açıldı. Hemen defteri kapatıp zulaya indirdim. Az sonra, altmışlı yaşlarında görünen beyaz saçlı, hafif kilolu bir gardiyan gülümseyerek hücre kapısını araladı. "Hoş geldin, adım K." diyerek elini uzattı; tokalaştık. İçten davranışına ve özellikle de ismini söylemesine şaşırdım.

Özellikle de F-Tipi hapishaneler süreciyle birlikte, gardiyanların hemen hepsi tutsaklar nezdinde, 'Kurşun askerler'e dönüşmüşler. Eski gardiyanlara F-Tipi hapishanelerde görev vermeyerek, gardiyan yapılan yüzlerce genç hızlandırılmış eğitimden geçirdiler ve F-Tiplerinde görevlendirildiler. Bilhassa devrimci tutsaklarla diyalog kurmalarını kati şekilde yasakladılar. İsimlerini, nereli olduklarını vs. gizli tutmak adına, birbirlerine isimleriyle hitap etmelerine dahi yasaktı; 'memur', 'başkan', 'hoca', 'hacı' gibi sıfatlarla birbirine sesleniyorlardı. Trajikomikti tabii.

Emeklilik süresini doldurmuş olsa da çalışmaya devam eden K, bugün izinden dönmüş. Ara ara sohbet ettiğimiz gardiyanlardan biri, benden söz edince tanışmak için gelmiş. 19 Aralık 2000 F-Tipi Hapishaneler sürecine kadar, siyasi tutsakların tutulduğu hapishanelerde görevliymiş. Bire bir tanıdığım birçok dostumu, yoldaşımı gayet iyi tanıyordu. Birçok arkadaşı isim isim sordu fakat hem F-Tipi öncesinde hem de sonrasında uzun yıllar hapis tutulan ve birkaç sene önce özgürlüğe uğurladığımız, sevgili dostum Memik Horuz'la ilgili bir iki anısını anlatırken gözlerinin parlama-

sı görülmeye değerdi. On dakika kadar sohbet ettikten sonra "Ben şöyle biraz dolaşayım. Sonra tekrar uğrarım. Fazla kalırsam dikkat çeker. İti köpeği

çok buranın... Hadi görüşuruz. Kendine dikkat et aman ha!" diyerek uzaklaştı.

Hapishane ortamlarında nadir bulunan insanlardan birisiyle tanışmış olmaktan mutluluk duydum. Önceden aldığım notlardan birinde "Bu insanlar ilaçlarla uyuşturulmasalar, buranın her anının gürültü patırtı içinde olma potansiyeli çok yüksek," demişim. Gerçekten de öyle! Böylesine ağır nörotik sağlık sorunları olan kırk insanı, daracık ahır gibi yere sıkıştırmışlar. Resmiyette bu insanları tedavi için burada tutuyorlar. Ne var ki tedaviden öte denetim altında tutmanın bir yolu olarak var burası. Bunu iki yöntemle yapıyorlar. Birincisi baskı ve şiddet; ikincisi ise uyuşturmak! Maalesef, beş günlük gözlemimden çıkarttığın sonuç bu...

Mahpuslar ilk bakışta birbirleriyle uyumlu ilişkiler içinde ve kendi hallerineymiş gibi görünürken, bunun ne denli yanıltıcı olduğuna tanık oldum. Köse sakalı ve atletik yapılı parmak uçlarından boynuna kadar her iki kolunda acemice yapılmış çeşit çeşit dövmeleri vardı otuz yaşlarındaki Reşat'ın. Tekirdağ Romanlarındandı. Kâkülünü üfürüp duran, kısa boylu çelimsiz Servet'le, küfürleşip sürtüşmeye başlamışlar. İki gün önce getirilen tekli hücrede kapalı tutulan Servet, ilaç için hücreden çıkarıldığında karşılaşmışlar. Bağrışmalar olunca döndüm. Reşat'ın "Ne diyorsun lan artist!" diye bağırarak zıplayıp Servet'in suratına kafa attığı gördüm. Bir anda ortalık karıştı. O sırada ilaç kuyruğunun bitmesini beklerken, yemekhane penceresi önünde zaman geçiriyordum. Ne yapacağımı bilemez halde öylece dikilip kaldım. Servet'in yanındaki iki gardiyan, anında Reşat'ın üzerine çullanarak yere yıktılar. Epey bir süre vücuduna, kafasına indirdikleri tekmelere küfürler, hakaretler eşlik etti. Sonunda takviye gelenlerle birlikte kaldırıp karga tulumba hücreye attılar.

Öfkesi bir türlü dinmeyen sarışın ve kalın bedeni üzerinde iri kafası fazlalıkmış gibi duran genç bir gardiyan, "Benim suçum yok. Anama sövdü!" diyen Reşat'ın üzerinde, "Ananın da, bacının da..." diye başlayan küfürler eşliğinde bir süre daha tepinip dur-

du. Az sonra sağlıkçılar geldi ve kollarından bacaklarından tutup havaya kaldırarak yataksız ranzaya sırt üstü attılar onu. Özel hazır. lanmış kemerlerle çarmıha gerer gibi el ve ayak bileklerinden ranzanın köşelerine bağladılar. Belinden de sıkıca bağladıktan sonra elinde şırıngayla hazır bekleyen uzun saçlı, sakallı sağlıkçı, iğneyi giysilerinin üzerinden Reşat'ın baldırına sapladı.

"Aklını başına topla," diye tehdit ettikten sonra hücre kapısını çarparak kilitleyip gittiler.

Bu işkencenin adı 'tespit'miş. Hastayı o halde ne kadar süreyle tutacaklarına artık tanrılar karar verecek.

Çarmıhtaki ikinci kişi, akşam saatlerinde getirilen üç kişiden birisi... Başına çöreklenen gardiyanlara sürekli "Ben inancım gereği ilaç içmeyi de, iğne yapılmasını da reddediyorum," diyerek tekrarlayıp duruyordu. Gardiyanların tehditlerine, bir süre sonra küfür ve hakaretler karıştı. Gardiyanlardan birisinin "Yıkın lan mına kodumun delisini de aklı başına gelsin," demesiyle birlikte mahpusun çığlıkları yükselmeye başladı. Tüylerim diken diken olmuştu. On dakika boyunca dövüp sövdükten sonra çarmıha gerdiler onu da. Mahpusların ödünü patlatan, insanı bir hafta on gün süreyle yarı felç hale getiren, Karsan Depolu Risperdal denilen iğneden yaptılar.

Şu an için tek düşüncem sabırlı olmak... Tanıklığımı, gözlemlerimi ve yaşadıklarımı dikkatli şekilde not etmek... Bir kez gelmiş oldum buraya. İsteseler de bir aydan fazla tutamayacaklarını biliyorum. Dolayısıyla tahammüllü olmalıyım.

Çarmıh işkencesine tanık olunca, kibir abidesi sağlıkçının beni tehdit etmekle ne demek istediğini anlamış oldum. Dehşet verici bir durumdu. Çarmıhtaki her iki mahpus da on beş dakika boyunca "Gardiyan, gardiyan!" diye yürek burkan acı bir sesle inleyip durdular. Bir ara birileri gelip "Sesinizi kesin lan!" diye bağırdı. Reşat, yarı uykulu iniltili bir sesle, tuvalet ihtiyacı olduğunu anlatmaya çalışıyordu.

"Kes lan sesini! Bana mı sordun serserilik yaparken? Tespit sabaha kadar sürecek. Sabah, doktor çözün derse çözeriz," diye terslendi gardiyan.

Hasta mahpuslar en az on iki saat çarmıh işkencesinde kalacaklar. Bu da, üstlerine başlarına işeyecekleri anlamına geliyor.

Bugün, üç kişi taburcu edildi. Taburcu edildi dedimse, özgür falan kalmadılar. Hastaneden hapishaneye gönderilmeleri için taburcu edildiler. İsimleri okunup da taburcu olduklarını öğrenenlerin çocuklar gibi sevindiklerini görünce şaşırdım. Birileri çıkıp da "Gördüm arkadaş! Hastaneden taburcu olup da hapishaneye gideceklerini öğrendiklerinde sevinçten gözleri parlayan insanlar gördüm," demiş olsaydı "Hadi git işine! Benimle kafa bulma!" derdim muhtemelen. Hasta mahpusların, cehennemden kurtulmuş gibi sevinç duymaları, başarılı olduklarının kanıtı sayılabilir pekâlâ. Bilemiyorum.

İki gün önce, kendisini taciz eden serseriye haddini bildiren kadın mahpusun 'siyasi' olduğunu söylemişti mahpus arkadaşlardan birisi. Adı Derya'mış. Yirmi beş yaşlarındaymış. DHKP-C davasından tutukluymuş. Uygulamalar karşı çıkması nedeniyle tekli hücreye kapatmışlar. Ona pek inanasım gelmedi ama ilaç dağıtımı sırasında, koridorda ayaküstü sohbet ettiğim yaşlı gardiyan üzgün sesle "Birkaç gün önce DevSol'dan bir kız getirmişler. Şizofren ilaçları veriyorlar. Galiba hastalığı da epey ilerlemiş. O yine de her şeye rağmen doktorlarla ve personelle saygılı... Ancak kızla alay ediyorlar. 'Yapmayın. Yazıktır günahtır,' dedim ya, dinleyen kim?" dedi. Bir hayli canım sıkıldı. Ne yapabileceğim bir şey var ne de kendisine ulaşabilme imkânım. Belki şimdi onu da çarmıha germişlerdir.

Murat, dün gece nispeten sakindi. Gün boyunca da öyleydi sayılır. Sayılır, diyorum çünkü ara ara slogan atmayı, asma kilidi vurmayı sürdürüyor. Akşam saatlerine doğru, tekrarlayıp durduğu şeyler dikkatimi çekti. Birkaç defa "Adem Ö. AKP milletvekilidir, deccaldır," diye bağırıp durdu.

Elinden düşürmediği doksan dokuzluk tespihle ağır abi havalarında ortalıkta dolanıp duran, düşmanca bakışlarını sürekli üzerimde hissettiğim Adem isimli mahpus, koridorun sonunda düzenledikleri yerde birkaç kişiye namaz kıldırıyor. Kaldığım hücrenin önündeki koridorda bir iki kişiyle sürekli voltan atan Adem'in soy ismi Murat'ın dediği gibi Ö... müdür, gerçekten AKP milletvekili midir; hiçbir fikrim yok. Gerçi, hapishanede AKP milletvekili olsa haberim olurdu. Ne demeli?! Değilse de Murat öyle söylüyor! Belki de, Adem kendisini milletvekili sanıyordur; kim bilir?!

Daiş'in Peygamberi

"Annee anne niye gelmiyon anne? Hele gel bi şey söylicem anne. Nesibe, sen de gel gız!" Sabahın köründe, sürekli tekrarlanan bu sese uyandım. Seslenen kişi sanki annesini görüyormuşçasına doğal davranıyordu. Garip bir duyguya kapıldım. Uyku mahmurluğuyla, bir an, birileri görüş yaptı da görüşten dönerken son anda aklına gelen bir şeyi söylemek için annesine sesleniyor hissini yaşadım. Fakat az sonra anlaşıldı ki, yeni getirilen ve yedi numaralı kapalı hücrede tutulan hasta mahpuslardan birisi, kadın gardiyanların sesini duyunca, annesi olduğunu sanarak seslenip duruyormuş. Yatağın ayakucundaki oturduğum yerden görebiliyordum adamı. Bir ara erkek gardiyanlardan birisi "Ali, annenler gitti. Sana çok selam söylediler. Acele işleri çıkmış. İşlerini bitirince tekrar seni görmeye gelecekler. Artık çağırma, seni duymazlar," diye seslendi koridorun başından.

"Memed dayı sen misin? Beni gandırma dayı. Ben biliyom, annemnen Nesibe, aha şu kapının arkasındalar. N'olur söle de annem gelsin," diye yanıtladı onu Ali. Her cümleyi tekerleme söyler gibi ikişer üçer defa tekrarlıyordu. Bir süre bekleyip cevap alamayınca, birkaç defa ritmik bir şekilde "Hele gel anne," diye bağırdı, bir daha da sesi çıkmadı.

Hasta mahpusların hikâyelerini öğrenmek için özel bir çaba sarf etmiyorum. Keza böylesi bir girişim büyük ihtimalle ters teper. Sohbet sırasında ya da doğrudan gelip kendileri anlatırlarsa can kulağı ile dinliyorum. Şu ana kadar yazdıklarım, birkaç kişinin kendiliğinden anlatımı dışında gözlemlerim, izlenimlerim ve tanıklıklarımdan oluşuyor. Dün akşam saatlerinde yaşanan gelişmeler nedeniyle olsa gerek, bugün ortalama sakinlik hâkim. Belli

ki, diğer mahpuslara gözdağı vermek için gürültünün ve şiddetin dozunu arttırmak istiyorlar. Hiç alakası olmayabilir ama günun sükûnetini başka bir şeye yoramıyorum.

Gece yarısına doğru inancım gereği ilaç ve iğneyi reddeden hasta mahpusun hücresine gardiyanlar doluştu. İçeri girer girmez, gardiyanlardan birisi, çarmıhtaki mahpusa "Peygamberim diyor. muşsun, öyle mi lan? Godumun delisi, peygamber kim sen kim lan?!" diye bağırdı. Sonra hep bir ağızdan kahkahalarla gülmeye başladılar. Aynı gardiyan "Hangi cezaevinden getirdiler lan sení? Söyle bakim nerelisin sen?" diye sordu sonra. Hasta mahpusun mırıldanarak verdiği cevabı anlayamadım.

"Vay anasını, puşta bak hele... Hemşerimmiş lan!" dedi gardiyan.

Diğer bir gardiyan "Ulan oğlum, sizin oranın havasından suyundan mıdır, nedir? Bu yaşa geldim, aklı başında kimseyi görmedim" dedi. Tekrar gülüşmeye başladılar.

Az sonra uzun saçlı sağlıkçının kulak tırmalayan sesi duyuldu. "Bak Hüsnü! Yaptığın hiç doğru değil. Biz sana güzellikle anlattık ama sen anlamak istemedin. Başka hiç şansın yok aslanım. Doktor gerekli gördüğü sürece ilaçları kullanacak, iğneni yaptıracaksın. Bunu o kafana iyice sok. Kendin boşuna ezdirme, bizi de yorma. Söz ver seni çözelim."

Hasta mahpus, cevap olarak ne mırıldandıysa çarmıhtan çözdüler. Hüsnü, bir buçuk metre boyu, omuzlarına inen kirli saçları, bıyıksız, seyrek sakalı ve şalvar üzerine giydiği iki parça etek giysisiyle DAİŞ'liye benziyordu. Her ne kadar, geri adım atarak inancını kediye yüklemiş olsa da ilk andaki tavrı ve tipik görünümüyle dikkatleri üzerinde topladı. Hücrenin önüne toplanan üç dört mahpus, kendisine merakla bir şeyler sorarlarken Engin araya girdi.

"Gardiyanların dediği bu peygamberlik meselesi ne abi?" diye sordu. Ortam bir an sessizliğe büründü.

Hüsnü, sevinçli bir şaşkınlık içinde "Sen nerden biliyon? Rabbim sana da mı malum etti?!" dedi ve bir süre sessiz kalarak kendi kendine konuşmaya başladı. "Rabbim şükürler olsun sana!" dedi ve makamlı bir "Allah için" diye bağırdıktan sonra kendisini dinleyenlere döndü. "Rabbim beni İslam âlemine elçisi olarak seçti. Kulağıma ayetler fısıldıyor, ben de ezberliyorum. Yaz dediği zaman yazıyorum. Kullarım şimdi sana inanmazlar, eziyet ederler emme zamanı gelince inanacaklar, dedi. Rabbimin ayetlerini duvarlara yazdığımı gördü kâfirler. Beni döve döve buraya getirdiler. Rabbim, yakında alametler göstererek onun elçisi olduğumu herkese gösterecek."

Mahpuslardan birinin korkuyla "Tövbe de lan mına godumun delisi, tövbe de lan!" diye bağırarak idare tarafına doğru kaçmasıyla ortalık birden hareketlendi; gün yüzü görmemiş küfürler, hakaretler havada uçuşmaya başladı.

Az sonra maltaya doluşan gardiyanlar "Dağılın lan. Herkes odasına gitsin," diye bağırıp çağırmaya başladılar. Malta kaşla göz arasında boşalmıştı. Gardiyanlar tehditler savurup gittiler.

Reşat'ın çarmıh işkencesi sabahın ilk saatlerine kadar sürdü. Hücrenin önünden her geçişimde hal hatır sormak ve geçmiş olsun demek için uyanık olup olmadığını kontrol ettim ama sürekli yatıyordu. Fotoğraf çekimi için benimle birlikte onun da ismini seslendiler; az sonra da hücreden çıkardılar. Çekim sonrasında hücre kapısına dikildim. Beni fark ettiğinde donuk yüzü bir anda çözüldü, gözlerinde hüzünlü bir gülümseme belirdi. Buraya getirildiğim ilk günlerden beri, bana yakınlık gösteren mahpuslardan birisiydi Reşat. Her fırsatta halimi hatırımı sorması ve ısrarla yardımcı olmaya çalışması, aslında rahatsız etmişti beni. Fakat niyetinin samimi olduğunu fark etmem uzun sürmedi.

Reşat'ın gururu kırılıp onuruyla oynandığı için üzgündü ve hüzünlüydü. Özellikle de üzerine işemek zorunda kalmasının utancını yaşadığını anlamak zor değildi.

"Bu yaptıkları işkencedir, alçaklıktır Reşat. Sıkma canını. Bu al. çaklığı yapanlar utansın," diyebildim yalnızca. Yarı uyuşuk uykulu haliyle ne demek istediğimi anladı ve kapının parmaklıklarına tutunduğu sol eliyle parmaklarıma dokundu.

Reşat'ın yaşam hikâyesi oldukça dramatik... Annesi onu Tekirdağ Kapalı Hapishanesinde doğurmuş On üç yaşındayken, aynı yaşta bir kız çocuğuyla evlendirmişler kendisini. Bir sene sonra, kız çocuğu 'eşi' hastalanıp ölmüş. Daha sonra üç evlilik daha yapmış. Son eşinden bir kızları olmuş. İsmini Hazal koymuşlar. Hazal şimdi altı yaşındaymış. Hapse girdikten sonra eşi kendisini terk etmiş. Kızını uzun zamandır görmediğini anlatırken, hasretini gözlerinden okumak hiç zor değildi. "Ben zaten hapishanenin orta yerine doğmuşum be abi," diyor acı bir gülümsemeyle. Annesi halen Edirne Hapishanesindeymiş.

Öğlen saatlerinde, halimi hatırımı sormak için uğrayan başgardiyana, çarmıh işkencesinin insanlık dışı bir uygulama olduğunu, hastaların dövülerek küfür ve hakaretlere maruz bırakıldıklarını, insanlık suçu işlediklerini söyledim. Böylesi şeyler duymaya hiç alışık olmadığı apaçık belliydi. Şaşırıp kaldı. Konuşurken hep gülümsemeye çalıştığı yüz ifadesi bir anda donuklaştı. Sakin olmaya çalışarak "Kimseye haksız yere eziyet etmiyoruz. Prosedürü uyguluyoruz," dedi. "Başka türlü bu kadar sorunlu insanla başa çıkamayız Resul." Resmen kanım dondu, dilim tutuldu ve öylece kalakaldım.

Annesini çağırıp duran Ali, kendince bir protesto eylemine başladı. "Gardiyan abi! Gardiyan abi, biz tezkereyi aldık, tezkereyi aldık. Çıkarın bizi buradan, çıkarın bizi buradan. Hakkın yok! Hakkın yok! Hakkın yok!" diye bağırıyordu sürekli.

Başgardiyan ve hemşire, tüm hasta mahpusları yemekhanede topladı. "Bakanlıktan yazılı emir geldi. Bundan sonra koğuşlarda ve koridorlarda sigara içmek yasak... Sigara içmek isteyenler yemekhanenin pencere önlerinde ve bahçede içecek. İçeride içeni görürsek para cezası keseceğiz, haberiniz olsun," dedi başhemşire. Söylediklerine kendisinin de inanmadığı gülümsemesinden belliydi. Mahpuslardan herhangi bir tepki ya da soru gelmeyince dönüp gittiler.

Mahpuslar, başhemşirenin söylediklerini anladı mı ya da ciddiye aldı mı, ondan şüpheliyim. Sigara, bu insanların yaşamında önemli bir boşluğu dolduruyor. Doğru düzgün alternatif alanlar oluşturmadan, sırf yasak savmak anlayışıyla "Git sigaranı camın önünde ya da sınırlı bir süre açık tutulan bahçede iç," demek akıl kârı değil. Maltanın birkaç yerine havalandırma tertibatı yapsalar çok daha mantıklı olur ve hem de hava sirkülasyonu sağlanırdı. Ne var ki, yasaklar üzerinde şekillenen devlet aklı, böylesi çözümlere her daim kapalıydı.

Mevcut, yasak anlayışıyla sonuç alabilmeleri olası değildi. Keşke alabilseler... Ortam nerdeyse yirmi dört saat boyunca duman altı... Gece boyunca da sürekli ayakta olanların ve sigara içenlerin sayısı az değil. İlacın, iğnenin etkisinden biraz kurtulan kendisini maltaya atıyor ve sigara yakıyordu.

Sigara illeti ile arama mesafe koyalı on beş sene oldu. Bunca zamandır bu yoğunlukta sigara dumanına bir saat dahi maruz kaldığım olmamıştı. İlk günden bu yana nefes alamayacak haldeyim ve astımlı ciğerlerim isyan bayrağını çekmek üzere. Üç günden bu yana fısfısı, günde iki kez kullanmaya başladım. Endişem, astımın

nüksetmesi ve kriz boyutuna ulaşması... Ortam havasız ve kirli Buna bir de sigara dumanı ve izmarit kokusu eklenince çekilmez bir hal alıyor. Akşamları saat on civarlarında malta ve yemekhaneye paspas yapıyorlar. Bununla yalnızca bir iki saatliğine kaba çerçöpten ortamı arındırmış oluyorlar. Gerçek anlamda bir hijyen yok. Çünkü sorunun asıl kaynağı binanın kendisi. Ne maltalara ne de hücrelere hiç güneş girmediği gibi hava sirkülasyonu da yok.

Mevcut haliyle içeriden havalandırma tertibatı yapılmadığı ve pencere hacimleri büyütülerek açılır kapanır hale getirilerek doğru düzgün hava sirkülasyonu sağlanmadığı müddetçe, isterse her gün her saat yukarıdan aşağıya gül suyu ile yıkasınlar, buranın yaşanabilir bir ortama kavuşması mümkün değil.

Burası toplum dışına itilmiş ve sinek muamelesi gören hasta mahpusların, 'tedavi edildikleri bir toplama kampı aslında.İki kişilik hücreler beş altı metrekare... Tekli hücreler ise iki buçuk üç metrekare civarında. Ranzalar arasında iki karış, ayak tarafında ise yarım metre kadar boşluk var. Bel ağrım arttığından yatakta üç beş dakikadan fazla oturamıyorum. Sürekli ayakta dikilip okumaya çalıştığımı gören Ersan "Abi yemekhaneden sandalye getireyim," dedi. "Şuraya sıkıştırırız, rahat rahat otursun. Daha iyi olmaz mı?"

"Vallahi çok iyi olur Ersan. İyi düşündün bunu," dedim.

Kısa süre içinde plastik sandalyeyi kapıp geldi ve biraz zorlanarak da olsa ara boşluğa sıkıştırdı. Ersan'a içtenlikle teşekkür ettim; sandalyenin üzerine battaniyeyi yerleştirip oturdum. Artık yatağı yalnızca yatmak için kullanıyorum. Belimin ağrısı yarı yarıya azaldı.

Hücrelerin ve maltanın aydınlatması merkezi sistemle yapılıyor. Dolayısıyla, yirmi dört saat ışık yanıyor. Hücre tavanındaki parlak beyaz ampulü, betonun içine gömerek yerleştirmişler. Işığın şiddetini kırmak için kurabiye etiketlerinden birkaçını ampulün önüne yapıştırmış Ersan. Icerisi los bir meyhane ortamına dönmüş ya, sürekli keskin ışık işkencesine maruz kalmaktan daha iyi.

Öğlen sonrası saat dört civarında, ikili hücrelerde kalan tüm hasta mahpusları havalandırmada topladılar. Adına vizit dedikle ri ve doktorların mahpuslarla ayaküstü, "Nasılsın, bir sıkıntın var mı?" gibisinden yaptıkları görüşme günüymüş. Sanıyorum, bunu belli periyotlarla hücreleri gezerek yapıyorlar. Hava iyi olunca, pis ortama girmektense, hasta mahpusları havalandırmada topluyorlar. İçeride görüşmek zorunda kaldıklarında ise maske takıyorlar. Pratisyen doktorlardan biri ismimi sordu. Benimle ilgilenen doktorun işi çıktığı için gelemediğini, durumumdan haberdar olduklarını söyledi. Sonra ziyaretçimin gelip gelmeyeceğini sordu.

"Haber verilmişse mutlaka gelir."

"Ziyaretçinle de görüşeceğiz. Gerekli işlemler sonrasında heyete çıkacaksın." dedi ve başka birisiyle ilgilenmeye başladı.

Doktorun uzaklaşmasını fırsat bilerek iki adım yan tarafta, doktorlara refakat eden başhemşirenin yanına yaklaşarak "Merhaba," dedim. İlk günlerden itibaren başlatılması gereken diyet yemek konusunu, kendisine hatırlattım. Mahpusların saygıyla yaklaştığı sayılı insanlardan olan hemşire, duruma şaşırdı. "Hâlâ başlatmadılar mı? Tamam, ben ilgilenirim," dedi.

Mide sıkıntımı ilaçla geçiştiriyorum ama otoimmün hepatit biraz kaygılandırıyor beni. Yemekler aşırı derecede yağlı. Yesem bir bela yemesem iki bela... Mümkün olduğunca az yiyorum ama bu sefer de aç kalıyorum.

Hemen her gün tekrarlanan, fakat nedense bugün daha bir dikkatimi çeken şey, mahpusların bir kısmının ön malta kapısının önündeki ve havalandırmaya açılan idare pencereleri çevresindeki halleri oldu. Başta doktorlar olmak üzere sağlıkçı, hemşire gibi personelle görüşebilmek için idare tarafında kimi görürlerse yalvarıp duruyorlar. Kimisi duvar diplerine çömelerek kimisi ara ara seslenerek ya da ürkek bir şekilde pencere camını tıklatarak saatlerce bekleşiyorlar orada. Hemen hepsinin sıkıntısı ortak; bir an önce hapishaneye gönderilmek, doktorlar görüşmek, iğne yapmasınlar diye yalvarmak, kendisini iyi hissetmediğini, kâbuslar gördüğünü

anlatmak, ilaç, sigara ya da ekmek istemek... Aldıkları karşılık, ge nelde azarlanmak ya da hakarete uğramak oluyor.

Şu anda bunları not ederken, iki maltanın kesiştiği köşede bu lunan tekli hücredeki Ali, asma kilidi tıklatmaya başladı. Birkaç defa vurdu ya da vurmadı, gardiyan hücrenin önünde belirdi. Ali, "Tuvalet," demeye bile fırsat bulamadan "Ne vurup duruyon lan kilidi? Geri zekalı mısın olum sen?" dedi ve ardından hakaretle ri sıralamaya başladı. Sonra da söylene söylene tuvalete çıkardı Ali'yi. Ne demeli? Söz hükümsüz.

Getirildiğim günden bu yana, gördüğüm iki üç gardiyanın dı. şındaki diğer gardiyanların, mahpus hastalara zerre kadar saygıları yok. Resmen bok sineği muamelesi yapıyorlar. Burada görev yapan gardiyanından sağlıkçısına, temizlikçisinden yemekçisine kadar herkesin, eğitimden geçirilip bu insanların psikolojisini az çok anlayıp empati kurabilecek düzeyde formasyona sahip olmaları gerekirken, tam tersi bir durum söz konusu. Öyle ki, kimi gardiyanlar buradaki hastaların eline su dökemeyecek derecede hastalıklı tipler.

Roman kardeşim Reşat, akşam saatlerinde hapishaneye gönderildi. Kavga nedeniyle "Paket yaptılar," diyor mahpus hastalar. Mahkeme kararıyla, 'cezai ehliyeti' olup olmadığının tespiti için gönderildiğinden, normalde yirmi gün civarı tutmaları gerekiyormuş. Reşat ise on gün önce getirilmiş. Tecrübeli mahpuslar onun hakkında olumsuz rapor düzenlediklerinden eminler.

Reşat, gardiyanın: "Acele et. Oyalanıp durma. Kapıda asker bekliyor. Nereye gidiyorsun oğlum?" diye, bağırıp durmasına aldırmadan, hücre kapısı açılır açılmaz hızlıca yanıma geldi. İki malta köşesinde karşılaştık; sıkıca kucaklaştık. Samimiyetini, sıcaklığını hissettim Reşat'ın. Hapishane adresimi vermek, iş işten geçtikten sonra aklıma geldi. Çanakkale E-Tipi Hapishanesinde kaldığını söylemişti; ama soy ismi konusunda en küçük bir fikrim olmadığından, benim yazma olanağım da kalmadı, üzüldüm.

Bugün, resmen kitap hazinesine kavuştum, diyebilirim. 'Diyebilirim demek yanlış. İçinde bulunduğum şartlarda kesinlikle ka vuştum demeliydim. Hazinenin sahibi, Amedli Devrim.

Yirmili yaşların ortalarında görünen Devrim, fiziken down sendromlu insanlar benziyor. İriyarı, cüsseli ve beyaz tenli olan Devrim, kafasını hafif sola eğerek, kolları vücuduna yapışık halde yürüyor. Gerçi, birçok hasta mahpus elini kolunu sallamadan adeta robot gibi yürüyor ama Devrim bir hayli farklı. Dün akşam yaşlı gardiyan, Devrim'in ne kadar saygılı, efendi bir genç olduğunu anlatırken, üzgün bir sesle "Doktorlar, ağır şizofren olduğunu söylüyor." demişti. Gardiyanın söylediği ne kadar doğrudur bilemiyorum ama Devrim hastalığına teslim olmamak için kendi iç dünyasında mücadele ediyor, direniyor izlenimi edindim. Sevimli, cana yakın, kendi halinde bir genç olan Devrim'in mahpuslarla ilişkisi sınırlı. Tercihen mi böylesi bir sınır koymuş, yoksa rahatsızlığından kaynaklı asosyal kişiliğe mi sahip, bundan emin değilim. Buradaki insanların hemen hepsinden farklı özellikleri olduğu kesin.

Zaman zaman 'tedavi' amaçlı olarak buraya getiriliyormuş Devrim. Bir seneye yakın kalıyormuş. İdarecilerle ve hatta en kötü gardiyanlarla dahi bir sıkıntı yaşamayan Devrim, gözlemlediğim kadarıyla burayı olduğu gibi kabullenmiş. Sanırım hapishane ortamında kalmaktansa burada kalmayı tercih ediyor. Devrim gibi gençlerin, her türlü istismara açık olan adli tutukluların kaldığı koğuş ortamında yaşayabilmeleri çok zor... Dolayısıyla burada isteyerek kaldığını gözlemlediğim istisna mahpus hastalardan birisi. Buraya beş senedir üçüncü defa getirilmiş. On ayı aşkın bir zamandır buradaymış. İlk günden itibaren bakışlarıyla bana yakınlık göstermeye çalıştığını fark etmiştim. Fakat kendi halinde, yemekten yemeğe ve ilaç zamanları dışında hücresinden çıkmayan, kimseyle iletişim kurmayan Devrim'e ilk bir iki gün ilgisiz kalmıştım. Ne zaman ki, adının Devrim olduğunu öğrendim, ondan sonra fırsat kollamaya başladım.

Bir gün, akşam yemeğinden sonra lavaboda karşılaştık. Çe rede başka kimsenin olmamasını da fırsat bilerek "Merhaba! Ben Resul." deyip elimi uzattım. Gülümseyerek elini uzattı ve "Benim adım da Devrim," dedi, tokalaştık.

"Adın güzelmiş Devrim, ben de devrimciyim." dedim, gülerek "Biliyorum abi. Çok sevindim," dedi. Böylece Devrim'le ta nışmış olduk. Sormadan söylemese de, sonraki günlerde kısa kısa cümlelerle sohbet etmeye başladık. Devrimci olduğumu daha ilk günden öğrenmiş ve o günden itibaren beni izlemeye almış. 90'lı yılların ortalarında İstanbul'a göçmek zorunda bırakılan yurtsever bir ailenin çocuğu Devrim... Cinayetten on beş sene ceza vermişler. Sokakta babasıyla birlikte yürürken birkaç kişinin saldırısına uğramışlar. Devrim o esnada silahını çıkarmış ve saldırganlardan birisini vurmuş. Ardından, babasıyla birlikte tutuklanmışlar. Bir sene hapiste tutulan babası, tahliyesinden kısa bir süre önce felç olmuş. Mahkeme, Devrim'in ağır tahrik altında suç işlediğine kanaat getirmiş ve on beş sene ceza vermiş. Babası ise beraat etmiş, fakat ben kesinlikle Devrim ile silahı bir arada düşünemiyorum.

Neyse... Gelelim Devrim'in mütevazı kütüphanesine. İdarede 'Suyu Arayan Adam' dışında okunabilecek başka kitap çıkmadı. Onun için elimdeki kitabı okumayı ağırdan almaya başlamıştım. Akşam saatlerinde maltada dolaşırken halimi hatırımı soran eli ayağı düzgün gardiyanlardan birisi, kitap okuduğumu görünce "Devrim'in yanında epey kitap var. Haberin var değil mi?" dedi.

İnanmamış bir ifadeyle yüzüne baktım. "Gerçekten mi?" dedim. İnanamadım çünkü bırakalım kitabı, içeri gazete bile sokmayı yasakladıkları bu cehennemde kitap olacağına hiç ihtimal vermiyordum.

Şaşkınlığımın farkına varan gardiyan "Gel de kendin gör, gerçek mi değil mi?" dedi. Birlikte Devrim'in hücresine gittik. Hücreye girdiğimizde, rafın üzerine özenle dizilmiş kitapları görünce sevincimden şaşkına döndüm. Devrim de beni görünce sevinmişti. Devrim'in kütüphanesinde on beş civarı kitap vardı ve hemen

hepsi de okunabilecek nitelikli kitaplardı. Maksim Gorki'nin Anası, Faulkner'in Çılgın Palmiyeler, Nietzsche'nin Zerdüştü, Orhan Pamuk'un, Elif Şafak'ın bir iki kitabı hemen gözüme çarptı. Bu kitapların yarıdan çoğunu daha önce okumuştum fakat okumadığım, bilmediğim kitaplar da vardı. Bu şartlarda tam bir hazine bulmuştum. Kısa hoşbeşten sonra kitapları iştahla incelerken "Okumam için verir misin Devrim?" dedim.

"Veririm abi," dedi. Sonra, W. M. Thackeray'ın "Gurur Dünyası" isimli romanını aldım. Okudukça yenileriyle değiştireceğim artık.

Devamcılar!

Gül yarim 'deli yari'ni görmeye geldi bugün. Öyle ya! Deli of masa ne işi var bu lanet tımarhanede!

Tımarhaneye giriş kaydım yapılırken "Telefonla haber veril. mesini istediğin birileri var mı?" demişlerdi, ben de onun telefon numarasını vermiştim. Burada olduğunu öğrendiğinin ertesi günü kapıya dayanmış, fakat savcı görüş izni vermemiş.

Hapishanelerde, F-Tipi sürecinden sonra savcılar ve özellikle de müdürler, yasaların da üzerinde inisiyatifle donatılan kişiler haline geldiler. Mahpuslara yönelik yaklaşımlarını o anki içinde bulundukları ruh halleri belirleyebiliyor bunların. Belli ki, Gül de savcının olumsuz ruh haline denk gelmiş. Görüş izni alamamanın can sıkıntısıyla kös kös dönmüş ve bugünü iple çekip durmuş.

F-Tipi hapishanelerde senelerdir daracık bir kör hücre olan görüş kabininde çift camlar ardından telefon görüşü yaptığından, havalandırmaya çıkarıp beklemesini söylemelerini bir hayli garipsemiş. Bunun üzerine bir de beş dakikaya yakın bekleyip, beni ortalıkta göremeyince tedirgin olmaya başlamış.

Camın önüne geldiğimde "Hey şaşkın yarim, cama yaklaş buradayım!" dedim gülerek. Sesimin nereden geldiğini fark edemeyince iki adım geri çekilerek sağa sola bakınmaya başladı. Tel örgülerin arasından soktuğum parmak uçlarım, sesimin kılavuzu oldu "Hoş geldin," dedim. Parmaklarıma parmak uçlarıyla dokunarak cevap verdi. O an tüm engeller bir anda ortadan kalkmış, söz hükmünü yitirmişti sanki.

Burada kapalı görüş, yemekhane penceresinden yapılıyor. Demir parmaklıklı pencereyi ayrıca örgülü tellerle kapatmışlar ve yalnızca pencerenin üst kanadını açık bırakmışlar. Mahpuslar ye-

mekhanede, ziyaretçilerse kot farkı nedeniyle yarım metre düşük olan havalandırma tarafında, birbirlerinin yüzünü doğru düzgün göremeden ayaküstü hasret gidermeye çalışıyorlar.

Saniyelerin yaşam sevinciyle dopdolu günler, aylar gibi geldiği bu bir saatlik sürede 'Bizim dünyamızı paylaştık Gülle. Haftaya aylık açık görüş var. Eğer hålå burada olursam, havalandırmada görüşüp kucaklaşacağız.

Görüş saatinden az önce "Doktor görüşmen var, hemen gel!" dedi bir gardiyan. Gül geldi gelecek diye beklerken doktora çağırmaları canımı sıksa da kalkıp gittim. Odaya girer girmez, genç kadın doktor "Seninle ilgilenen arkadaşımız buradan ayrıldı. Dosyayı ben aldım," dedi ve tanışmak için çağırttığını, isminin Sema olduğunu söyledi.

"Memnun oldum. Benim ismim de Resul," dedim, sustum. Neredeyse tuğla kalınlığındaki sağlık dosyamın sayfalarını çevirirken kafasını kaldırmadan "Epey sağlık sorunun varmış Resul Bey. Tabii biz nöroloji ve psikiyatri boyutuyla ilgileneceğiz. Sanırım diğer rahatsızlıklarına ilişkin tedavilerin yapılıyor," dedi.

"Evet, kimi ilaçlar veriliyor," demekle yetindim. Ses tonumdan ne çıkardıysa, ani bir refleksle dosyayı kapattı, gözlerini yüzüme dikti.

"Nasılsın? Herhangi bir sıkıntın yok değil mi? Cezaevine neden ve ne zaman girdin?" diye sordu.

Ardı ardına sıraladığı sorularına mümkün olduğunca kısa cevaplar verdim. Uzun konuşmak gibi bir niyetim olmadığını anlamış olmalı ki "Şimdilik bu kadar yeter. Tekrar görüşeceğiz," dedi.

Zaman kaybetmeden kalktım ve doğrudan görüş yapacağım yere gittim. Öğlen saatlerinde mahpuslardan birisi, "Doktor bey doktor bey çok kötüyüm." diye bağırarak hızlıca yanımdan geçti. Malta kapısının parmaklıklarına iki eliyle yapıştı ve ağlamaklı bir sesle "Doktor bey nerede? Acele görüşmek istiyorum. Çok kötüyüm," diye bağırmaya devam etti. Sese önce gardiyanlar, sonra da sağlıkçı geldi.

N'olur beni hemen kapatın. Çok kötüyüm ya, n'olur?" diyerek yere oturdu ve yalvarmaya başladı.

Sağlıkçının işaretiyle, gardiyanlar onu götürüp tekli hücreler den birine kapattılar. Bir insanın yalvar yakar kendisini hücreye kapattırmak istemesine şaşırmamak, bu durumu anlamlandırabil. mek çok zor. İlk aklıma gelen şey, bir anda içine düştüğü ruh haliyle, 'Birilerine saldırırım, başım belaya girer,' diye düşünüp kilit altına alınmak istemiş olabileceğiydi.

O sırada yemekhanenin giriş kapısı önünde bir mahpus gülerek "Ömer yine dümen peşinde. Birkaç hapı garantiledi," dedi. Çevredekileri kahka hâlâ rla katıldı ona. Şaşkınlığım bir kat daha arttı.

Akşam saatlerine kadar hücre kapısının parmaklıklarına sıkı sıkı tutunmuş halde kıpırdamadan ve hiç konuşmadan önünden gelip geçenleri izleyip durdu. Akşam yemeğinden kısa süre önce hücreden çıkardılar ve hiçbir şey olmamış gibi ortalıkta dolaşma başladı.

Irkçı Murat'ı yan hücreden alıp maltanın başındaki tekli hücrelerden birine kapattılar. Gürültü patırtıdan yana biraz olsun rahatladım. Ara ara sesi gelse de rahatsızlık vermiyor artık. Ondan boşalan yere getirilen mahpus ise sabahın ilk saatlerine doğru bir saat boyunca tuvalet için gardiyanlara seslendi. Yeni getirilenlerden biri olduğundan kilit vurmayı bilmiyor, sürekli "Gardiyan abi, tuvalet!" bağırıyordu. Sanırım yemekhane tarafındaki mahpuslardan birisi, gardiyanlara haber verdi ve sonunda iki gardiyan çıkıp geldi.

"Ne baarıp duruyon olum bi saattir? Arkandan zorun mu var senin. Cezaevinde si.tiler mi lan seni yoksa?" diyerek hakaret edip. Gülüşmeler eşliğinde kapısını açtılar. Sözün hükümsüzlüğü böylesi anlar olsa gerek.

Sigara yasağının hiçbir hükmünün olmadığı kısa sürede ortaya çıktı. Ne takan ne denetleyen var. İnsanların herhangi bir zorlamaya maruz bırakmadan kendiliğinden uyum sağlayabilecekleri

alternatif bir ortam yaratılmadığı sürece, içeride sigara içilmeme sini istemek tek kelimeyle hikâye. Bunun böyle olduğunu eminim en iyi bilenler de buranın yöneticileridir. Çünkü onlar da çok iyi biliyorlar ki, burada yaşam neredeyse sigara üzerinden dönüyor. Mahpuslar arasındaki sosyal ilişkilerin başında sigara geliyor. Ama yaktığı sigarayı sonuna kadar içip bitiren mahpus sayısı, üçü beşi geçmez. Maltada, yemekhanede, havalandırmada birileri sigara yaktığında, nasıl oluyorsa o kişi sigaranın yarısını içene kadar etrafında kimse görünmüyor. Ne zaman ki sigara yarılanıyor, birileri ürkekçe yaklaşarak "Abi, devam edim," diyor. Sigarayı içen, son defa derin bir nefes çektikten sonra, kalanını veriyor. Alan kişi, derin derin birkaç nefes çekiyor ve sonra yanı başında biten kişiye devrediyor. Bu sayı kimi zaman üçü dördü buluyor.

Buradaki insanların bir kısmı, tiryakiliklerini 'devamcı' olarak sürdürüyorlar. Tabii sürekli azarlanıp duranların sayısı da az değil. Ne yazık ki, bu çaresiz insanlar, iki fırtık da olsa sigara izmaritini kapabilmek için düzenli sigara temin edebilme olanağına sahip kimi mahpuslar tarafından horlanıp hakarete maruz kalmaya dünden razılar.

Bugün uzayan tırnaklarından kurtulmak isteyen insanların nasıl aşağılandığına tanık oldum. Tırnak çakısını içeriye vermiyorlar. Vermeme konusunda belki haklı nedenleri vardır, orasını bilemem. Sorun, neden vermedikleri değil zaten. Hasta mahpuslara reva gördükleri insanlık dışı uygulama...

İhtiyacı olan mahpuslar, havalandırmaya açılan pencerelerden birini tıklatarak tırnak çakısı istiyorlar ve hemen orada toplanan üç beş kişi sırayla işlerini bitirip iade ediyorlar. Çoğu mahkûmun naylon terlikler içindeki çıplak ayakları parmak kalınlığında nasırlaşmış. Birçoğunun tırnakları mantar hastalığından çürümüş durumda. İnsanların birbirlerine başta mantar olmak üzere, kan yoluyla farklı hastalıklar bulaştırabileceklerini hiç umursamıyorlar, dahası müstahak görüyorlar.

Böcekleşmiş nesneler olarak gördükleri bu insanlara aynı çakıyı kullandırırken, o insanların nelerle karşı karşıya kalabileceklerini gayet tabii farkındalar oysa. En son tırnaklarını kesen mahpus, çakıyı geri vermek için camı birkaç defa tıklattı. Az sonra gardiyan pencereyi açtı ve mahpus çakıyı uzatınca, beklemesini söyleyip geri gitti. Döndüğünde elinde peçete vardı. Eline alacağı şeyin nelere yol açabileceğini pekâlâ biliyordu. Parmaklarının ucuyla çakıyı peçeteye dolayıp aldı. O anki hislerimi ifade edebilmem zor. Kendi telaşıma düşmüş olmalıyım ki, gayri ihtiyari bir şekilde gözlerim parmaklarıma gitti. Baktım tırnaklarım ufaktan uzamaya başlamış. Hemen duvara yaklaştım, yanı başımda dikilmiş benim gibi bahar güneşinin okşayan sıcaklığını teninde hissetmeye çalışan mahpuslara hissettirmeden duvarı törpü olarak kullandım. Etimde acı hissedinceye kadar usul usul icabına baktım.

Toplumsal Şizofreni Halleri Ve Tımarhane

Öğlen sonrasında, moralli bir ortam oluştu. Yüzleri gülenlerin, birbirleriyle şakalaşanların sayısı bir hayli arttı. Dün görüş günüy dü, bugün de kantin günü... Buranın literatürü ile "Kantin yapma" günü... Görüşü gelenler, hesaplarına yatırılan paranın en az üçte ikisini sigaraya yatırdılar. Arayıp soranı olmayan mahpuslar başta olmak üzere, kimse yalvar yakar sigara dilenmiyor. Hatta yaktıkları koca sigarayı filtresine kadar keyifle içiyorlar. Birkaç seferliğine de olsa, 'devamcı' olmayı terk ettiler.

Kantinin dağıtılmasıyla birlikte, önce ödünçler alınıp verildi; ardından ikramlar başladı. Sigara içmediğimi biliyor olsalar da, yanıma yaklaşıp paketi uzatarak "Sigara iç dayı!" diyerek ikramda bulunanlar bile oldu.

İlginç psikolojisi var bu insanların. Dün görüşçüleri gelmiş olmasına rağmen, böylesine moralli havanın zerresini bile gözlemlememiştim. Hatta görüşü gelenlerin yüzleri, gelmeyenlerden daha bir donuktu. Bir iki istisna dışında, hemen hepsi görüşçüsünün gelmiş olmasından memnun görünmüyordu. Bu moral havası, akşam saatlerine doğru yavaş yavaş dağıldı ve döngü yeniden başladı. Sigarası olanlar, isteyenlere "Yok," demiyor ama "Daha yeni verdim," diyerek kibarca geri çeviriyordu. Bu kibarca davranış yarın yerin 'git başımdan'lara hatta hakaret lere bırakacak. Tabii, herkes için böyle demek, haksızlık olur.

Buradaki insanların üçte ikisi yirmili yaşlardaki gençler. Çoğunluğu kent yoksulu ailelerin çocukları. Sınıfsal kategori içerisindeki yerleri bakımından rahatlıkla lümpen proletarya diyebiliriz. Ülke genelinde yüz binlercesinden, kendilerini açık ederek hapse girmiş olanlar bunlar. Yoksa bu aynı potansiyeli taşıyan yüz binler

var dışarıda.

Özellikle toplumsal olaylarda faşist odaklar tarafından yönlen. dirilerek devrimci demokratlara karşı linç saldırılarında kullanı lanlardan; mafya, çete gruplarının tabanlarını, tetikçilerini oluş. turanlara varıncaya kadar tüm 'pis işlerin' elemanları bu kütleden devşiriliyor. Buradakilerin ağırlıklı kısmı da, biz devrimcilerin ulaşıp dönüştürmeyi başaramadığımız bu kütlenin bireyleri. Aya. küstü sohbet ettiğimiz bir gardiyan "Bunlar resmi kayıtlara 'suçlu, 'hasta' olarak geçmiş gençler. Bunlardan daha kötü durumda olan binlerce genç var dışarıda ve sayıları da sürekli artıyor." demişti.

Sanıyorum, bir avuç burjuva ve devlet bürokrasisi dışında kalan toplum kesimlerini etkisi altına alan baskı, yokluk ve yoksullukla beraber, kapitalizmin yarattığı ve sürekli derinleştirdiği tüketim çılgınlığı, toplumsal çürümeyi koşulluyor. Öyle ki, bu gençlik içe risinde çok daha belirgin olarak kendisini açığa çıkaran 'toplumsal şizofreni' gibi bir boyuttan da söz edilebilir diye düşünüyorum.

Yemekhanenin ön duvarına sabitlenmiş olan ve ilk kez yakından burada gördüğüm LSD dedikleri ekranı epeyce büyük, incecik bir televizyon var. Sanıyorum yayını merkezi sistemden veriyorlar. Birbirinin benzeri yüzlerce kanal var yayında.

F-Tipi hapishanelerde, birçoğu işe yaramayan yirmi civarında kanalla sınırlıyorlar. Burada neden bu kadar fazla sayıda kanal var ve bu nasıl oluyor, hiçbir fikrim yok. Hapisliğim öncesinde, hepi topu üç beş TV kanalı vardı ve onlar da çatıya kurulan sıradan antenlerle izlenirdi. Şimdi ise, uydular devreye girmiş. Hasta mahpusların TV ile olan münasebetleri, döndüre döndüre yayınlayıp durdukları Türk filmleri kanalları, arabesk müzik kanalları, yarışma ve Kurtlar Vadisi gibi şeyleri izledikleri dizi kanallarıyla sınırlı. Görünürde TV'ye aşırı bir ilgi yok, ancak bunun geri planında,

TV'nin kumandasını ellerine alarak kafalarına göre takılabilme olanaklarının olmaması yatıyor. Çünkü kumandaya hükmeden ve ön masayı sahiplenerek bir şekilde başkalarının oralara yaklaşmaması için diş gösteren bir grup var. Ayrıca, bir grupta gececiler var.

Bunlar, TV merkezi olarak kapatılıncaya kadar başından y almıyorlar. TV'nin kapatılması nöbetçi gardiyanların inisiyatifine bırakılmış. Gececilerin egemen olma gibi bir dertleri yok sadece on masa kabadayıları açık açık dişlerini gösteriyorlar. Diş bileyen Jer, ara ara laf sokuşturanlar oluyor; fakat büyük ihtimalle idare nezdinde başlarının belaya girebileceği kaygısıyla, işi sürtüşme boyutuna taşımıyorlar. Son kertede, yumruklarını sıkıp dişlerini gıcırdatarak uzaklaşıyorlar. Haberlere ilgi gösteren, genelde birkaç kişiyle sınırlı ... Magazin haberlerine ilgi daha fazla olsa da, AKP ve HDP arası görüşmeleri ve Abdullah Öcalan'la yapılan ya da yapılacak olan görüşme haberlerini kovalayanlar da var. Duymak istedikleri haber, kuşkusuz Kürt Sorunu 'çözümü' ekseninde affin ne zaman gündeme geleceği... Tam da seçim sahtekârlıklarının revaçta olduğu bu günlerde A-Haber, Kanal 7 ve Show gibi kanallarda af haberi arayanlar, hepten bunalıma giriyorlar ya; orası da ayrı. Tek imkân olan TV üzerinden güncel gelişmeleri takip edebilmem zor... Gerçi, ilk günlerde yoğun şekilde boşluğunu hissettiğim bu durum, artık ortadan kalktı. Günde birkaç defa TV haber kanallarından izleyip birkaç ayrı gazeteden gelişmeleri takip eden ben, birkaç günün sonunda, 'çok da fazla bir şey kaçırmıyormuşum meğer' noktasına geldim. Yine de gelişmeleri kaba hatlarıyla da olsa bilme ihtiyacı duymuyor değilim. Her akşam, haber saatlerinde yemekhanenin arka taraflarındaki açık bir pencerenin önüne geçip dikiliyorum ve hem temiz havadan nasipleniyor hem de ülke gündemine dair bir şeyler anlamaya çalışıyorum. Çalışı yorum diyorum, çünkü çoğu zaman tam haber başlıyor, spiker birkaç kelime eder etmez, kumandayı elinde tutan şahıs haberden hoşlanmazsa, zırt diye başka bir kanala geçiveriyor. Bir anda, bangır bangır Ferdi Tayfur'un ağlamaklı sesi kulaklarımı tırmalamaya başlayınca, mecburen hücreye dönüyorum.

Bugün parça parça da olsa Berkin Elvan davası dosyasına bakan savcının adliye içinde iki kişi tarafından rehin alındığı, bir süre sonra infaz edildiği, ardından da eylemi yapanların öldürüldüğü

haberini ve ayrıca, İstanbul Emniyet Müdürlüğü önünde d edilen kadın eylemcinin görüntülerini izledim. Anlayabildigia kadarıyla, eylemi DHKP-C'liler gerçekleştirmiş, Silahlarla adliy binasına sızmışlar ve savcıyı çalışma odasında rehin almışlar. Ge rekçesi olarak, sadece bir kanalın, "Berkin Elvan'ı öldüren polis lerin yargılanması ve isimlerinin kamuoyuna açıklanmasını istedi teröristler," dediğini duyabildim. Kumandayı elinden bırakmayat şahıs, sanki inadına yapıyormuşçasına A-Haber kanalından başka yeri açmıyor. Show TV'yi de yanında oturan arkadaşının, "yo aç, şovu aç!" diye tekrarlayıp durmasıyla, kısa bir süreliğine açtı ve o anda eylem talebine dair bir şeyler duyabildim. A-Haber Kanalı, döne döne savcının nasıl öldürüldüğünü tekrarlayıp duruyor.

İki seneden beri hükümet Berkin Elvan dosyasını zamana ya yarak karartmaya çalışıyor. On dördün yaşında katledilen çocuk Berkin'in katillerini, gizlemek ve katliamın üzerine kapatmak için davaya bakan savcıları sık sık değiştiriyor. Söz konusu savcı da se kiz on ay kadar önce atanmıştı. Anımsayabildiğim kadarıyla, avu katlar Berkin'in katillerinin olay anı görüntülerine ulaşmışlar ve savcıya vermişlerdi. Buna rağmen hiçbir gelişme olmanış, hatta dosyaya gizlilik kararı getirmişlerdi.

Tabii hükümetin bu tutumu, Berkin Elvan cinayetine karşı ülke sınırlarını da aşan tepkilerin ortaya çıkmasına ve Türk devletinin uluslararası toplumda teşhir olmasına hizmet etti. Yani, Berkin'in masumiyeti ve meşruiyeti, cellâtları koruyan hükümetin ayaklarına dolanmaya başladı. Savcının öldürülmesinin yankısını üç boyutta el almak mümkün... Bana yakınlık gösteren beş kişi, neredeyse aynı kelimelerle "Abi, ben bir şey anlamadım bu işten. Berkin Elvan'ı savcı öldürmedi değil mi?! Onlara emir verenlere karşı eylem yapsalar daha iyi olmaz mı? Öyle yapsalar insanlar hem sevinir, hem de destekler," dediler. "İki seneden beri cinayetin üze rini örtmeye çalışıyorlar. Berkin'i katleden polisleri biliyorlar ama hiçbir şey yapmıyorlar," gibi şeyler söylesem de, ikna olmadıkla rını bakışlarından fark etmem zor olmuyor. Sekiz on kişiden olu-

şan ikinci grup, sadece savcının öldürülmüş olmasına tepki gös teriyorlar. Tepkileri, üç aşağı beş yukarı benzer içerikte "Devletin savcısından ne istiyor bu teröristler"den, "Türkiye'yi karıştırmak istiyorlar"a kadar çeşitlilik gösteriyor bu tepkiler. Televizyonda izlediklerini kayıtsız şartsız doğru kabul ederek kendi düşünceleriy miş gibi yüksek sesle bana duyurmaya çalışıyorlar. Devrimcilere yönelik küfürler, hakaretler savurarak birbirlerini gaza getiriyor bu grup. Kendi dünyasında yaşayıp dış dünya ile zerre kadar ilgisi olmayanlar çoğunluğu teşkil ediyorlar. Öyle sanıyorum ki, onlardaki tepki ve algı da toplumun genelinde de farklı değildir.

Dünden bu yana bir çift kumru ile arkadaş oldum. Havalandırmaya çıktığım zamanlarda, arkadaşlarımın yuva faaliyetlerini izliyorum. Havalandırmaya bakan hücre penceresinin birinin demir parmaklıkları arasına yuva kuruyorlar. Kamelyanın zeminindeki beton çıkıntıya oturarak arkadaşlarımı izliyorum. Birisi sürekli yuvada yatarken, diğeri çöp toplamak için ayaklarımın dibinde kadar geliyor. Çöpleri sürekli aynı kumru taşıyor. O kadar inceledim, fakat dış görünüşlerinde en küçük fark bulamadım. Canlılarda genelde dişi ve erkek cinsler arasında belirgin farklar olur, ama bunların ikisi de her şeyiyle aynı. Belki de kumrularda dişi ile erkek arasında fiziksel bir fark yoktur. En azından ben ayırt edemedim. Sadece yuvada yatıyor oluşu nedeniyle yatanın, dişi olduğu kanaatine vardım. Bu durumda çöpçü de haliyle erkek oluyor. İlginç olanı erkek kumru, dişi yuvada yokken yuvaya çöp taşımıyor. Sanki terzilerin elbise provası yapması gibi yapıyorlar yuvalarını. Birisi yatıyor, diğeri ölçe biçe etrafını örüyor. Fakat muhtemelen erkek, yuvanın bitirilmesi işini bilerek yavaştan alıyor. Dört defa yuvaya gidiyorsa birisinde çöp götürüyor, üçünde ise eşiyle cilveleşip duruyor.

Çarmıh İşkencesine Kafa Tutan Muhammed

Üç günden bu yana en küçük bir şeyde çarmıh işkencesiyle tehdit ettikleri Muhammed, her defasında "Bağlanmaktan mi kot kuyom sankim!" diyerek, gardiyanlara postasını koymaktan geri durmuyor. Bir yetmiş boylarında, atletik yapılı, siyah gür saçlarıyla bitişik gibi görünen gür kaşları Muhammed'i hayli dikkat çekici yapsa da sesi her şeyin önüne geçiyor. Cüssesine oranla, anormal düzeyde bas ve desibesi çok yüksek sese sahip Muhammed. Eği tilmiş olsa, kesinlikle dünyanın sayılı opera sanatçılarından birisi olabilirdi. Sesi o denli güçlü ki, yanı başındaki birine, bir şeyler söylediğinde dahi sesi malta başlarında yankılanıyor. Altı numara lı, tekli hücrede kapalı tutulan Muhammed'in önünden geçerken her defasında "Rojbaş heval, çawayî baş î?" (Günaydın heval, nasılsın iyi misin?) diye sesleniyor bana ve ben ise her defasında "Sax be heval Muhammed, tu çawa yî?" (Teşekkür ederim Muhammed heval. Sen nasılsın?) diyorum gülerek.

Öğlen saatlerinde ön malta taraflarında yoğun bir gürültü koptu. Hücrelerinden çıkanlar hızlı adımlarla gürültünün geldiği yere yönelince, ben de peşlerine takıldım. Az sonra anlaşıldı ki, Muhammed ile ırkçı Murat kapışmışlar. Meğer gardiyan tek ba şına ikisini aynı anda lavaboya çıkarmış. Ondan sonra da olanlar olmuş. Muhammed'in tüm binayı köşe bucak kaplayarak davul gibi yankılanan sesinden anladığım kadarıyla, Murat kendisine musallat olmuş. Arka taraftaki lavaboda olan Murat, Muhammed'i fark edince hemen yanı başındaki lavaboya geçmiş ve öğüre öğü re balgam çıkarmaya başlamış. Muhammed de "Öte gitsene lan!" diye bağırıp üzerine yürümüş. Karşılıklı küfürleşmişler. Birbirine birkaç yumruk sallasalar da, zarar vermeden yakınlarında bulunan

mahpuslar ve maltada bekleyen gardiyan araya girmiş. Saldırganlı ğı nedeniyle tekli hücrede kapalı tutulan Murat, mimli olsa da her nedense Muhammed anında suçlu ilan edildi. Ne kadar gardiyan varsa bir anda içeri doluştu.

"Bilerek yaptı mamur bey. Ote git, dedim sadece. Ben bir şey yapmadım mamur bey," diye tekrarlayıp duran Muhammed'i maltaya yıkıp tekmelemeye başladılar. Sonra arkası kesilmeyen küfürler, hakaretler eşliğinde sürükleyip hücreye soktular. Sonra nasıl olduysa, insafa geldiler ve bağlamakla tehdit ettikten sonra, boylu boyunca betona uzanmış halde bırakıp gittiler. Henüz gardiyanlar maltadan çıkmadan arkaları sıra davudi sesi, köşe bucak yankılanmaya başladı.

"Bağlanmaktan mı korkuyorum sankim!" Havalandırmada bir süre gezinip volta attıktan sonra hem dinlenmek hem de kumru arkadaşlarımın yuva kurma faliyetlerini izlemek için her zamanki yerimi almıştım ki, kapalıdan iki gün önce açığa çıkarılan Metin yanıma yaklaştı.

"N'aber komünist? Hadi gel seninle bir oyun oynayalım," dedi. "Hayrola Metin Usta, ne oyunu?!"

Göğe bakabilmek için kambur sırtını hafif yana çevirerek kafasını sol omzuma eğdiği anda üzerimizden büyük bir gürültüyle geçen uçağı gösterdi ve bir çırpıda özel, resmi ve uluslararası birçok uçak şirketi ismi sıraladı.

"Şimdi sırayla hangi ülkenin ya da şirketin uçağının geçeceğini bilme oyunu oynayacağız,"

Ne diyeceğimi bilemeden öylece kaldım. Hemen sonra ciddi bir yüz ifadesi takındı. "Ben uçak saymasını bilmem ki!" dedim.

Metin, şaşkınlıkla bir süre yüzüme baktı. "Sen harbi delisin," dedi ve döndü gitti.

Görüşte "Nasılsın, neler yapıyorsun?" diyen Gül'e "N'apim, uçak sayıyorum," dediğim aklıma geldi ve Metin'in ardı sıra gülüp durdum bir süre.

"Uçak saymak!" esprisi hiç de yalan değil. Tam üzerimizden belli gün ve saatler arasında, dakikada neredeyse iki uçak geçiyor.

Birkaç kilometre batı yanımızda Yeşilköy Havalimanı var ve inise geçen uçaklar, hapishanenin üzerine geldiğinde iyice alçalıyorlar.

Koca gövdelerinin bütün ayrıntılarını rahatlıkla görülebiliyoruz Benim gibi 'deli'ler için de apayrı bir eğlence kaynağı oluyor bu Tabii ben izlemek ve saymakla yetinsem de, kimileri hemen her defasında uçaklara el sallıyor, selam duruyor ve bir şeyler söylü yorlar ama bağırtıları uçağın uğultusu içinde boğulup gidiyor.

Metin uzaklaştıktan sonra, ellerini sürekli ceplerinde gördü. ğüm ve bugüne kadar kimseyle iki çift laf ettiğine tanık olmadığım Cemal, bir anda önüme atladı. Korktum ve irkilerek iki adım geri sıçradım. Gencecik yaşına rağmen kulak arkalarında, ensesinde kalan birkaç tutam dışında saçı kalmamıştı kafasında. Hep gölgede kalmışçasına beyaz tenliydi Cemal. Bacaklarını uzatarak sert bir şekilde yere oturdu. Sol el bileğini sıkıca kavradı ve anlayamadığım bir şeyler mırıldandı. Kendimi toparlayıp yanına yaklaştığımda, gözleri pörtlemiş halde korku dolu bir sesle "Yakaladım dayı, namussuzu yakaladım. Hemen kes dayı," diye bağırmaya başladı.

"Neyi yakaladın, neyi keseyim Cemal?"

"Böcük böcük dayı. Namussuzu kes dayı," diye yalvarmaya başladı.

O sırada sinir bozucu bir edayla gülerek yanımıza yaklaşan Doğukan "Lan Cemal, ne numra yapıyon olum? Böcek möcek yok demedim mi lan ben sana?" dedi ve elini tutup çekti.

O an ne yapacağımı şaşırdım ve müthiş derecede öfkelendim. Kolunu sertçe tuttum. "Hadi Doğukan, Uzaklaş buradan. Rahat bırak Cemal'i. Benden de uzak dur," dedim.

Kafasını kaldırdı, dik dik gözlerime baktı ve ağlamaklı bir sesle "Seni raatsız ediye. Numra yapiye dayı," dedi ve dönüp hızlı adımlarla uzaklaştı. Ardı sıra Cemal de kalktı. Yengeçler gibi yan yan yürüyerek içeri girdiler. Bense, üzüntümle baş başa kaldım. Sonradan öğrendim ki Cemal'in parmak uçlarından böcekler giriyormuş ve

beynine ulaşıp yemeye başlıyorlarmış. Cemal, defalarca parmak uçlarını sigara basarak yakmış , duvarlara sürterek parçalamış Sabah ezanıyla birlikte keskin bir sancıyla uyandım. Çok fena

bir ishale yakalanmışım. Mide, bağırsak rahatsızlıklarım nedeniyle zaten hassas olan sindirim sistemim, isyan bayrağı çekti. Kuşkusuz havanın birdenbire soğumasının da etkisi vardı bunda. Çünkü ayaklarım başta olmak üzere epey bir üşüdüm. Ortamdan kaynaklı bir ishal olmadığını tahmin ediyordum. Kesin teşhis konulmuş olmasa da, ultrason tetkikinde karaciğerimin kaba granüler, kan tahlili sonucunun birkaçının da pozitif olması nedeniyle, bağışıklık sistemimin ürettiği otoimmün hepatit şüphesinden söz etmişti Kırıkkale Tıp Fakültesi Hastanesindeki hekim. Bunun ishal gibi bir sonucu olur mu, bilemiyorum. Böylesi bir ihtimali düşünmek bile istemiyorum. Buranın kirli ortamından, sudan ya da soğuktan kaynaklı olabileceğini düşünmeyi yeğliyorum.

Diyet yemek konusunda bir gelişme olmadı maalesef. Bir daha gündeme getirmenin anlamı da kalmadı. Kantinden yoğurt, sarı leblebi ve tuzlu kurabiye almıştım. Ara ara atıştırıyorum ve bolca su içiyorum. Yeter ki bir yerlerden sıkıntı baş göstermeye görsün. Ardı sıra yeni yeni sıkıntılar birbirleriyle yarışırcasına ortaya çıkmaya başlıyor. İshalle bitkin düşmem yetmezmiş gibi havanın birden soğumasıyla birlikte ortamın duman altı havasında hayli hassaslaşan astım-alerji illetlerim iyiden iyiye kendisini hissettirmeye başladı. Ardı arkası kesilmeyen hapşırma krizlerine tutuluyorum. Burnum, gözlerim resmen çeşme gibi akmıyor. İliklerim boşalmışçasına bitkin düştüm. Cildim çok fena şekilde hassaslaştı, gerildi ve sanki yüzüme avuç avuç acı biber sürülmüş gibi yanıyor. İlaçları ikişer doza çıkardım. Öğlen saatlerine doğru hava düzelmeye başlayınca az da olsa rahatladım fakat burnumun içi de dışı da tamamen yara oldu. Dokunmak bile canımı yakıyor.

EKT İşkencesi

İki gün öncesine kadar ortalıkta dolanan, sohbet edip gülen Osman, biranda robota dönüştü. Daha sonra öğrendim ki, EKT (Elektroşok) denen 'tedavi' uygulanıyormuş Osman'a. EKT uygulamasını, yakın zamana kadar hücre içinde, mahpusların önünde yapıyorlarmış. Şimdi ise birkaç yüz metre yukarıdaki hastaneye götürüyorlar hasta mahpusları. Burada yaptıkları zamanlarda, diğer mahpuslar üzerinde baskı kurmak, gözdağı vermek için de kullanıyorlardı, diyorlar o günleri yaşayanlar.

Osman'ın sanki tüm hafızası silinmiş, benliğini kaybetmiş gibi bir hali var. Ağzı sürekli açık ve salyaları akıyor. Hemen her işini hücre arkadaşı ve diğer mahpuslar yapıyor. Hangi hücrede kaldığından bile bihaber. Hücre arkadaşı ya da o an yakınında kim varsa, elinden tutup hücresine, yemeğe, çaya ve hatta tuvalete götürüyor. Etkisi üç dört gün sürüyormuş. Osman, yirmili yaşların ortalarında, ince yüzlü, zayıf ve sürekli gülümsemesiyle dikkat çeken bir genç... EKT'den kaynaklı mı bilemiyorum, ama fiziksel görüntüsü bariz biçimde hasta olduğunu gösteriyor. EKT dışında, bir avuç dolusu ilaç veriyorlar Osman'a. Ayrıca, her sabah iğne yapıyorlar.

EKT'den bir gün önce, elinde bir parça kâğıtla hücrenin kapısını araladı. "Abi, sende kalem var mı?" dedi. O sırada not alıyordum, gülerek kalemi gösterdim.

"Abi, hangi ilaçları ne zaman içtiğimi unutuyorum. Söylersem yazar mısın?"

Çoğu bin miligram olan ilaçların adını söylediği gibi yazdım. Sekiz tanesi sabah, kalanlarını da öğlen ve akşam veriyorlarmış. İlaçları yazdırırken bir taraftan da gülümseyerek "Abi, ne kadar

çok değil mi? Sana da bu kadar çok ilaç veriyorlar mı?" diye sordu. "Yok, Osman bana bu tür ilaçlar vermiyorlar." dedim ve neden getirildiğimi anlattım.

"Bana niye bu kadar çok ilaç veriyorlar o zaman abi? Babamı aldürdüğümü söylüyorlar ama ben öyle bir şey yaptığımı bilmiyorum," dedi bir hayli üzgün ve vaziyeti kabullenmiş bir ruh haliyle.

Sürekli "Dayu, benim bi şeyum yok ha! Cezaevinde canum sıkıliye. Hemi de gafa ilacı vermiler. Ben de arza çıkarıyom, intaar ediyom," diyen Tayfun, Osman'ın yakın ahbabı. Kara kuru, tıknaz, kıvırcık kafalı bir çocuk Tayfun. Kelimeleri Karadeniz şivesiyle yuvarlayarak, hızlı hızlı konuşan Tayfun salyalarını silecek denli Osman'la ilgileniyor. Sırf hemşeri olduğumuzdan, buranın gediklisi olarak bana sahip çıktığını belli etmeye çalışıyor bazen.

Dün havalandırmada yürürken yanıma yaklaştı ve kısa bir hoşbeşten sonra çekindiğini belli eden bir sesle konuşmaya başladı. "Dayu, Adem hoca senin gominis oldunu, senen gonuşursak günaha girecemizi söliye. Sen gominis misin dayu? Ben inanmadum ha! Hemi de olsun dedum, ben hemşerumnan gonuşurum, dedum. Hem pizum köyde çötürün Hasan abi fardı, unada gominis diylerdi emme çok has piriydi dedum Adem hociye. Bağa gızdı, tőbe et, dedi."

Şaşırdım; ağzım açık öylece dinledim, ardından gülmeye başladım. Gözleri fıldır fıldır dönen Tayfun mahcup oldu. Koluna dokundum. "Canını sıkma Tayfun. Sana bunları söyleyene inanmamakla iyi etmişsin. Yalancı, sahtekâr onlar. Komünistler kötü insanlar değiller. İşçilerin, köylülerin, garibanların haklarını savunurlar. Hoca gibi sahtekârlara karşı mücadele ederler. Bak, ben de onun için hapse atıldım. Aldırış etme böyle şeylere. Sizin köydeki Hasan abiyi nasıl biliyorsan, ben de öyleyim," dedim.

Tayfun, söylediklerimden bir şey anladı mı, hatta dinledi mi bilmiyorum ama gayet sakin bir sesle "Sen eyi bi dayusun dayu. Piz hemşeriyuz ha!" diye tekrarlamaya başladı.

Konuyu değiştirmek niyetiyle araya girdim. "Osman nand oldu, Tayfun? Şok kötü yapmış değil mi?"

"He dayu, çok yapiler Osmana. Çok götü oli dayu emme, şok yapmasalar eyileşmez. Osman'ın hastalına çif gişilik diyler dayu

"O nasıl şeymiş ki Tayfun?"

Tayfun, konuşurken daima sol tarafa yatık duran kafasını dik. leştirdi. Sen de hiçbir şey bilmiyorsun, dercesine baktı ve alaycı bir gülümsemeyle anlatmaya başladı.

"Dayu, sen heç körmedun emme Osman'ın içinde delû pirisi farmış. Adı, Yunis imiş. İlaçlarını içmince dışarı çıkımış, önüne kim gelürse öldürimiş. Bubasını da içindeki Yunis öldürmüş. Osmana, ilaçlarını içme pakalum Yunis çıkacak mı, dediydum, üç gün içmedi emme Yunis filan da çıkmadu. Çıksa öldürecektuk ha!"

Tayfun anlatırken bir yandan gülmemek için kendimi zorluyor, bir yandan da için için dehşete kapılıyordum. Osman'ın sağlık durumuna dair burası birkaç defa 'ileri düzeyde şizofren' tanısıyla rapor düzenlemiş fakat ATK, raporları her defasında reddetmiş. O zamana kadar ATK'nin, sadece biz devrimci tutsaklara yönelik keyfi ve hoyratça tutumlar takındığını düşünürdüm. Osman gibi hasta mahpuslara yaklaşımı öyle olmadığını, hekim etiği ve ilkelerinin geçerli olmadığı bir resmi kurum olduğunu gösteriyor.

Burada yapıldığı zamanlarda EKT 'tedavisi'ne maruz kalan Yasin, yaşadıklarını ve tanıklıklarını anlatırken, tüylerim diken diken oldu. Hasta mahpusu cezalı olarak çarmıha gerip yatağa sıkıca bağlıyorlarmış. Gördükleri dehşet verici uygulamayı mahpuslar gönüllü olarak kabul etmiyormuş. O nedenle, bağlama işlemi zor kullanılarak yapılıyormuş. Bağlanıp da etkisiz hale getirilen kişinin kol damarlarından kanal oluşturarak, önce narkoz veriyorlarmış. Ardından kafasının çeşitli yerlerine kablolar bağlayarak, büyük bir kulaklığa benzer bir cihazı kafasına takıyorlarmış. Bu işlem sonra

sında, belli aralıklarla dalga dalga elektrik şoku veriyorlarmış. Yasin "Narkozdan kaynaklı o anda hiçbir şey hissedilmiyor," diyor.

EKT yapılan birçok hasta mahpusu izlemiş Yasin. Mahpuslar göğsünden ve belinden bağlı olmasına rağmen, şok verildiğinde vücudun kasılması ve zıplaması dehşet vericiymiş. Asıl sorun ise, EKT'den sonra başlıyormuş.

"Insan, adını bile unutuyor. Hiçbir hareketini kontrol edemiyor. Üstüne başına işiyor. Bir defasında, EKT yapıldığı gün annem goruşe gelmiş ama tanımadığım için annemle görüşmemişim. Annem, daha sonraki görüşte ağlayarak anlattı bunları," diyor. Sonra acı bir gülümseme beliriyor yüzünde,

"Bu tedavinin faydasını gördün mü peki?"

"Yok be abi, ne faydası! Hiçbir faydası yok. Tam tersine insanı insanlığından çıkarıp manyaklaştırıyorlar. Benimki uzun sürmedi de kurtuldum. Uzun süre şoka maruz kalanlar tam anlamıyla aptallaşıyorlar. Ağızları açık kalıyor ve sürekli salyaları akıyor. Konuşmaları peltekleşiyor, yürümeleri bile değişiyor."

Az önce tanık olduğum şeyi tanımlayabilmem gerçekten zor. Trajikomik desem, hafif kalır. Oturduğum yerden rahatlıkla görebildiğim tekli hücredeki Ali, karmakarışık bir şekilde ezan okumaya başladı. Sesi duyunca, yazmayı bırakıp ona doğru baktığımda gözlerime inanamadım. Ali "Allahuekber, allahuekber" derken arkasını dönüyor ve üzerindekileri sıyırıp indirdikten sonra, çıplak kıçını parmaklığa dayıyor, üç beş saniye öylece bekliyor ve kalkıp hücre derinliğinde kayboluyordu. Sonra "Hayyalesselah," diyerek aynı şeyi tekrarlıyordu. Epey bir süre aynı hareketi tekrarlayıp durdu. Bir ara, tekli hücrelerden birilerini lavaboya çıkaran yaşlı gardiyanlardan birisi, hücre önünde toplanan mahpusların gülüşmeleri üzerine geldi.

Ali'yi o halde görünce "Ne yapıyorsun oğlum öyle?! Yaptığın günah günah çarpılırsın," dedi tatlı sert bir sesle. Ali bir anda durdu.

Sancım ve ishal biraz olsun hafifledi. Yalnız, alerjik illet şiddetlenerek devam ediyor. Boğazımın ve burnumun durumu hiç iyi değil. Biraz da ateşim yüksek sanki. Duman altı, kir pasa bir de soğuk eklenince resmen Allah'ım şaştı. Vukuatsız bir günde defte-

ri kapatıp dişlerimi fırçalamak için hücreden çıktığım anda 'Gün henüz bitmedi,' dercesine yine çarmıh işkencesiyle sonuçlanan bir olay gerçekleşti. Ne yapıp ettiler ve sonunda Muhammed'i çarmı ha gerdiler.

Tuvalete çıkarılan Muhammed, hücreye dönerken gardiyana "Mamur bey, kaç defa söledim. Çantamda ilaçlarım var. Sağlıkçı bakacam, dedi bakmadı. Söle de gelsin," dediğini hemen herkes duydu. Gardiyan, Muhammed'in söylediklerini duymazdan gel. miş olmalı ki, normal sesi bangır bangır olan Muhammed sesini yükseltti.

"Mamur bey, sana söylüyom!"

Gardiyan "Vır vır etme Muhammed. Kulağımın dibinde bağırıp durma. Sağlıkçı mağlıkçı yok. Hemen geç yerine," dedi sert bir edayla.

"Ne barıyon mamur bey!" diye karşıladı onu Muhammed ve muhtemelen gardiyanın üzerine yürüdü. Muhtemelen diyorum çünkü o ana tanık olmadım. Görenler, vurmak için hamle yaptığını söylüyor. Olayın tanık olduğum kısmında üç gardiyan, Muhammed'i yüzükoyun yere yatırıp üzerine oturmuşlardı. Kafasını dirsekleriyle bastırıyorlard ve aynı anda: "Seni şerefsiz, vurursun he!" diyerek tartaklıyorlardı. O sırada "Vurmayın, ne vuruyorsunuz?! Bağlayacaksanız bağlayın," diyen bir mahpus da, yeni gelen gardiyan tarafından "Sana ne lan orospu çocuğu, kaşınıyon mu lan," diyerek tartaklandı. Etrafta toplanan mahpusları bağırıp çağırarak dağıttılar. Yerde uzun süre ezdiler Muhammed'i. Ardından birisi,

"Tespiti getirin," diye bağırdı. Az sonra da küfürler eşliğinde beş altı gardiyan hücreye sokup çarmıha gerdiler Muhammed'i. Çarmıha gerildiği andan itibaren uzun süre Kürtçe, Türkçe bildiği gün yüzü görmemiş küfürleri sıraladı Muhammed ve ardından yanık yanık Kürtçe stranlar söyleyerek sızdı.

Muhammed'in dövülmesine itiraz eden mahpus, hücresine giderken "Bana da vurdular. Dilekçe yazacağım, şikâyet edeceğim," demiş ve bunu da Doğukan duymuş. Koridorun başından koşarak

geldi, bizim hücrenin önünde yetiştiği gardiyanın çenesi altına girdi. "Efendim, Hüsamettin dilekçe milekçe yazacakmış, sizi şikayet edecekmiş," dedi. Gardiyan hemen geri döndü ve yanına iki gardiyan daha alarak hızlı adımlarla Hüsamettin'in kaldığı hücreye gittiler.

Gardiyanların ardı sıra yürüyen Doğukan "Kürt değil mi? Hepsi şerefsiz efendim. Topunu yakmak lazım bunların," deyince diyanlardan biri geri döndü.

"Kes lan sesini! Kaşınıp durma, git koğuşunda otur," diye azarladı onu.

Yaltaklanan Doğukan "Başüstüne efendim, başüstüne efendim." diye diye uzaklaştı.

Gardiyanlar ise herkesin duyacağı şekilde "Bize bir şey olmaz. aslanım ama senin için kötü olur," gibi şeyler söylediler Hüsametrin'e Hüsamettin ne cevap verdi bilemiyorum ama sonradan anlaşıldı ki Doğukan'ın marifeti ihbarcılıkla sınırlı değilmiş. Gardiyanlar, Muhammed'i maltaya yıktıklarında Doğukan da tekmelemiş. Hüsamettin onun da tekme attığını görünce üzerine yürümüş.

"Ayağını denk al. Seninle işim var bundan sonra," demiş.

Hem mahpuslar arasında yaşananlar hem de gardiyanların davranışları, kameralar altında gerçekleşiyordu. İkili hücre içleri dışındaki tüm mekân kameralara denetleniyor. Yani, yapılan her şey ayan beyan gözler önünde yapılıyordu. Muhtemelen kamera başındakiler Doğukan'ın yaptığını tespit ettiler ki bir süre sonra geldiler: "Akıllı ol, yoksa başına ne geleceğini biliyorsun... Ona göre," deyip hücre kapısını kilitlediler.

"Efendim, n'olur efendim. Elinizi ayanızı öpim efendim. Beni bağlamayın, iğne miğne yapmayın efendim, n'olur efendim," diye yalvarıp durdu. Sonra da zırıl zırıl ağlamaya başladı.

Bir saat sonra geldiler, usulen "Sabaha kadar odandan çıkmayacaksın. Yoksa..." dediler, kapısını açtılar Doğukan'ın. Sonra gidip Hüsamettin'in kapısını kilitlediler. Muhammed çarmıhta, Hüsamettin ve hücre arkadaşı kilit altında sabaha kadar kalacaklardı.

Pirimiz Düşünen Adama Hürmet

Buradaki en hareketli günümü yaşadım. Saat on civarlarında bir saat süreyle banyoyu açtılar. Kendimi acayip şekilde kirli his. setmeye başlamıştım. Daha fazla hapşırıp tıksırmayı göze aldım ve banyonun yolunu tuttum. En azından kaba kirden kurtuldum sayılır. Sayılır, diyorum çünkü duşlardan kalem kalınlığında akan ılık suyla, on dakika içinde 'ışık hızıyla' sabunlandım ve çamaşırlarımı sabunla çitileyip durulayabildim. Yirmi beş kişi bir saat içinde -birisi bozuk olduğundan- üç kabinde çimmiş olduk. Eşofmanlarımı yıkama olanağı olmadığından üzerime sinen kokudan kurtulamasam da biraz olsun rahatladım. Hatta alerjim de biraz duruldu sanki.

Banyo yeri de genelde olduğu gibi pis ve kullanışsız. Önlerine basit bir perde çekmeye dahi tenezzül etmedikleri dört kabin yapmışlar ancak havlu, giysi gibi eşyaların nereye bırakılacağını düşünmemişler. Sağa sola bakınıp uygun bir yer bulamayınca kabin duvarının üzerine attım havluyu ve çamaşırlarımı. Kabinlerde kapı perde olmayınca, mecburen daldaşşak ortada herkes.

Kapalı hücrelerin banyo günü yarınmış. Muhammed sabah saatlerine kadar çarmıhta tutuldu. Haliyle üstüne başına işemiş. Uzun süre banyo yapmak istediğini haykırıp durdu. Her defasında "Yarın!" cevabını verdiler. Israrcı olunca azarlandı, hakarete uğradı. Halbuki beş dakika da olsa çıkarıp temizlenmesinin ne gibi sakıncası olur; anlamak zor. Gerçi, insanları çarmıh işkencesine tabii tutarak saatlerce o halde bırakıp eziyet edenlerden, böylesi bir vicdani duyarlılık beklemek, safdillikten başka bir şey değil ya. Neyse...

Burası gözlerden özenle uzak tutulan, tedavi adı altında hasta mahpusların resmen böcekleştirildiği bir mekân... Aslında, 'toplama kampı' demek, daha isabetli olur. Hapishanelerde yüzlerce hasta tutsak bulunuyor. İnsan Hakları Derneği verilerine göre, altı yuzun üzerinde ileri derecede hasta tutsak var. Ulaşabildikleri bu sayının çoğu siyasi tutsaklardan oluşuyor. Büyük ihtimalle buradaki insanların hiçbiri bu listede yer almıyor. Belki aileleri duyarlı olan, İHD gibi kurumlarla diyalog kuran istisna kişiler vardır. Kaldı ki, hapishanelerdeki hasta tutsakların sıkıntılarına yönelik duyarlı insan ve kurum sayısı da bir avuç. Bu bir avuç insan, var güçleriyle kör gözlere, sağır kulaklara, nasır bağlamış vicdanlara sesleniyorlar e duyarlılık yaratmaya çalışıyorlar. Nadiren de olsa, F-Tipleri dâhil, diğer hapishanelere ulaşma imkânı bulabiliyorlar ama burası gibi toplama kampları tamamen izole edilmiş olduğundan, onlar için de 'kaf dağı'nın ardı gibi yerler. Çeyrek asra yaklaşan hapisliğim boyunca, bu lanet yerlerdeki hasta mahpuslarla ilgili, 'deli' hikâyeleri dışında elle tutulur hiçbir bilgiye, habere rastlamadım. Tek tük varsa da istisna kabilindedir. Onun için, içerden birisi olarak burada tutulduğum sürece gözlemlediğim, yaşadığım hiçbir şeyi atlamadan not etmeye çalışıyorum. Umarım yazdıklarımı koruyabilirim ve o bir avuç da olsalar, duyarlı güzel insanlara ulaşmasını sağlayabilirim.

Bilemiyorum, yaşadığımız ülkenin ortalama insanlarının algısında, yazdıklarım belki normal karşılanacaktır. Bu da şaşırtıcı olmaz, çünkü buralar bir nevi toplumsal gerçeği içinde kendisini var eder ve yaşatır. Biz devrimci komünistler, bu toplumsal gerçekliğin dışına çıkma çabasında olanlardanız ve böylesi insanlık dışı şeyleri normal görmeyenler olarak az da sayılmayız. Şu ana kadar, burada yapılan 'tedavi'den fayda gördüğünü ve kendisini iyi hissettiğini söyleyen tek bir kişiye rastlamadım. Kaldı ki, bir kısmı buranın müdavimi ve üçüncü, dördüncü defadır buraya getirilmişler. Sözüm ona, hapishanelerden buraya tedavi olmaları için gönderiliyorlar. Aralarında bir seneyi aşkındır burada tutulanlar var. İlaç-

lar, iğneler ve EKT ile posaları çıkarılan insanlar, taburcu edilerek tekrar hapishanelere gönderiliyorlar. Bir süre sonra daha kötü hale geliyorlar ve hapishane idaresi onlarla başa çıkamadığı için tekrar ring aracına atıp buralara gönderiliyorlar. Böylece bir süre daha beladan kurtulmuş oluyorlar. Toplama kampr olarak kullanılan bu izbe yere gönderilmesine karar verilen hasta mahpusların bütün hak hukukları ayaklar altına alınıyor. Gelmek istemeyenleri zo kullanarak getiriyorlar. Buranın nizamiyesinden içeri adım attıktan sonra efendilerine itaat ermek zorunda olan bir köleye dönüşmek zorundalar. İtiraz etmek isteyen olursa, zaten iyi bir 'karşılama' ve 'hoş geldin' töreniyle 'tedavi sürecine başlanıyor. "Hayır! Bura da kalmak istemiyorum. Hapishaneye gitmek istiyorum," deme hakları da, şansları da yok. Yok, çünkü karşılığının ne olacağını ilk günden öğreniyorlar. Ancak birkaç gün sonra, hapishaneye dön menin kestirme yolunu, eski mahpuslardan öğreniyorlar. Bedelini göze alabilenler, ona göre tavır geliştiriyorlar. Mahpusların tabiriyle 'Paket' olarak sürgün edilmeleri için olay çıkarıp 'suç' işliyorlar.

Öğlen sonrasında psikolog görüşüne çağrıldım. Yirmi dakikaya yakın bir süre, hafıza ile ilgili olduğunu sandığım birkaç ayrı test uyguladı genç kadın psikolog. Onun dışında, 'nerelisin, nerden geldin, niye geldin? Gün, ay, yıl, mevsim..." gibi şeyler sordu. "Bunlarda bilmeyecek ne var?!" gibisinden gülümseyerek cevap verdim.

"Bugün günlerden pazartesi Resul Bey!" dedi, aynen benim gibi gülümseyerek." Salı olduğunu sanıyordum hâlbuki.

"Öyle mi? Takvim yok yanımda. Karıştırmış olmalıyım," dedim usulca. Bozarmış olarak sustum.

"Beyin MR'ı çekilecek ve sonuçları geldiğinde raporu yazacağım. Sonra da kurula çıkarılacaksın. Kurul, çarşamba günleri toplanıyor. MR sonuçları bu hafta çıkmayabilir ancak haftaya büyük ihtimalle yetişir," dedi. Dönüp geldim.

Akşam saatlerinde, yerleşke içinde bulunan MR kliniğine götürüldüm. MR çekimi yapan sağlık görevlisi, raporun on beş gün

sonra çıkacağını söyledi. Eğer müdahale edip de daha erken çık masını sağlayamazlarsa, süreç bir hafta daha sarkımış olacak ve bu hiç iyi olmayacak benim açımdan. Bu durumda en az yirmi gün daha bu lanet koşullara katlanacağım demektir. Umarım öyle ol maz.

Kliniğe ambulans ring ile götürdüler. Şoför hariç, iki askere bir de uzman asker eşlik etti. Çam ağaçları arasında epey bir yol gittik. Tek katlı, prefabrik klinik binasının yüz adım kadar uzağında aracı park ettiler. Kalan kısmı yürüyerek geçtik. Yürümenin güzeldi. Ayrıca büyük üstat Rodin'in şaheseri 'Pirimiz' Düşünen Adam eserini yakından görme şansı buldum.

Az evvel hücrenin önü bir anda kalabalıklaştı. 'Yine ne oldu?!?

diye merak ederek dışarı çıktım. Meğer yan hücrede kapalı tutulan Mehmet Selim, intihar girişiminde bulunmuş. Maltada volta atanlar fark etmişler. Ben çıktığımda, gardiyanlar ipten indirmişlerdi. Yatakta uzanıyordu. İp dedimse, bildiğimiz ip değil. Alt eşofmanının bir bacağını vasistasın demir parmaklığındaki asma kilide bağlamış, diğerini de boynuna dolamış. Mehmet Selim, bir seksen boylarında ve yüz kilo civarında bir cüsseye sahip. Ellili yaşlarda kır saçlı, pala bıyıklı ve ortamda varlığı hissedilmeyen birisi. Kendisini öldürmeye çalıştığı yer, boyundan daha yüksek değil. Fark edilmemiş olsa, amacına ulaşabilir miydi bilinmez. İyi ki de fark edilmiş. Haline bakılırsa, girişimden bir zarar görmemiş gibi...

Yerli Frankeştayn Gökhan

Üzerinde külot dışında giysi bırakmadılar Mehmet Selim'in Götürüp tekli hücreye kapattılar. Zaten kapalıdaydı ama ön maltaya alma gereği duydular. Kapattıkları hücredeki battaniye, yastık gibi şeyleri alıp götürdüler. Görünen o ki, buz gibi ortamda çıp lak sabahlayacak. Acı ki ne acı... Mehmet Selim'den boşalan yere, kim getirilmiş olsa iyi! Eşeğin sevmediği ot, başında biter, misali, ırkçı Murat, tekrar komşumuz oldu.

Mehmet Selim, dünden bu yana çıplak halde tutulmaya devam ediyor. Hava da inadına buz gibi... Sanırım, intihar girişiminde bulundu diye cezalandırıyorlar. Yoksa kamera ile sürekli gözetim altında tuttukları hücredeki insana neden bir atlet, kazak ve battaniye vermesinler; anlamak zor. Bir hastayı çarmıha gererek üstüne başına işetecek hale getirmek neresi tedaviyse, Mehmet Selim'i çıplak bırakarak zangır zangır titremesini izlemek de öyle bir şey.

Burada tedaviye diye bir şey olmadığını iyice anladım. Uyuşturup uyutarak başka başka hastalıkların ortaya çıkması zemini yaratıyorlar ve buraya gelenlerin zaten bir tutam kalmış moral değerlerini hepten yerle bir ediyorlar. Buradaki insanların en çok ihtiyacı olan şey, moral ve özgüven duygularının gelişmesi... Bunun koşullarını oluşturmadan tedavi dedikleri şey, sadece bir yalan...

Hiçbir şey, insanca yaşam çerçevesinde düşünülmemiş. Öyle bir dertleri de yok.

Bugün tanık olduğum içler acısı görüntü, buradaki insanlara ve yakınlarına yönelik yaklaşımların basit bir göstergesiydi. Kadın hasta mahpusların yemekhane penceresi havalandırmaya bakıyor. Demir parmaklıklı ve tel örgülü pencerenin yerden yüksekliği iki metreden fazla... Havalandırmanın eğiminden dolayı kadınların

kaldığı hücreler ile erkeklerin yemekhanesi arasında epey bir kot farkı var. Dolayısıyla kadın mahpuslara kapalı görüş yaptırdıkları pencere, bir hayli yüksekte kalıyor.

Saat on beş civarlarında, kadın mahpuslardan birilerinin ziyaretçisi gelmişti. Ziyaretçi kadın, pencereye yetişebilmek için ayaklarının altına plastik sandalye koymuş, parmak uçlarıyla pencerenin tel örgülerine yapışmış, o da yeterli gelmemiş, ayak parmaklarının ucuna dikilmişti. İlk gördüğüm anda, o saatlerde havalandırmaya çıkarılan kadınlardan birinin, içeride kalan birilerine bir şey söylemek için tırmandığını zannettim. Epey bir süre öylece kaldığını fark edince, anladım ki görüş yapıyorlar. Kendi kendime "Nasıl böyle bir şey olabilir?" diye mırıldandım ve çay içerken şaşkınlık içinde izledim onları. Görüşçü kadın, içerideki yakını ile konuşabilmek için yüzünü görebildiğini sanmıyorum- dakikalarca cambazlık yaptı. Pencerenin altına ister seyyar, isterse kalıcı küçük bir platform yapsalar, suç mu işlemiş olurlar acaba, diye düşünmeden edemiyor insan.

Öğlen saatlerinde, hücreden çıktığımda Sinoplu Yusuf, bir şeyler söyleyerek panik içinde bana doğru gelince, bir an şaşırdım ve irkildim. Önümde yere çöktü.

"Çok derin kesildi," dedi. Damar kopmuş çok kanıyor Ahmet abi," dedi.

Parmaklarını taş gibi kastığı sağ elini uzattı. Durumu anladığımda rahatladım ve dirseğinden aşağısı çelik gibi gerilmiş haldeki kolunu hafifçe kaldırdım. Çarpılmış parmaklarına dokunmadan elini avucum içine aldım. Elinde yara namına çizik bile yoktu.

"Endişelenecek bir şey yok Yusuf. Dur hele, peçete ile kanı temizleyelim, o zaman anlaşılır," dedim.

Sonra cebimden kâğıt mendil çıkardım ve parmaklarının sağına soluna sürmeye başladım. Birden "Çok acıdı Ahmet abi." dedi ve irkilerek elini çekti. Özür dileyerek, tekrar hafifçe bileğinden tuttum, yavaş yavaş parmaklarını açmaya çalıştım ama esnemedi bile.

"Azıcık kanamış Yusuf. Küçük bir yara. Kısa sürede iyileşir."

Gözlerimin ta içine bakarak, çarpılmış parmaklarını hafif hafif oynatmaya başladı. "Bak! Görüyorsun değil mi Yusuf?" Yara, neredeyse kayboldu." Dedim gülümseyerek. Bir süre dikkatlice eline baktı.

O sırada nereden çıktıysa yanı başımızda biten Doğukan "Bu manyak numra numra yapıye dayı. Bırak ilgilenme." dedi sinir bo.

zucu gıcırtılı gülüşüyle. Duymazdan geldim. "Daha iyisin değil mi Yusuf? Bak, artık kanamıyor."

"Allah razı olsun Ahmet abi." dedi ve kalkıp parmak uçlarında yaylana yaylana ön maltaya geçti.

Yusuf, kendi halinde, yirmi beş yaşlarında ilginç birisi... Uzun boylu, kavruk bir yapısı var. Kumral tenli ve çakır gözlerini derinlere iten kaşları belirgin şekilde öne çıkık. Omuzlarını öne eğerek yürümesinden olsa gerek, kollarının normalden uzun bir görüntüsü var. Onca senelik hapislik yaşamım boyunca Yusuf kadar uzun süre volta atan kimseye rastlamadım. Sırtını kamburlaştırarak hızlı adımlarla yaylana yaylana yürürken, bir anda topallamaya başlıyor. Az sonra ritmi değişiyor ve parmak uçlarında dans edercesine sekerek yürüyor. Birkaç saatlik ilaç etkisi dışında kalan sürelerde, gece gündüz arka maltada boydan boya volta atıyor; her zaman havalandırmaya ilk çıkan o oluyor. Kimi zaman da yürürken kendi kendine bir şeyler mırıldanıyor. Aniden durup takla atıyor ya da ani bir refleksle olduğu yerde yumulup kalıyor. "Yapma Ahmet abi, yapma Ahmet abi!" diyerek inlemeye başlıyor. Yusuf'un belirgin özelliklerinden biri de isimlere karşı körkütük sağır olması. Onun dünyasında herkes, 'Ahmet abi. Birileri kendisine seslendiğinde yanına yaklaşıyor: "Buyur Ahmet abi, bir emrin mi vardı?" diyor. Kendisi birilerine bir şey soracağı ya da bir şey isteyeceği zaman da hep 'Ahmet abi' diye söze giriyor. Ben yeni duyduğum bir ismi aklımda tutacağım diye kırk takla atarken, Yusuf, gayet pratik bir çözüm bulmuş isim meselesine.

Öğlen yemeği dağıtılmaya başlandığında, hep olduğu gibi ilk

sıralarda yerlerini alan ve hızlıca yiyerek tekrar kuyruğa giren grup, yemeklerine girişmiş, kalanlar kuyrukta sabırsızca bekleşirlerken "Kimse yemek yemesin lan! Şimdi istihbarat aldım. Ergenekon beni öldürmek için yemeğe zehir atmış. Jitem'i ben kurdum. Beni öldürmek istiyorlar," diye köşe bucak yankılanan bir sesle irkildik.

Bağırmakla yetinmeyen şahıs, az sonra masalara oturan beş altı kişinin yemeklerini alıp sağa sola saçmaya başlayınca ortalık karıştı. Sakinleştirmeye çalışanlara küfredip saldırmaya başladı. Herkes bir tarafa kaçışırken, gardiyanlar içeri daldı. Yaşlı gardiyanlardan birisi "Gökhan yapma. Sakin ol oğlum," deyip dursa da Gökhan tınmadı. Sonunda köşeye sıkıştırıp kafasına çöktüler ve sürükleyerek götürüp üzerine kilit vurdular. Uzun bir süre davudi sesiyle "Ben şerefli bir Türk subayıyım. Ben devletimin ve Allah'ımın sadık hizmetkârıyım. Asker! Derhal maaşımı çek bana getir! Hadi, sallanma oğlum, marş marş," deyip durdu. Gardiyanlar gelip gidip bağlamakla ve iğneyle tehdit etseler de hiç tınmadı.

Gökhan otuzlu yaşların başlarında, esmer, donuk yüzlü, dizlerini çekerek rahvan atlar gibi yürüyen bir gençti. Her an saldıracakmış hissi uyandırıyordu insanda. Gördüğü hemen her gardiyana "Başefendi, söyle çocuklara da şu benim maaşı çeksinler pangadan!" diyordu. Ben de gerçekten 'Parasını çekmiyorlar herhalde,' diye düşünüyordum.

Akşamüzeri volta atarken Yasin, Gökhan'ın hikâyesini anlattı. Dehşete kapıldım. Kendisini F-Tipi'nden tanıyormuş. Hatta bir dönem yan yana hücrelerde kalmışlar. Gökhan, Isparta'da askerlik yaparken, 'Rabbim bana malum oldu. Bundan sonra insanlar köpek, köpekler insan olacak. Bunun için seni elçim olarak seçtim. Sen benim sevgili kulumsun. Sana emrediyorum. Derhal harekete geç, dedi demiş ve harekete geçmiş. İlk fırsat şehre inmiş ve bir köpek yakalayıp kafasını kesmiş. Ardından, önüne çıkan ilk insanı yakalamış ve aynı şekilde kafasını bedeninden ayırmış. Sokağın ortasında, öldürdüğü insanın kafasını köpeğe, köpeğin kafasını da insana dikerken yakalanmış. Gel de ürperme...

İstanbollu İdiris

Öğlen saatlerine kadar, belki heyete çıkarılırım ümidi içinde olanların heyecanlı bekleyişi vardı. Mesainin başlamasıyla birlikte, yaklaşık on beş kişi malta kapısı yakınında beklemeye başladı. Heyet demek, bu cehennemden taburcu olup hapishaneye gitme ihtimali demekti ne de olsa. Rapor için muayene işlemleri biten ya da tedavisi sonuçlandırılanlar, çarşamba günleri heyete çıkarılıyor. Heyet, duruma göre ya taburcu ediyor ya da kalış süresini uzatıyor. Gözlemlediğim kadarıyla, heyete çıkarılanların hemen hepsi taburcu ediliyor.

Saatler boyunca, idareye en yakın yerlerde bekleşip duranlardan yalnızca bir kişiye heyet piyangosu çıktı. Onun dışında dört kişinin daha ismini seslendiler. Birkaç kişi, isim okuyan gardiyana, cılız bir sesle: "Benim ismim yok mu?" deseler de gardiyan duymazdan geldi. Moralleri alt üst olmuş halde kös kös hücrelerine çekildiler.

Ümidi boşa çıkanlardan biri de hücre arkadaşım Ersan'dı. Doğrusu, ben de genç arkadaşı çağıracaklar diye bekliyordum. Kendisiyle ilgilenen doktor, geçen hafta yanımda "Seni en kısa zamanda heyete çıkaracağım," demişti. Haliyle morali en bozuk olanlardan biri oydu.

"Sıkma canını. Haftaya birlikte gideriz," dedim ama beni duymadı bile. Üst üste birkaç sigara içti, battaniyeyi kafasına çekerek akşam saatlerine kadar kıpırdamadan yattı.

Yüzü her daim asık olan ve karşısındakine sürekli olarak düşünüyormuş izlenimi veren Ersan "Beni boşu boşuna tutuyorlar, bir şeyim yok benim abi. Boşuna eziyet ediyorlar bana. Çok mağdurum. Ailem ziyarete gelemiyor, açık hakkım da geldi," gibi şeyleri

ha bire tekrarlayıp dursa da, psikolojik olarak bir hayli sıkıntıları olan bir genç. Henüz çocukken bali, tiner gibi maddelerle tanışmış. Hapishaneye girinceye kadar kullanmadığı uyuşturucu kalmamış. Kolları ve vücudunun kimi yerleri yara izleriyle dolu. Süregiden bir bunalım hali var Ersan'ın. Buna kronik depresyon hali de denebilir. Ona da birkaç çeşit şizofren ilaçları veriyorlar. Tek tesellisi sigara... Altı günde on iki paket sigarayı bitirmiş. Olduğunda, sigara isteyenlere genelde 'yok' diyen Ersan, sağdan soldan sigara istemeye başladı. Bir iki kişi dışında kimse 'var' demiyor.

Gün içinde birçok defa konuşmaya çalışıyorum onunla. Fakat adeta kilitlenmiş kendini. "Benim bir şeyim yok abi." diye başlıyor ve bunu sürekli tekrarlayıp duruyor. Kimi zaman, buradan gitmek isteğinde samimi mi değil mi, tereddüt yaşıyorum. Kaygısızca sigara tüketebileceği kadar parası olsa, sıkıntılı hali önemli oranda azalır izlenimi edindim. Sigarası olduğu zamanlarda daha rahat görünüyor, hatta ara ara gülümsediği bile oluyor. Öyle sanıyorum ki, doktorlar yemek yemiyor olmasını sağlığına ilişkin olumsuz bir kriter olarak değerlendiriyorlar. İdarenin verdiği yemeği yemeye başlasa, belki de 'olumlu gelişme' olarak değerlendirecekler ve taburcu edecekler. Önceden böylesi bir sorunu yokmuş, her öğünü tıka basa yermiş. Ne yaptımsa ikna edemedim. Kendince gerekçeler öne sürüyor. Göbeklenmiş insanları örnek göstererek "Kilo almak istemiyorum," diyor. Onun dışında, birkaç sene önce bir kavga esnasında karnından bıçakla ağır yaralanmış. Mide ve safra kesesi hasar görmüş; saatlerce süren ameliyatla ölümden dönmüş. Yemeklerin midesini rahatsız ettiğini söylüyor. Gerekçesi pek inandırıcı değil. Onca ilaca, sigara, kurabiye, meşrubat gibi abur cubur şeylere dayanıklı olan mide, tıka basa yemedikten sonra pek etkilenmez diye düşünüyorum muzdarip bir mide hastası olarak. Malesef, uyuşturucu bu gencecik insanın beynini harap etmiş. Çok belirgin bir içe kapanıklık hali var ve bariz bir asosyal kişilik. Yardıma, diyaloga kimi anlar açık gibi görünse de esasta kapalı bir ruh hali içinde.

Buradaki insanların hemen hepsi ilaç bağımlısı... Bu durum bu rada mı gelişiyor, yoksa dışarıdan ya da hapishaneden mi öyle geli yorlar; bunu bilmiyorum. Sigaranın yanı sıra, ilaç muhabbetleri de revaçta. Akineton, Nörodol, Seroquel, Risperdal gibi birçok ilacı bir çırpıda sıralıyorlar. Duya duya ben de bir kısmını ezberledim. İlaçları, kendi aralarında, kafa yapan, kasan, uyutan, bir numarası olmayan diye sınıflandırıyorlar. Sağlıkçılar tarafından aşağılayıcı bir şekilde ağız içleri kontrol edilse de, kendilerine göre yöntemler geliştirmişler. İstediklerini içiyorlar, istemediklerini çıkarıp atıyorlar ya da biriktirerek birkaçını birden içiyorlar. Ayrıca kimileri ilaçların çeşitlerine göre, karşılıklı değiş tokuş yapıyor. An çok rağbet edilen ilaçlar, kafa yapanlar ilaçlar.

İlaç çıkarma yöntemlerinde kendisini rakipsiz gören sahte İstanbollu İdiris, midesini göstererek "He da! Aha purdan çıkarıyom mina koyayum," diyor. Sahte İstanbullu, diyorum; çünkü şivesinden, atmaca burnuna, renginden, tavır davranışlarına kadar her şeyiyle, "Ben Karadeniz uşağıyım!" diye bas bas bağıran İdiris, zinhar 'İstanbollu olduğunu' iddia ediyor. "Karadenizliyim ama doğma büyüme İstanbulluyum" da demiyor ilginç bir şekilde. İlginç çünkü Karadenizli olup da Karadenizli olduğunu böbürlenerek anlatmayana pek rastlanmaz. İdiris ise, 'göbekten İstanbollu' olduğunu iddia ediyor. Boşta bulunup "Sen sahte İstanbullusun İdiris!" deme gafletine düştüm dün akşam. Bir buçuk metre boyuyla horozlanıp üzerime yürüyünce, Yasin tutup götürdü. Açıkçası tırstım ve gün yüzü görmemiş küfürler yedim İdiris'ten. Yarım saat sonra, Yasin'in yanı sıra içeri girdi ve hayli mahcup bir yüz ifadesiyle "Eşşekluk ettum da, mina koyayum," dedi ve ani bir hareketle belime sarılarak başını göğsüme yasladı. Bir an ne yapacağımı şaşırdım. Durumu anlayan Yasin, imdadıma yetişti.

"Hani İdiris, devrimci abiden özür dileyecektin, n'oldu?" deyince, iki kelimesinden biri küfür olan İdiris'in "Eşşegun s.ki! Dileyrum da!" demesiyle kahkahayı patlattık.

Hafiften saçlarını okşayarak "Önemli değil uşağum. Ben sağa gızmadım da," dedim ve bedenimi İdiris'ten kurtardım. Yatağı işa ret ederek "Hele otur şöyle!" der demez, anında zıplayıp yatağa oturdu, ve başladı anlatmaya.

"Penum abim Cemal devrimci idû senin cibu, mina goyayum da. Cebesun Tursun'un köpekçi oğli furdi, öldi abim. Pen de kö pekçi Memed'un oluni furdimdi emme, ölmedi mina koyayum. O penu furdi, ben öldim mina koyayum," dedi canı bir hayli sıkılmış halde.

İdiris anlatırken Yasin, kıkır kıkır gülmeye başlayınca ben de tutamadım kendimi, gülmeye başladım ama aldırış etmedi.

"He da! Köpekçi Memed'un oğli Seyfi furdi. Aha puramdan da öldum da," dedi sol kulağının arkasındaki yara izini göstererek.

"Hele bi dur İdiris? Köpekçi niye vurdu abini anlamadım! Bir de, nasıl öldün onu da anlamadım ha!" İdiris, sakalı yeni yeni

terlemeye başlamış sivri çenesini öne doğru uzattı; fıldır fıldır dönen simsiyah gözlerini gözlerime dikti. "Niye furacak mina koyayum. Türkeçci köpekçi da undan da!" "Ha tamam, şimdi anladım be uşağum. Faşistti desene şuna yahu!"

"He he, köpekçi faşistur da mina koyayum," dedi art arda birkaç küfür daha sıraladı. Benim aklım ise İdiris'in nasıl öldüğündeydi. Benden önce Yasin davrandı.

"İdiris, şu ölme hikâyesini de anlatsana hadi. Devrimci abi dinlesin, bakalım ne diyecek?"

Nedense İdiris'in hoşuna gitmedi Yasin'in söyledikleri. "Ne annatacağum mina koyayum. Köpekçi'nin Seyfi'ye, saru gundakınan bir carcur siktum emme ölmedu. O bağa bi tene siktu pen öldum mina koyayum." dedi tıslayan bir sesle. Bir süre sessiz kaldıktan sonra, gergin bir yüz ifadesiyle "Emme çimse pilmeyu penum öldüğumü. Derenun guyısunda gara daşın altunda, aha boyle (yatağa uzanıp cenin pozisyonu alıyor) yatayrum da," dedi ve sustu.

Yasin gülerek ve biraz da alayı şekilde "O da nasıl oluyor İdiris? Aha burada yanımızdasın da!" diyerek kolunu tuttu.

İdiris, iki eliyle sağını solunu yokladı, kulağının arkasındaki yara izine hafifçe dokundu, kısık bir sesle "Pen öldim da, mina koyayum!" dedi ve kalkıp gitti.

İdris yirmi iki yaşındaydı. Oldukça sevimli bir mizacı vardı. Yasin, onun Bayrampaşa'da polis tarafından vurulduğunu ve uzun süre komada kaldığını anlattı.

Gök Ana'nın Garezi

Canım sıkkın bugün. Yağmur, fırtına ve karakışı aratmayan hava bırakmadı ki, Gül'le şöyle güzel bir görüş yapalım. Dünkü baharın güzelliklerini üzerimize boca eden pırıl pırıl hava, bugün sanki inadina bu hale geldi. Onca zaman sonra uzun uzun sohbet eder, hasret gideriz diye düşünüyordum. Maalesef yarım saat bile görüş yapamadık. Havalandırmanın ortasındaki kamelyada yaptırdılar görüşü. Hava yağışlı olmasaydı, dışarıya konulan masalarda toplu görüş yapacaktık ve iki saate yakın sürecekti. Daracık yerde beşer altışar kişilik gruplar halinde içeri aldılar. Sevdiklerimiz de biz de titreye titreye görüş yaptık. İsteseler farklı alternatifler yaratabilirlerdi. Mekân buna müsait ama öylesi bir dertleri yok efendilerin.

Geçen hafta Gül'den, eşofman altı, tişört, terlik ve beni burada idare edecek ucuz bir saat istemiştim. Hepsini getirmiş, ama kontrol edemedikleri gerekçesiyle saati vermediler. Havanın bu denli kötüleşeceğini tahmin etmiyordum. Dolayısıyla eşofman üstü istememiştim. Geçen haftadan bu yana, hava ısınacağına daha bir soğumaya başlayınca keşke demeye başladım; ama iş işten geçmişti. Neyse ki, Gül hep olduğu gibi imdadıma yetişti. Görüş sonrasında aldığı kapüşonlu eşofmanı idareye teslim etmiş. Mesai bitiminde çağırdılar, gidip aldım. Böylece, sıkıntılı günü hoş bir sürprizle tamamlamış oldum.

Burası, ormanın ortalarında bir yer... Dolayısıyla özel araçlar dışında, dolmuş vb. olacağını düşünmüyorum. Bardaktan boşanırcasına yağan yağmur ve buz gibi havada, onca mesafeyi gidip gelmek zorunda kaldı. Kesin sırılsıklam olmuş, eli ayağı buz kesmiştir. Ne kadar teşekkür etsem, kırk gün sırtımda taşısam yetmez, biliyorum. Yirmi iki yıllık hapisliğimizin ilk on senesinde Gül bir

hapishanede, ben başka bir hapishanede hasret yangını yıllar yaşadık. O, on yıllık hapisliğin ardından, tek kanatla özgürlüğe uçtu. Son on yıldır dışarıda, ben ise telekleri kesilmiş tek kanatla içerideyim.

Beni, birkaç yılda bir, sürgün sevklerle hapishane hapishane gezdiriyorlar. O da tek kanatçığıyla, bir saatlik görüş yapabilmek, kanatlarımızı buluşturup sıkıca sarabilmek için yollara koyuluyor. Her defasında, şu kesik telekleri çekelim ve yeniden uzasınlar, uzadıklarında arkana bakmadan al git, ufuklara doğru kanat çırp desem de "Aşk gezgin olur;/Dağ, ova, nehir dinlemez/ Sürükler seni her yere/ Çocuk olur/ Deli dağ gibi durur!/ Gezgin olur ki,/ Yetinmez gördükleriyle;/ O, görmek istedikleriyle?/ Sürüklenir her yere/ Bunun için vardır düşleri,/ Aşk gezgindir/Tutunur sevgiye, SEVGİLİYE..." diyor, başka bir şey demiyor.

Gül sayesinde, soğuk havaya karşı daha bir korunaklıyım artık. Ara ara hapşırmalarım devam ediyor, burnumdaki yaralar kanayıp canımı acıtıyor olsa da daha iyiyim. Yeni giysiler giydiğimden olsa gerek, kendimi gayet temiz hissediyorum. Ne var ki, buranın kiri pası altında birkaç saat sonra yine aynı döngü başlayacak, ne diyelim. Ayaküstü, kısa bir görüş yapmış olsak da, kanatçıklarımızı sıkı sıkı sarıp sıcaklığımızı hissetmek güzeldi. Dün heyete çıkarılanlarla beraber, toplam yedi kişiyi bugün gönderdiler. O kadar da yeni getirilenler oldu. Gönderilenler arasında Devrim de vardı.

Gardiyan "Eşyalarını topla hemen gel, taburcusun," dediğinde, yemekhanede çay içiyorduk ve bir saat önce yolcu ettiğimiz görüşçülerimizin kulaklarını çınlatıyorduk. "Taburcusun" dediklerinde, Devrim'in vücudunun garip bir şekilde gerildiğini hissettim. Heyete çıkarılanlar arasında yoktu ve haliyle sürpriz oldu. Galiba buradan gönderildiği için sevinmeyen ender kişilerden birisiydi Devrim. Sağlık sorunu nedeniyle, hapishane ortamında sıkıntılar yaşama olasılığı fazla olacağından burası Devrim için daha yaşanılır bir yerdi. Gördüğüm kadarıyla, her şeye rağmen burada bir yaşam düzeni kurmuştu ve zamanını okuyarak geçiriyordu. O

gidince ben de ardı sıra kaldığı hücreye gittim. Hem vedalaşmak hem de aldığım kitabı verip teşekkür etmekti niyetim. Teşekkür edip kitabı uzattığım anda benden erken davrandı ve elinde tuttuğu üç kitabı uzattı.

"Abi, ben bunları okudum. Sende kalabilir."

"Çok teşekkür ederim Devrim. Seninle tanıştığıma sevindim. Konuştuğumuz gibi, ailenle görüştüğünde İnsan Hakları Derneği'ne gitmelerini söylemeyi unutma. Yolun açık olsun. Dilerim bir an önce özgür olursun. Kendine iyi bak," dedim. Sıkıca kucakla yarak uğurladım. Ailesine İHD'ye gitmelerini bugün söyleyecekti ama heyecandan unutmuş. Niçin gitmeleri gerektiğini, sağlık raporlarını da beraberlerinde götürmeleri gibi şeyleri görüşten sonra yazıp verdim. Umarım unutmaz ya da kaybetmez.

Elime tutuşturduğu kitaplar; Nietzsche'nin 'Böyle Buyurdu Zerdüştü, Gündüz Vassaf'ın 'İstanbul'da Kedi'si, Ö. Yağız, N. Saydam, D. Yıldız Amca ve E. Uçak Erdoğan'ın 'Malan Barkirin' isimli, 1990'lı yıllarda, topraklarından zorla göç ettirilen Kürt halkının dramını anlatan, sözlü tarih çalışması... İçlerinden yalnızca Nietzsche'yi okumuştum.

Irkçı Murat'ın, AKP milletvekili dediği ve bugüne kadar ağırbaşlı bir görüntü vermeye çalışan Adem Hoca, dün akşam birdenbire agresifleşti; iğrenç küfürler savuran kişiliğe büründü. Kısa süre sonra anlaşıldı ki AKP, önümüzdeki aylar içinde yapılacak seçimlere ilişkin milletvekili aday listelerini açıklamış. Meğerse onun için de Sakarya'dan aday adaylığı başvurusu yapmışlar. Sabırsızlıkla adının açıklanacağı anı bekliyormuş. TV'den açıklanan listede adını göremeyince de deli olmuş. Gerçekten aday başvurusu yapılmış mıdır, yoksa şizofrenik bir kurgu içinde midir, orasını bilemiyorum. Bugün yanındakilere anlatırken kendi ağzından "Kafir doktor, sen şizofren hastasısın, dedi ve sabah akşam iğne tedavisine başlayacaklarını söyledi. Ben de, hasta sensin, dedim; açtım ağzımı yumdum gözümü," dediğini duydum. Kaldığım hüc renin hemen önünde, arkadaşlarıyla ayaküstü konuşurlarken ara-

lıksız küfrediyordu. Sonra "Cihat bana biraz daha yaklaştı. Artık milletvekilliği şansım kalmadı. Tek kurtuluş cihatta... Işid'e katıl maktan başka çare yok," gibi şeyler konuşmaya başladı.

Yanındakilerden birisi "Adem abi, niye senin ismini çizmişler ki?" dedi üzgün bir ifadeyle.

Önce gün yüzü görmemiş küfürler sıraladı hoca ve bir süre sessizleşti. Az sonra, suçluluk hissi yansıtan sesle "Niye olacak! Zamanında Erdoğan'a etmediğim küfür, hakaret kalmadı. Büyük ihtimalle onun içindir," dedi.

"Niye küfrettin ki abi?"

"Kâfirlik yapıyordu. El-Kaide'ye terör örgütü diyordu. El-Kaide, cihat örgütüdür. Nasıl terör örgütü diyebilir," dedi ve sesini yükselterek küfürleri ardı ardına sıralamaya başladı. Belli ki, din tacirinin hesapları tutmayınca örtüsünü sıyırıp attı. Vesselam, bizim dini bütün hoca efendi, bugün ibadetini inancını kediye yükledi, kendisi de şeytana uyup iyice bir günaha girdi.

Gök Ana'nın kastı bizeymiş. Dünkü yağmurlu, fırtınalı, soğuk havadan eser kalmadı. Yerini pırıl pırıl güneşli, berrak bir bahar havası aldı bugün. Havalandırmaya çıktığımda yüzümü güneşe döndüm. "N'olurdu dün de böyle gülümseyerek parlayıp yüzümü okşasaydın sanki?" dedim. Der demez de kendimden huylandım. Kendi kendine konuşanların bol olduğu bir yerdeydim ne de olsa. "Yoksa üzüm üzüme baka baka kararır misali, çivileri gevşetiyor muyum?" diye düşünmeden edemedim. Hemen sonra kendi kendine konuşmanın gayet olağan olduğu bir ortamda, bundan dolayı kaygı duymanın yersiz olduğunu düşünerek kendime güldüm.

Kendi kendine konuşma konusunda 'racon kesen'lerin başında Mardinli Hakan geliyor. Hakan'ı Yunus, Ali ve İlyas takip ediyor. Her birinin raconu, kendisine has özellikler taşıyor. Hakan, genellikle idare tarafının pencereleri önüne geçiyor ve camdan yansıyan görüntüsüyle bazen bağıra bağıra, bazen gülerek, bazen de fısıltıyla konuşuyor fakat en çok da parmağını sallaya sallaya tehdit ediyor.

Ali, tekerlemeye dönüştürdüğü tekrarlarla ününe ün katiyor Ortalıkta avare avare dolaşırken, birden hızlı hızlı yürümeye baş hyor ve ani bir fren yapıyor. "Geldim gittim, geldim gittim, geldim gittim!" diyerek kendi etrafında dönmeye başlıyor; az sonra yalpalayarak tekrar yürüyor. Bu sefer tüm vücuduna kıvrak bir dansçı edasıyla garip şekiller veriyor ve dilini çıkarıp tükürürken kafasını sağa sola sallamaya başlıyor.

BOS'cu Ilyas, artık nasıl beceriyorsa, yemek yerken dahi sürekli anlaşılmayan bir şeyler mırıldanıp duruyor ve herkesten önce yemeğini bitirip artan yemekten almak için tekrar kuyruğa giriyor.

Yunus ise yaylana yaylana volta atarken aniden duruyor, kollarını iki yana açarak "Öyle değil Ahmet abi. Yok yok Ahmet abi," diye birkaç defa tekrarlıyor, ardından yürümeye başlıyor ve karşısındakine bir şeyler izah eder gibi el hareketleri eşliğinde "Öyle Ahmet abi. Tamam, Ahmet abi. Geldim Ahmet abi," der demez, dertop olup takla atıyor ve kalkıp hiçbir şey olmamış gibi voltasına devam ediyor.

Galiba bu gidişle ben de buralı olacağım! Bugün kendimi kötü yakaladım. Son zamanlarda günde on defadan fazla elimi yüzümü yıkadığımı fark ettim. Üstelik her defasında evire çevire sabunla yıkıyorum. Kesinlikle haklı gerekçelerim var fakat bu kadarı da fazla. Kaldı ki, ben o denli titizlenen bir insan değildim. Alerji nedeniyle epey bir hassaslaşan elim yüzüm daha da hassaslaşmaya, kuruyup pul pul dökülmeye başladı. Biraz azaltmam gerektiği kesin. Yoksa Mesut gibi "Yallah cinler yallah. Kışkış cinler kışkış!" diyerek köşe bucak saklanacak delik aramaya başlarsam, sürpriz olmaz.

Kısa boyu ve dolgun vücuduna oranla, kafası bir hayli küçük olan Mesut, günde en az sekiz on defa, "Yallah cinler yallah, kışkış cinler kışkış!" deyip duruyordu. Mahpuslardan bir iki kişi de, onu her gördüklerinde gülerek aynı şeyi tekrarlıyor, o da köşe bucak yankılanan tiz sesiyle gülüp duruyor. Ben bu davranışını, ortamda birileriyle dalga geçtiğine ya da aralarında şakalaştıklarına yoruyordum. Meğerse yanılmışım. Ortada gayet ciddi bir durum var-

mış ve Mesut'un cinlerle başı dertteymiş.

Sabah ezanıyla birlikte, tüylerimi diken diken eden bir feryatla gözlerimi açtım. Birileri çığlık çığlığa, "Anneee, anneee!" diye bağırıp ağlıyordu. Az sonra kendisini duvara vura vura hücrenin önün den geçerken, çığlıklar arasında "Yallah cinler, yallah cinler!" dedi. ğini duyunca, bunun Mesut olduğunu anladım. Aceleyle terliğimi ayağıma geçirip maltaya çıktım ve koşarak peşinden gidenlerin ardına takıldım. O sırada, seslere uyanan ırkçı Murat, böğürürcesi ne "Allahuekber, allahuekber!" diye bağırmaya başlayınca Mesut, hepten çıldırmaya başladı. İki maltanın birleştiği köşede kendisini yere attı, kafasını betona vurmaya başladı. Önden yetişen üç kişi üzerine atlayıp kendisine zarar vermesini engelledi; fakat ufacık cüssesiyle, nasıl becerdiyse üç kişinin kolları arasından yılan gibi sıyrılıp çıktı. Çığlık çığlığa koşarak tuvalete girdi ve lavaboların altına sindi. Az sonra fırlayıp tuvaletten çıktı, köşedeki tekli hücrenin parmaklıklarına çarparak olduğu yere yığıldı.

Gardiyanların ardı sıra nefes nefese gelen sağlıkçı, ne olduğunu anlamadan şırıngayı baldırına sapladı. Yasin, gardiyanlara olan biteni anlatırken sağlıkçı, Mesut'un sağını solunu yokladı. "Hiçbir şeyi yok. Götürüp yatağına yatırın," dedi. Baygın haldeki Mesut'u hep birlikte kucaklayıp götürdük ve yatağına yatırdık. Sonradan öğrendik ki, cinler imam kılığına girerek bir süre vaaz veriyorlarmış. Ardından hep birlikte namaza başlıyorlarmış. Tam secdeye durduklarında Mesut'un üzerine çullanıp sıkıca bağlıyorlarmış ve tecavüz ediyorlarmış.

Hekim Olabilmek

Saat on beş civarında, dört beş gardiyan ve sağlıkçı, yarı çıplak haldeki birini ite kaka getirip çarmıha gerdiler. Yeni getirilen mahpus, girişte soyunmak istememiş ve güya gardiyanlara saldırmış. Çarmıha gererlerken hiç tepki vermemesinden, soydukları yerde iyice ezdikleri anlaşılıyordu. Hücrenin önünden geçerken birkaç defa seslendim ama hiç tepki vermedi.

Özenle ölçüp biçmişler, buradaki hasta insanların moral değerlerine olumlu etki yapabilecek ne varsa ortadan kaldırma yoluna gitmişler sanki. Örneğin, her mahpusun haftalık on dakika süreyle yakınlarına telefon etme hakkı varken, burada böylesi bir uygulama yok. Ailesiyle, sevdikleriyle telefon görüşmesi yapmanın hasta insanların tedavilerine olumsuz katkısı olacağını düşünmüş olmalılar ki, mahpusları yasal haklarından mahrum bırakmayı münasip görmüşler. Anlayabilmek zor gerçekten... Mahpus hastalar, zorunlu ihtiyaçları olduğunda idarecilere telefon ettirebilmek için yalvar yakar oluyorlar. Eğer idareciler uygun görürlerse, mahpus yakınlarını kendileri arıyor ve mesajlarını iletiyor.

Bugün, doktor 'kabul günüm'dü. Öğlen öncesi Dr. Sema Hanım ile görüştüm. Klasik hal hatır sormanın ötesinde, muayeneye dair bir görüşme değildi. Zamana yaymadan dosyayı tamamlamaya ve kurul için hazır hale getirmeye çalıştığını, ayrıca uzman nörolog tarafından muayenem yapılacağını söyledi. Muayenenin hafta başında olabileceğini düşünüyordum ama öğlen sonrasında çağırdılar. Büyük bir odanın ortasındaki uzun masanın etrafında oturmuş yedi sekiz kişinin bakışları altında, başhemşirenin gösterdiği sandalyeye oturdum. Ben soru beklerken, adımı bile sormadan içeri girdiğim anda yerinden kalkan altmış yaşlarında kır saçlı,

gıdısı ikinci bir çeneyi andıran asık yüzlü doktor, eliyle kalkmamı işaret etti ve muayeneye başladı. Göz, refleks, denge, yürüme ekseninden oluşan iki üç dakikalık muayeneden sonra "Tamam, çıkabilirsin" dediler ve çıktım. Bundan sonrası kurul mu, yoksa başka muayene olacak mı, hiçbir fikrim yok.

Yuva kurma faaliyetine başlayan kumru arkadaşlarım, üç günden bu yana ortalıkta görünmüyorlar. Umarım başlarına kötü bir şey gelmemiştir. Gerçi, soğuyan hava nedeniyle daha güvenli bir yere sığınmışlardır, diyeceğim hava bugün gayet güzel olmasına rağmen gelmediler. Merakla yollarını gözlüyorum. Tedavi nedeniyle uzun zamandır burada tutulan mahpus hastalar, kendileriyle ilgilenen doktorların sık sık değişmesine tepkililer ve bunu da sohbetlerinde yüksek sesle dillendiriyorlar.

Altmış yaşını geçkin mahpuslardan Hataylı Aksak Kazım, volta arkadaşlarına "Bu nasıl iştir, anlamadım. Doktorum yine değişmiş. Daha iki hafta önce değişmişti ve Alparslan Bey devralmıştı. Onunla da iki haftada bir defa görüştük. Bugün çağırdılar gittim.

Sema Hanım diye birisi tanışmak için çağırmış beni. Bundan sonra senin doktorun benim, dedi. Çok canım sıkıldı çok."

Yanındaki arkadaşı "Niye böyle sık sık değişiyorlar dayı?" diye sordu.

Zaten burnundan soluyan Kazım, daha bir öfkelendi. "Ben ne bileyim niye? Mına koyduğumun yerinde böyle işte! Beş ayda bu altıncı doktorum... Derdimi doğru düzgün anlatamadan biri gidiyor, diğeri geliyor. Her gelen yeni yeni ilaçlar verip duruyor. Bizi kobay olarak kullanıyor, üzerimizde deney yapıyorlar. Uzman doktorlarla doğru düzgün görüşmedim kaç aydır. Dediklerine bakılırsa, staj yapmak için geliyormuş genç doktorlar. Bizim üzerimizde staj yapıyorlar. İşleri bitince de gidiyorlar, yerlerine başkası geliyor, s.kimin yerinde. Olan da bize oluyor."

Kar beyazı gür saçlarını özenle geriye tarayan ve gittikçe küfür dozunu arttıran Kazım dayı, doğru söylüyor. Hasta mahpuslarla ilgilenen doktorların hemen hepsi, yirmili yaşlarını süren genç in-

sanlar. Mahpusların birçoğu, sağlıklarında düzelme olmamasını, taburcu edilmemelerini bu duruma bağlıyorlar. Mahpusların konuşmalarını duyunca, basına yansıyan bu türden haberler belleğimde canlanmaya başladı. Türkiye'nin de için de yer aldığı Asya, Ortadoğu ve Afrika yoksul halkları üzerinde, ilaç tekellerinin bu yönlü faaliyetleri olduğu ve özellikle de akıl hastaneleri, hapishaneler ve yoksulluğun yoğun olduğu yaşam alanlarında faaliyet gösterdikleri zaman zaman yazılıp çiziliyordu. Allah'ın bile görüp duymadığı burası gibi toplama kampları, ilaç sanayi tekelleri için bulunmaz yerler. Öyle ki, hiçbir sıkıntı yaşamadan, hekimlik ilkelerini ayaklar altına almaktan hicap duymayan bir doktorla anlaşmaları yeterli olur ve kimsenin ruhu bile duymaz bunu. Gerçi bu işlerin gayri resmi olarak yapıldığı yazılıp azilse de, esas olarak ilaç tekelleri işlerini resmi yollardan, devletler eliyle yapıyorlar, orası da başka...

Uzun hapislik yıllarım boyunca, sağlık sorunlarım dolayısıyla hastane mesailerim epey oldu, oluyor. Bu mesailerimde gözlemlediğim temel bir husus; hekimlik ile doktorluk arasında keskin bir ayrımın olduğu. Doktorluk, sistem içinde ticari bir mesleği ve otoriteden yana tavır alışı; hekimlik ise Hipokrat yeminini sırf etik temelde değil, bir kimlik, kişilik ve bütünsel olarak yaşam biçimi haline getirmeyi, otoriteye boyun eğmemeyi, hekimlik onurunu ve ilkelerini esas alma çabası içinde olmayı ifade ediyor. Hapishanelerde muayene ya da tedavi için hastaneye götürülen ve bileklerine kelepçe vurulmuş olarak askerler arasında muayenehaneye giren hasta mahpusa yaklaşım, her şeyi ayan beyan gözler önüne seriyor aslında. Doktor kişi, doğrudan hasta ile ilgilenmez, asker ile muhatap olur. Hastanın yüzüne bakmadan, "Nesi var?" diye askere soranlara bile rastlanır. Hastanın kelepçe çıkarılması talebini, çoğunlukla askere sorar ya da doğrudan reddeder. Ayrıca, Ben bilmem, benim için fark etmez, asker bilir'ciler de bu kategori içindedir. Hekim kişi ise hasta mahpusu tebessümle karşılar. İlk olarak askerden kelepçelerin çıkarılmasını ister. Açmak istemeyen

ve açıldığı takdirde sırf baskı kurmak maksadıyla tutanak imzalat maya yeltenen askere haddini bildirir. Hekim-hasta mahremiye.

tini korumaya özen gösterir. Bu konuda bir dayatma olduğunda muayeneyi reddeder.

Burası da doktor anlayışının belirleyici olduğu yerlerden.... Onca senedir karşılaştığım hekim sayısı, iki elin parmaklarını geç mez.

Milletvekilliği adaylığını kaçırmış olmanın hayal kırıklığını ya şayan Adem Hoca, maalesef çok daha kötü bir durumla karşı kar şıya kaldı. Hücre arkadaşım Ersan da dâhil, beş altı kişiden iki gün önce tahlil için kan numunesi almışlardı. İki kişinin verilen ilaçları yutmadığını tespit etmişler.

İlaçları yutmadıklarından şüphelendikleri mahpuslara, ara ara baskın kan tahlili yapıyorlarmış. Tespit edilen iki kişiden birisi Adem Hoca'ymış. Bu nedenle sabah akşam iğne yapmaya başladılar. İğnenin etkisiyle olsa gerek, düne kadar İşid denen örgütün yarattığı vahşeti 'Kafirleri kesmek vaciptir, diye bağıra çağıra savunan Adem Hoca'dan eser kalmadı. Omuzları çökmüş, ruh gibi dolanıyor ortalıkta.

Az önce şahit olduğum olay karşısında kanım dondu ve müdahale etmemek için dişlerimi, yumruklarımı sıkıp durdum. Tahammül edilebilecek gibi değil. Bu izbe mekânın en ciddi hasta mahpuslarından birisi olan Ali'den söz etmiştim. Ali, kendi kendine konuşurken, bazen kafasını sağa sola sallayıp tükürüyor. On dakika önce maltada dolaşan Ali, kendi kendine konuşurken kafasını sallayıp tükürmüş. O sırada, koca kafalı genç gardiyan, Ali'nin yanından geçiyormuş. Sürekli küfürler hakaretler ederek bağırıp çağırmasından anlaşıldığına göre Ali, yüzüne tükürüp kaçmış. Tükürmüş de olabilir ama tükürüğü gardiyanın yüzüne gelmişse eminim ki kötü bir tesadüf olmuştur. Olay, ön maltanın ortalarında bir yerde gerçekleşmiş. Ali'yi yere yıkmışlar ve üzerinde bir süre tepindikten sonra, iki gardiyan kollarını arkaya bükmüş. Onu döve söve hücrenin önünden geçirirlerken maltaya çıktım. Ablak sarı

yüzü kızarmış, gözü dönmüş genç gardiyan bir taraftan Ali'nin an nesine küfrederken bir taraftan da tekmeler savuruyordu. Birkaç gundür, yan tarafımızdaki 11 no.lu hücrede tutuluyor Ali. Hücre nin önüne getirdiklerinde yine küfürler ve hakaretler eşliğinde ensesine, kafasına yumruklar; kıçına, ayaklarına tekmeler indirerek yüzükoyun hücrenin içine atıp kapısını kilitlediler.

Bu insanları, hasta olarak görmüyorlar. Öyle görseler Ali, gardiyanın dediği gibi yüzüne tükürüp kaçmış olsa bile ilgili gardiyanlar şiddet uyguladıklarından dolayı, en hafifinden işten el çektirilirler.

Bu bir yana, burada mahpus hastalarla sürekli olarak iç içe ve yüzgöz olan gardiyanlar; insanları gözlemleyip tavır davranışlarım rapor haline getirerek doktoruna bildirirler. Doktor da tedaviyi ona göre düzenler. Çünkü bu insanların büyük bir kısmı doktor karşısında kendilerini ifade edebilecek durumda değil.

Mevcut hal ise başta gardiyanlar olmak üzere, personelin, bırakalım böylesine bir gözlem yeterliliğine sahip olmalarını, en küçük bir empati kurabilme yetileri bile yok. Eğer, hasta mahpuslar hakkında doktorlara bilgi vermek gibi görevleri varsa, eminim ki gıcık gittikleri ve kendilerine zorluk çıkaranlar hakkında bilinçli olarak gerçek dışı bilgi veriyorlar.

Mehmet Selim, o gün bugündür çıplak tutuluyor. Dün akşam saatlerinde kötü bir battaniye verdiler yalnızca. Doktora falan da çıkarmış değiller. İki günden bu yana aralıksız şekilde kuru kuru öksürüp duruyor. Zatürre olması işten bile değil. Hiç kimseyle konuşmuyor. Dilsiz bir insandan farkı yok. Şu ana kadar sesini duymuş değilim. Kimi gardiyanlar "Niye intihar ediyon lan? Bir daha etmicen değil mi?" gibi şeyler söyleyip gülüyorlar. Mehmet Selim'de çıt yok. Kendi iradesiyle yaşamına son vermesine müsaa-

de etmeyecekleri kesin. Kötü bir atleti bile kendisini asar diye vermiyorlar, "İradenle ölemezsin, buna asla izin vermeyiz M. Selim! Zatürreden ölmende ise hiçbir mahsur yok!" diyorlar, işin aslı.

dün çarmıha gerdikleri mahpusu sordum. Tabii öncelikle çarmıh Akşamüzeri halimi hatırımı sormaya gelen yaşlı gardiyana, dün çarmıha gerdikleri mahpusu sordum. Tabii öncelikle çarmıh

işkencesi üzerine konuştuk. Uygulamanın insanlık dışı bir işken ce olduğunu söyledim. Kafası karışık maalesef... Bağlanmalarını kendince normal karşılıyor ama dövülmelerine karşı çıktığını söy lüyor. Her şeyi bilip de, ona rağmen böylesi bir yerde sessiz kalarak görev yapmak zaten yapılanlara doğrudan ortak olmak anlamına geliyor. Iyi hoş laflar ediyor ve diğerlerine göre daha insani yanları olduğu da belli ama burada bunun çok da kıymeti harbiyesi yok açıkçası.

Çarmıhtaki mahpus adı Askeri'ymiş. Burada daha önce de kalmış ve dediğine göre çok saldırganmış. "PKK'dan ceza vermişler ama hiç alakası yok PKK'yla, şununla bununla. Gariban, delinin biri," deyince, şaşırdım. Şaşırdığımı anlayınca "Aman ha, dikkatli ol! Gerçi kolay kolay açığa çıkarmazlar onu ya, eğer çıkarırlarsa siyasi diye yaklaşma sakın. Ne yapacağı belli olmaz. Başına yok yere iş açarsın," dedi. Sonra eliyle işaret ederek "Aha şu Murat, onun yanında meleke, haberin olsun," diye ekledi ciddi bir ifadeyle.

Askeri'yi çarmıhtan sabah sayımından sonra çözdüler. Gerçekten PKK ile ilişkisi var mıdır, bilmiyorum. Çok da önemli değil. Hücrenin önünden geçerken "Geçmiş olsun!" dedim kısık bir sesle "Sağ ol dayı," dedi. Kendimi tanıtıp devrimci olduğumu söyledim. Adını, nereli olduğunu, hangi hapishaneden getirildiğini, ihtiyacı olup olmadığını sordum; sessiz kaldı. Çarmıh işkencesinin etkisinde olduğundan mıdır, bilemiyorum ama hiç öyle saldırgan bir görüntüsü yok Askeri'nin.

TTT

Tecrit-Tespit-Tedavi... Buranın gerçeğini en iyi anlatan üç kavram... Beyaz işkence; tecrit... Çarmıh işkencesi; tespit... Aşağılama işkencesi; tedavi... "Tedaviii!" Sağlıkçıların avazları çıktığınca bağırdıkları ilaç saatini bildiren kavram... Bu ses, hasta mahpuslar için kelimenin gerçek anlamıyla, 'Kırmızı Alarm' oluyor. Sanırım 'şartlı refleks' demek daha isabetli...

"Tedavi' sesini duyan mahpusların, arıların topluca kovandan çıkması gibi ellerinde bardak ya da pet şişelerle hücrelerden çıkarak sese doğru gidişleri, malta girişinde kuyruk oluşturmaları ilginç bir görüntü oluşturuyor. Tam şu anda 'akşam alarmı' çaldı. Mahpuslar, son saniyede trene yetişecekmişçesine telaşlı, önümden geçiyorlar. İleri düzeyde ilaç bağımlıları, her zaman olduğu gibi başı çekiyorlar ve kuyruğun önündeki yerlerini alıyorlar. Bunları ayırt etmek hiç de zor değil. Verilen ilaçların dozajının yetersiz olduğunu hissettiren davranışları oluyor.

Buradaki mahpusların çoğunun hikâyelerinde uyuşturucu maddeler, haplar ve alkol önmeli yer yer tutuyor. Haliyle, doğan boşluğu ilaçlarla doldurma çabasındalar. Eminim ki, günün herhangi bir saatinde, herhangi birisi, 'tedavi' diye bağırsa, birkaç kişi hariç hiç sorgulamadan, koşar adımlarla kapının önünde soluğu alırlar.

bir alkolik olduğunu söylüyor Ömer. On beş yaşındayken boyu, Bağımlı olanların başını Perşembeli Ömer çekiyor. Müzmin akranlarından kısa olduğundan sürekli kendisine takılıp alay eden Çevresinin baskısıyla bunalıma girmiş. Bir süre sonra panik atak derken; şizofrenik belirtilerle yüz yüze kalmış. Günün birinde, yakınlarından birisi "Oğlum Ömer, boş ver sen doktoru

ilacı. İki duble rakı iç rahatlarsın," deyince olan olmuş.

Bir buçuk metre boyu, belirgin göbeğiyle ilginç görünüme sahip Ömer... Bir o kadar da sevimli... Ömer rahatsızlığının alkol bağımlılığı olduğunu söylüyor ama asıl "Annemin karnındayken ne olduysa olmuş abi!" diyor. Annesi, kendisine hamileyken kötü bir hastalığa yakalanmış. Doktorlar, hamileliğin üçüncü ayından itibaren doğuma kadar diazem yapmışlar. "Abi, benim hastalığım kesin ondandır, değil mi?" diyor. Henüz otuz iki yaşında olmasına rağmen saçı sakalı beyaza bürünmüş Ömer'in.

Özel hastaneler de dâhil, birçok yerde tedavi görmüş ama nafile! Hastaneden taburcu olduğu her defasında, koşa koşa en yakın büfeye, markete giderek bira, şarap, rakı ne bulduysa alıp içmiş. Son olarak, evinin balkonunda esrar bitkisi yetiştirmekten tutuklamışlar. Az bir hapis cezası ve yüklü miktarda para cezası vermişler. Parayı ödeyemeyince de ceza süresi artmış ve tutuklamışlar.

Konuşurken, fal taşı gibi açılan siyah iri gözlerinden kurnazlık okunuyor. Günlük sekiz on çeşit ilaç veriyorlar, fakat günün herhangi bir saatinde, tiz sesiyle "Sağlıkçı abi!" diye bağırarak kapıya dayanıyor. "Abi! n'olur abi. Bana ilaç yetmiyor, uyuyamıyorum abi!"

Sanırım sağlıkçılar uyku ilacı veriyorlar, ama Ömer onunla da yetinmiyor. İlaçları yutmayıp atanlardan tespit ettiklerinin peşine takılıyor ve geri çıkarılan ilaçlardan nasipleniyor. Bu hallerini görünce, ilk günlerde şaşkınlıkla tanıklık ettiğim, yalvar yakar hücreye kapatılmak istemesinin nedeni konusunda “Ömer, dümen peşinde!" diyenlerin hakkını teslim etme noktasına geldim. Saflığıma gülüp dursam da şikâyetçi değilim tabii... Ömer sosyal birisi ve insan ilişkilerinde gayet saygılı... Cin gibi de zeki... Fakat içine düştüğü açmaz, tüm benliğini teslim almış. Son günlerde, hemşeri olmamızın rahatlığıyla olsa gerek, sık sık yanıma geliyor. Hücreye girdiği zaman -bazen de sohbetin ortasında- "Rahatsız etmiyorum seni, değil mi abi?" diye soruyor. Sonra derin bir nefes alarak "Seninle konuşurken huzur buluyorum abi. Keşke sendeki moralin birazı kısmı bende olsa da, üç beş sene yaşasam yeter be abi," diye hayıflanıyor.

Ben ise her defasında papağan gibi "Hiç öyle şey olur mu Ömer? Ben de seninle konuşmaktan mutlu oluyorum," diyorum. Ömer, daha bir neşeleniyor.

Ortamdaki en sosyal mahpuslarından Göreleli Yasin soran, sorgulayan biri... Özenle yana taradığı düz, gür ve kömür karası saçlarına inat beyaz teniyle ve dudakları üzerine dökülen biçimi bıyıklarıyla Yeşilçam jönlerine taş çıkartacak denli yakışıklı. Ölümlü bir soygundan dolayı, ağırlaştırılmış müebbet almış. On bes senedir mahpusta. F-Tipi'nin tekli hücrelerinde tutuluyor. Devrimcileri tanıyan ve saygıda kusur etmeyen biri Yasin... Otuz üç yaşında. Hapisliği ise on sekizinde başlamış. İyi bir dostluk gelişmeye başladı aramızda. Espri yanı gelişkin olan Yasin, hemen her defasında "Artık fazla oldu. Hapisten hemen çıkmamız lazım yoldaş," diyerek giriyor hücreye. Her ne kadar espri yapıyor olsa da, bazen özgürleşme yolu açma arayışımı hissediyor olmasından şüphelendiğim de olmuyor değil. Kolay olmasa da özgürleşme imkânı var burada. Gözüme kestirdiğim kimi yollar hakkında, buranın gediklisi olarak fikrini almayı düşünüyorum ama bunun için henüz erken. Bazen saatlerce sosyal ve siyasal konularda sohbet ediyoruz. Alkolden uyuşturucuya ve gasptan hırsızlığa uzanan hikâyesi, mahalle arkadaşlığıyla başlamış.

"Abi, öyle bali, tiner işlerim olmadı ama esrardan eroine kadar içmediğim şey de kalmadı," diyor, gülerek.

Sürgünden sürgüne, epey bir hapishane gezdirmişler Yasin'e. Önceden iki defa daha buraya getirilmiş. Onun için girdisini çıktısını iyi biliyor buranın. Dediğine göre rahatsızlığı, nedeni bilinmeyen ve ufak çaplı bir tür şizofreni olan 'Atipik Psikoz'muş. Hapishanede intihar girişiminde bulunduğundan, benden bir hafta kadar önce apar topar buraya getirmişler ve uzun süre tekli hücrede tutmuşlar.

"Gerçekten ölmek istedim abi," diyerek, anlatmaya başladı hikâyesini. Tekirdağ F-Tipi hapishanesi hücresinde, birlikte kal-

dığı ve yoldaş bellediği şirin bir muhabbet kuşu varmış. Buraya getirilmeden birkaç gün önce, sabah çay demlerken kafesinden uçarak omzuna konmak isteyen kuş, tutunamamış ve semaverde kaynayan suya düşmüş. Hayvan feci şekilde can vermiş. Yasin de o andan itibaren dengesini kaybetmiş. Kuşun ölümünden kendisini sorumlu tutmaya başlamış ve vicdan azabıyla ellerine kollarına sigara basıp durmuş. Ellerinin üzerindeki yanıklar, koca koca lekeler gibi görünüyor. Yaraları tam olarak iyileşmemiş. Vücuduna sigara basmakla vicdanını rahatlatacağını düşünürken, tam tersine kendisini daha da kötü hissetmeye başlamış ve zulada bulundurduğu cam parçasıyla, gecenin ilerleyen saatlerinde bileklerini kesmiş. Sabah sayımında gardiyanlar kendisini baygın halde bulmuşlar. Hastaneye kaldırmışlar. Hastane de acil olarak buraya göndermiş.

Digorlu Mustafa'nın Çaresizliği

"Seninle tanışmak, sohbet etmek hayatımı değiştirdi. Şimdi kendimi gayet iyi hissediyorum ve artık daha da iyi olma kararındayım abi," diyor, aldığı karardan sonra yüz hatları bir hayli yumuşayan ve gözlerinin içi gülen Yasin.

"Ben de seninle tanışmış olmaktan mutluluk duyuyorum Yasin. Aldığın karar önemli. Bravo sana. Kesinlikle daha iyi olacağına başaracağına inanıyorum. Yeter ki kararının ısrarlı takipçisi ol." İstedikten sonra, her şeyin üstesinden gelebilecek irade ve potansiyele sahip aslında Yasin. İçinden geldiği çetrefilli yaşam serüvenine rağmen, özellikle de ağırlaştırılmış tecrit şartlarında sigarayı bırakacak iradeyi gösterebilmiş. Bu da az bir şey değil.

Yarım saat kadar önce, kadın hasta mahpusların kaldıkları hücrelerden bağrışmalar gelmeye başladı. Bağrışmalar, az sonra çığlıklara, sonra da feryat figan ağlaşmalara dönüştü. Ürpertiyle kalkıp maltaya çıktım. Neler olduğunu anlamaya çalıştım ama nafile. Dikkat kesildikçe tüylerim diken diken oldu; vücudum adeta buz lesti. Dalga dalga yayılan çığlıklar, haykırışlar en az beş dakika boyunca devam etti. Şimdi ise, ara ara derinden iniltiler duyuluyor. Büyük ihtimalle, orada da birilerini çarmıha gerdiler. İhtimalini düşünmek bile acı verici.

Vizit dedikleri doktorlar heyetine çıkarıldım. Masanın başköşesinde oturan kişi, sağlığıma dair birkaç şey sordu. Kısa kısa cevaplar verdim. Sanırım iki dakika ancak sürdü. "Tamam, gidebilirsin," dediler. Kalktım, tam kapıdan çıkarken arkam sıra "Resul bey, Çarşamba günü kurula çıkacaksın," dedi birisi. Karşılık vermeden donup geldim. Böylece, çarşamba günü akşam saatlerinde ya da Perşembe günü buradan gitme ihtimalim belirmiş oldu.

Öğle sonrası saat üç civarlarında gardiyanın birisi avazı çıktı ğınca "Arama yapılacak. Herkes hemen bahçeye çıksın?!" diye bağırmaya başladı. O an buz gibi oldum "Eyvah, defteri kaptırdım" diye mırıldanmaya başladım. İçeri girme şansım da kalmamıştı. Girebilsem, üzerime alır bir şekilde kamufle ederdim. İlk günlerde, iki gardiyan hücreye girmiş, pencere kilidini ve parmaklıkları kontrol ederek, yatakların altlarına bakıp gitmişlerdi. 'Demek ki aramayı bu şekilde yapıyorlar,' diye düşünmüş, tedbirimi de buna göre almaya başlamıştım. Fena yanıldım. Arama devam ederken küçük çam ağaçlarından birine yaslanmış, endişeyle aramanın bitmesini beklerken, Yasin gülerek yanıma geldi.

Daha merhaba demesine fırsat bırakmadan, bir çırpıda "Aramayı nasıl yapıyorlar, detaylı aramıyorlar değil mi? Her şeyi karıştırıp dökmüyorlardır umarım," deyince sıkıntımı anladı.

"Endişelenmeye gerek yok abi. Öyle ayrıntılı bakmazlar. Daha çok ilaç, delici kesici şeyler arıyorlar," diye yanıtladı beni Az da olsa rahatlamıştım. Arama yirmi dakika sürdü. Bana ise yirmi saat gibi geldi.

Her ihtimale karşı, defteri sağlık raporlarımın bulunduğu dosyanın içine koymuş olmam işe yaramıştı. Dosyayı karıştırmış olsalar kesin görürlerdi ve merak edip rastgele birkaç cümle okuduklarında el koyarlardı. Böylesi bir vartayı atlattıktan sonra artık daha dikkatli olmam gerekiyordu.

Buranın hasta mahpus bileşiminin en azından yarısı, Mezopotamyalı... Belki de fazlasıdır, bilemiyorum; çünkü kendisini belli etmeyenler de var. Tanışıp sohbet etmeden önce Egeli olduğunu sandığım Mustafa dahi Digorluymuş. Sarışın, beyaz tenli, mavi gözlüydü Mustafa, Üstelik şivesi de yoktu. Mustafa'dan az sonra söz edeceğim.

Mezopotamyalı mahpusların hemen hepsi, devletin resmi ve gayri resmi militarist güçleri tarafından 1990'ların başlarından itibaren infazlara, işkencelere tanık olan köyleri yakılıp yıkılarak topraklarından sürülen Kürt halkının mağdur çocukları... Yani

savaşın dibe çökerttiği çocuklar.

Sohbet ettiğim beş altı kişinin hepsi Amed ve İstanbul varoslarından. Uyuşturucu kullanmışlar, gasp ve hırsızlık yapmışlar, yakınlarından birilerini öldürmüşler, canlar yakmışlar. Hikâyeleri hep birbirine benziyor. Araştırma konusu olacak denli trajik hikayeler. Bu gençleri tanıyınca, insanın içi acıyor. Akıl almaz vahşetJerle cinayetler işleyecek hale gelmişler, fakat yine de ezilen ulusun mazlumluğunu koruyor olmaları, bir hayli şaşırtıcı. Önemli bir kısmı, birbirleriyle dayanışma içindeler ve paylaşıma özen gösteriyorlar. Kendilerine karşı herhangi bir saldırı olmadığı sürece, hemen herkese karşı saygılılar.

Buraya getirildiğim ilk günlerde, hızlı hızlı volta atması yanında, şık ve temiz giyimiyle de dikkatimi çekmişti Mustafa. Bu güne kadar herhangi bir sohbetimiz olmamıştı. Yüz ifadesi donuk olan hasta mahpuslardan birisi... Oldukça da uzun boylu... Mustafayla, kitap vesilesiyle tanıştık. Yemekhanede çay almak için beklerken göz göze geldik. Gülümseyerek "Merhaba" dedim.

O da karşılık verdi. Sonra yanıma yaklaşarak kısık bir sesle "Sen okuduktan sonra kitaplarını ben de okuyabilir miyim?" dedi.

"Ne demek, tabii okuyabilirsin," dedim.

Çaylarımızı doldurup birlikte kaldığı hücreye gittik. Kısa bir tanışma faslının ardından hayli üzgün bir sesle "Keşke devrimci bir insan olarak hapse girmiş olsaydım da, bunlar başıma gelmeseydi," dedi ve hikâyesini anlatmaya başladı.

Mustafa kırk yaşındaymış. Fakat bembeyaz saçı saç sakalıyla, insana ürperti veren göz çevresindeki halka halka morluklarla yaşından çok fazla gösteriyor. Kendisine ileri derecede şizofren teşhisi konulduğunu anlattı. Hastalığından söz ederken kendinden emin sakinliğini, ilk anda garipsedim. Fakat daha sonra bunu, durumu kabullenmişliğine yordum. Kendisini iki defa ölümden kurtardığını söylediği sevdiği birisini öldürmüş Mustafa. Anladığım kadarıyla işlediği cinayetin belli bir nedeni yok ya da bilinsin istemiyor. "Hiçbir şey hatırlamıyorum ama kesin ben öldürdüm,"

diyor, kendinden emin bir şekilde. Ip de bu noktada kopmuş gibi görünüyor. Çünkü vicdan azabına katlanmak gibi yönelim içine girmemiş. "Bu acıdan kurtulmak istiyorum ve kurtulmamın tek yolu da kısasa kısas. Üç defa denedim ama bırakmadılar. Ölmeyi bir türlü beceremedim," dedi, donuk yüz ifadesine tezat oluştura cak denli derinden gelen acılı sesle. Son intihar girişiminden son ra apar topar buraya getirmişler. "Ölme hakkımı elimden aldılar. Artık dayanamıyorum. Hiçbir şeyde teselli bulamıyorum." dediği anda gözleri buğulanıyor Mustafa'nın. Donuk bakışlarının gerisindeki gözbebeklerinde çaresizliği görmek içimi acıtıyor. Anlatımlarında zerre kadar sahtelik olmadığını, içtenlikle konuştuğunu anlamak için özel bir çaba harcamama gerek yok.

"Çok acı çektiğinin farkındayım Mustafa. Seni çok iyi anladığı mı söylemek isterdim, fakat anlayabilmem çok zor," dedim.

"Haklısın. Anlayabilmen kolay değil. Anlama zaten. Yalnız ben senin mücadeleni çok iyi anlıyorum ve tüm içtenliğimle takdir ediyorum" diye yanıt verdi. Az önce buğulanan bakışları, bir anda buz gibi oldu. "Benimse tek bir amacım kaldı, o da kısasa kısas. Sonra verdikleri onca ağır dozajlı ilaçlardan onlarcasını biriktirerek topluca içtiğini, fakat uyuşturmaktan başka hiçbir işe yaramadığını anlattı. Söz tekrar, cinayete gelince, donuk bakışlarının bir an yumuşadığını hissettim. "Beni çok seviyordu," dedi.

Ne yapacağımı, ne diyeceğimi bilememenin sıkıntısıyla söze girdim. "Sanırım senin onu sevdiğin gibi o da seni seviyordur Mustafa."

"Doğru... Belki de benden daha çok seviyordu," dedi; sessizleşti. Sonra telaşla ayağa kalktı, ellerini iki yana açarak sağa sola bakınıp durdu ve usulca tekrar oturdu "Hayır hayır! Belki de değil, kesinlikle öyleydi," dedi.

"Madem öyle. Sence o insan, bu durumda senden nasıl davranmanı isterdi? Hiç bu yönlü düşündün mü? Yani, senden kısasa kısas yapmanı mı, yoksa yaşam ışığını izlemeni mi isterdi?" diye sorduğum anda kendi sesimden ürperdim. Anlatımlarından, eşini

ya da sevgilisini katlettiği kanısına vardığım anda, beynimden dilime doğru hücuma geçen düşünce "Sen alçak bir kadın katilisin" düşüncesiydi. Fakat dilimi ısırıp öfkemin dışarı çıkmasını engelledim.

Hiç düşünmediği, dahası beklemediği soruyla karşılaşmış ol manın şaşkınlığını yaşayan Mustafa, donuk bakışlarını gözlerime dikti. "Hiç tereddütsüz, yaşam ışığını izlememi isterdi," dedi.

"O zaman senin için zor da olsa yaşam kapısını zorlamak doğru olandır bence. O insanı..." dediğim anda "Tedaviii!" sesi yankılandı maltada. Garip bir şekilde Mustafa, hiçbir tepki vermeden beni dinlerken, aniden ayağa kalktım. Ben kalkınca, o da mecburen kalktı ve birlikte, Pavlov'un köpekleri misali, sese doğru yürümeye başladık. Birkaç adım sonra kötü bir hisle cebelleşmeye başladım.

Ankaralı Adnan'ın, tüylerimi diken diken eden hikâyesini öğrendim bugün. Ellili yaşlarda olan Adnan'ın, saçı sakalı tamamen beyaza bürünmüş. Ortalama boyu ve düzgün fiziği ile yaşına göre diri görünen hareketli birisi. Bir seneyi aşkındır buradaymış ve namaz kılanlar tayfasından bir iki kişi dışında iletişim kurduğu kimse yok.

Buranın mahpusları içinde çatık kaşlısı... Hiç değişmeyen donuk çehreye sahip... Gözlemlediğim kadarıyla, sigara içemeyen ender kişilerden. Havalandırmaya hiç çıkmıyor, fakat ön maltada uzun süre hızlı tempoyla volta atıyor.

Dün, akşam saatlerinde kapalıda tutulan mahpus kilit vuruyordu. Genç gardiyanlardan koca kafalı olanı "Ne kapıya vurup duruyon lan? Akıllı ol yoksa kafanı koparırım," deyip küfretmesi üzerine, her zamanki yerinde volta atan Adnan, kuru ve soğuk bir sesle "Ne hakla bağırıp küfür ediyorsun, memur bey? Küfür edemezsin. Öyle bir hakkın yok. Hem adam haklı... Ne zamandır sesleniyor, duymana rağmen gelmiyorsun. Bir de hakaret edip aşağılıyorsun,"

dedi.

Gardiyan, önce diklenip kel horozluk yaptı. Sonra Adnan'ın bakışlarından ürkmüş olmalı ki, işi sululuğa dökmeye çalıştı.

'Ne küfrü, hakareti... Ben küfür etmedim. Hem sana ne Adnan? İşine bak sen. Canın sıkılmasın!"

O ana kadar yürürken konuşan Adnan, birden durdu, gözlerini gardiyana dikti. Tıslayan bir sesle. "Allah ıslah etsin," dedi ve voltasına döndü.

Çok fazla ilaç veriyorlar Adnan'a. Ayrıca, sabah akşam iğne yapıyorlar. Ona rağmen, nasıl oluyorsa hep ayakta voltada rastlıyorum.

Sözünü edeceğim hikâyesini kendinden dinlemedim. Dolayısıyla, gerçek olup olmadığına dair şüphe payını bırakmakta fayda var. Adnan, insanın kanını donduran ve gerilim filmleri senaryolarına rahmet okutacak denli korkunç eylemini, bir buçuk sene önce gerçekleştirmiş. Sokaktan rastgele bir erkeği kaçırıp öldürmüş. Öldürdüğü kişinin kafasını gövdesinden ayırıp paketlemiş ve kargo ile o zamanki başbakana göndermiş. Fakat paket adresine ulaştığında mı, yoksa postaya verildiğinde mi fark edilmiş, bilinmiyor. Öyle sanıyorum ki, çok sevdiği başbakan, Adnan'ı hayal kırıklığına uğratmış! Başbakan ve Fethullah Gülen tayfası arasında patlak veren iktidar paylaşımı savaşının kızıştığı 17-24 Aralık Yolsuzluk Operasyonları süreçte eyleme geçmiş Adnan. Ne demek istemiş, nasıl bir mesaj hedeflemiş, bilgim de, yorumum da yok.

Akıllara durgunluk veren böylesi bir vahşeti öfke mi yoksa hastalığı mı yaptırmıştı Adnan'a, bilmiyorum ama zaten olayın kendisi başlı başına bir hastalığa işaret ediyor. Bu olay kamuoyuna yansıdı mı, bilmiyorum. Gerçi yansımış olsa haberim olurdu, unutmazdım diye düşünüyorum. Bu hikâye doğruysa -doğru olma ihtimali güçlü, çünkü üç ayrı kişi nüans farkıyla benzer şeyler söylediler- kamuoyuna bilinçli olarak yansıtılmamış olabilir. Belki de, kendilerine yakın çevreden birisidir ve bu nedenle üzerini sıkı sıkıya kapatma gereği duymuşlardır.

Buradaki insanların önemli bir kısmı, babalarını öldürmekten tutuklanmışlar. İlginç bulduğum ve bir hayli şaşırdığım şeylerden birisi de bu. Doğrudan ve dolaylı ulaştığım rakam, mahpusların en

az yarısının vukuatının bu yönlü olduğu. Belki de daha fazlasıdır, bilemiyorum. Babaların öldürülmesi başlı başına şaşırtıcıyken, hedef alınanın anneler olmaması da bir hayli düşündürücü...

Babaların öldürülmesinin geri planında, otoriteye karşı bir nevi güdüsel denebilecek karşı koyuş var sanıyorum. Bunu netleştirebilmek için mahpuslarla nedenlerini, niçinlerini sorgulama ortamım yok maalesef. Buna niyetim de yok. Kendiliklerinden anlatırlarsa, can kulağı ile dinliyor, zaman kaybetmeden not ediyorum sadece.

Hasta mahpuslardan Hüsamettin "Babam beni ve annemi sürekli dövüyordu," diyor mesela. İzlenimim, şiddetin temel nedenlerinin başında geldiği yönünde. Bu eksende de, otoriteye karşı koyuş demek, yanlış olmaz sanırım.

Sabah sayımından hemen sonra "Temizlik yapılacak. Herkes yerdeki eşyalarını kaldırsın, bahçeye çıksın," diye bağırdı gardiyan. Havalandırmaya çıktık. Bir saatte hücreleri, maltayı ve yemekhaneyi baştan aşağı yıkattılar. Yıkama işini mahpuslara yaptırdılar. İlaç içtikten sonra uyuduklarından, mahpuslar havalandırmanın toprak kısmına kıvrılıp yatmaya başladılar. Ayakta, birkaç kişi kaldık. Temizlikte çalışanlara ise ilaçlarını iş bittikten sonra verdiler.

Bütün mahpusları topluca bir arada görünce, dikkatimi çorapsızlar çekti. O an fark ettim ki, bu insanların dünyalarında çorap diye bir nesne yok. Tecrübeli mahpuslar, bunların yaz kış çorapsız olduklarını söylüyorlar. Sanırım sağlık sorunları da benzer. Asıl dikkatimi çeken şey, istisnasız hepsinin ayak tırnaklarının, parmak aralarının mantar nedeniyle perişan durumda olması. Ayak tabanları da, katmer katmer nasırlaşmış.

Çorapsızları fark edince, bir hayli pimpiriklendim. Güneşlenirken çoraplarımı çıkarıp seneler sonra, biraz olsun toprağı hissetmek için cana atarken buna cesaret edemedim. Hemen yanı başımda uzanmış çorapsız iki kişiyi görünce, o an sanki mantarcıklar karınca gibi bir şeymiş de yürüyüp ayaklarıma musallat olacaklarmış gibi saçma bir hisse kapıldım.

Aslında pimpiriklenmem boşuna değildi. Katliam operasyonuyla F-Tipi hücrelere götürüldüğümüz ilk zamanlarda, sürekli saldırı ve işkencelere maruz kalıyorduk. Saldırı nedeniyle gece gündüz teyakkuz halindeydik. Ayakkabılarımızı dahi çıkarmadı. ğımız zamanlar oluyordu. İşte, o süreçte parmak aralarımda mantar oluşmuştu ve zor bela kurtulabilmiştim. Tekrar öylesi bir riski göze alamadım, tırstım açıkçası. Umarım hassasiyetim işe yarar ve buradan böylesi bir illetle çıkmam.

Hücre arkadaşım Ersan, iki günden bu yana köşe bucak sigara izmariti arayanlara katıldı. Bu kadar düşebileceğini tahmin etmemiştim. Hem acı duydum hem de canım sıkıldı. Maalesef iradenin zerresi kalmamış genç arkadaşta.

"Abi, bana sigara yazdırabilir misin?" dedi dün akşam. Kıramadım, bir paket yazdırdım. Öğleyin kantin geldi ve akşam olmadan içip bitirdi. Yarın yine dilenmeye, izmarit aramaya başlayacak. İzmarit dedimse, öyle sigarayı söndürüp atan yok burada. Filtrenin ucunda kalan kömürleşmiş bir iki parça tütün kırıntısı, peşinde koştukları. Çok can sıkıcı, üzücü durumlar.

Heyet Komedisi

Öğle sonrasında doktor için çağırdılar. Hafıza ile ilgili testler yaptı ve yarın kurula çıkarılmamın kesinleştiğini söyledi doktor. Kurul, öğle öncesinde toplanıyor. Bu durumda, öğle sonrası taburcu edilme ihtimalim var. Bir gün sonra da kapalı görüş. Başgardiyana, görüşten sonra taburcu etmeleri için ne yapabilirim, dedim.

"Bir şey yapman gerekmiyor. Eğer, yarın randevulu hasta gelmezse, ziyaret için bir gün bekletiyoruz genelde. Hasta gelirse yapabilecek bir şey yok. Sen yine de yarın kuruldan sonra bana hatırlat," dedi. Nasıl olacak bakalım! Görüş için burada bir gün daha gönüllü kalmaya değer. Diğer arayışımdan bir sonuç alamadım maalesef. Dahası, birkaç gün önce ciddi bir fırsat doğmuştu ama Muşlu bir asker, yurtsever olduğunu anlatma gayretiyle resmen gölgem haline geldi ve boşa çıkardı beni. "Niyetimi hissettirsem, belki de yardımcı olurdu," deyip durdum sonradan. Ne var ki, iş işten geçti ve o an kaybedeceğim bir şey varmış gibi bir türlü cesaret edemedim. Hâlbuki hazırlığım hiç fena değildi.

Havalandırma arkadaşım kumrular, nihayet geri döndüler. Sanki özlemle yollarını gözlediğimi hissetmiş gibi, ayağımın dibine kadar yaklaştılar. Mutluluktan neredeyse ben de kanatlanacaktım. Sevimli arkadaşlarım nedense, yuva ile hiç mi hiç ilgilenmediler.

Saat on civarında 'meşhur' heyete çıkarıldım. Bir şekilde karşılaşan, bir araya gelen insanlar, Merhaba, hoş geldin ya da nasılsın gibi şeylerle hitap ederler birbirlerine. İnsanların sosyal ilişkilerinde iyi bir gelenektir bu. Ne var ki, o kadar insandan birisi bile karşılık vermedi merhabama. Demek ki, karşılık alabilmek için Onlardan olmak gerekiyor, öteki değil...

Salona girdim ve kapıdaki sorumlunun gösterdiği sandalyeye oturur oturmaz masanın başında, tam karşımda oturan kişi "Kimi rahatsızlıkların varmış. Anlatabilir misin?" dedi.

Anlatmaya başladım, birkaç kelime söyledim söylemedim araya girip sözümü kesti.

"Tamam, yeterli. Dosyandan değerlendirip karar vereceğiz," dedi.

Hücreye döndüm. Resmi olarak süreç tamamlanmış oldu böy. lece. Artık her an buradan götürülebilirim. Dolayısıyla, akşamı beklemeden gelişmeleri ve gözlemlerimi not etmeye başladım.

Uygun bir ortam olursa, başgardiyana görüş konusunu hatırlatacağım. Gerçi, burada bir saat dahi kalacak halde değilim. Beraberimde getirdiğim astım alerji ilaçlarım bitmiş ve üç günden bu yana ilaç vermiyorlar. Birkaç defa söylesem de her defasında "Ziyaretçin gelirse eczaneden aldırabiliriz. Biz alamayız," dediler. Sürekli öksürüyorum. Ardı arkası kesilmeyen hapşırmalarım, tüm enerjimi yedi bitirdi. Kendimi çok yorgun ve halsiz hissediyorum. Yine de Gül'le bir görüş daha yapmak için, sıkıntıya katlanmaya değer. Umarım, görüşme imkânımız olur.

Geçen hafta başından bu yana, öğle önceleri epey bir soğuk olduğundan, görüşe öğle sonrası gelmesini söylemiştim; hiç iyi olmadı. Yarına kalırsam öğle öncesi görüşçüm gelmedi diyerek, hasta mahpus getiren bir ringe atıp götürebilirler. Gül, sabahtan sürpriz yapsa ne hoş olur.

Aradan iki gün bile geçmeden, sabah sayımıyla birlikte arama yaptılar. Bu sefer, havalandırmaya çıkarmadılar. Yatakların altına üstüne baktılar, pencereyi kontrol edip gittiler.

Üç beş günde bir arama yapmaları, mahpuslar üzerinde psikolojik baskı oluşturmaktan başka bir şey değil. Arama, yasal olarak ayda bir defa iken yirmi günde üç aramaya maruz kaldık. Bu da her hafta arama yapıyorlar anlamına geliyor.

İsmini öğrenemediğim, üç no.lu kapalıda tutulan mahpus, yatağın kenarlarını boydan boya sökmüş, içini boşaltmış. Yatağını

aldılar. Su an demirlerin üzerinde yatıyor. Tekrar yatak verecekler mi ya da ne zaman verecekler belli değil. Buna tanrılar karar verecek. Halen kapalı tutulan ırkçı Murat, şaşırtmaya devam ediyor. tekbir

İki günden bu yana, naraları arasında içli içli Ahmet Kaya türküleri söylüyor. Sesi de hiç fena değil. İlk duyduğumda, tesadüfen bir türküsünü dinleyip ezberlemiştir, diye düşünmüştüm.

Kısa süre sonra yanıldığımı anladım. Ahmet Kaya'nın, benim bilmediğim türkülerini dahi biliyor. İlginçtir; yalnızca Murat değil, birçok mahpusun ara ara Ahmet Kaya türküleri mırıldandığını duyuyorum. Bu da, Ahmet Kaya'nın nerelere kadar nüfuz ettiğini gösteriyor.

Bunları not ederken "Şizofren bir hastaya 'ırkçı' demek ne kadar doğru?" diye düşünmeye başladım. Cevap bulmam zor olmadı. Irkçılık, özünde en ağırından nörotik boyutlu bir deliliktir bence.

Heyete altı kişi çıkarıldık ve bunların ikisi öğle yemeğinden hemen sonra taburcu edilip götürüldüler. Kalanlarımız için henüz bir gelişme yok. Yemek öncesinde başgardiyana görüşü hatırlattım. "Seninle ilgili kurul kararı henüz bize gelmedi," dedi. Doğru söyleyip söylemediğinden emin değilim. Gönderilen iki kişi, benden önce kurula çıkarılmıştı.

Giden mahpuslar, Digorlu Mustafa ve 'Basso' Muhammed'di. Mustafa muhtemelen taburcu olup hapishaneye götürüldüğüne sevindi. Muhtemelen, diyorum çünkü giderken mimiklerinden herhangi bir yargıya ulaşabilmek mümkün değildi. Muhammed, getirildiği günden beri kapalı tutuluyordu ve açığa çıkarılmadan, doğru düzgün hiçbir muayenesi yapılmadan geri gönderildi. Galiba, çarmıha germeye varıncaya kadar, her türlü baskıya işkenceye rağmen boyun eğdiremediklerinden, başlarından savdılar.

Mesai bitti ve ben hâlâ buradayım. Niçin buradayım, hiçbir fikrim yok. Başgardiyanın "Karar gelmedi," demesinden biraz huylandım açıkçası. Bir süre daha kalmam için vermiş olabilirler. Öyleyse, işim gerçekten zor. Umarım görüş nedeniyle kalmışımdır.

Demir üzerinde yatırılarak cezalandırılan mahpusun yan hüc resinde tutulan Yusuf, epey bir süre kilit vurduktan sonra, nihayet sesini duyurabildi.

"Geliyok dedik ya olum. Duymuyon mu lan? Gulaan saar mı yoksa? Açarım bak gulaanı ha," diye bağıran gardiyana, sakin bir sesle. "Grevdeyim haberin olsun," dedi.

"Niye grevdesin lan?!" dedi gardiyan sırnaşık bir alaycılıkla.

"Niye olacak! Şeytan aldattı, cenabet oldum. Kaç defa söyle meme rağmen, banyo yaptırmıyorsunuz da ondan. Namaz kılamıyorum, ibadet edemiyorum. Ben Allah adına savaşıyorum, siz kâfirlik yapıyorsunuz," diye cevap verdi sertleşen bir sesle.

O sırada, gardiyanın yanında biten Doğukan, çenesiyle mahpusu işaret etti. "Gardiyan abi, ne diyo bu manyak ya?" dedi ve kapı gıcırtısı gibi gülmeye başladı. Mahpusun söylediklerini hiç üzerine alınmayan gardiyan Doğukan'la birlikte pis pis sırıtarak biraz daha hücrenin önüne yaklaşıp elindeki kapı kolu demirle, mahpusun parmaklıkları tutan sol eline vurdu. "Grevdeymiş godumun delisi," dedi. Mahpus acıyla "Anaamm!" diye inledi ve gidip yatağına oturdu.

Olduğu yerde, sürekli ayak değiştiren ve sallanıp duran Doğukan, gardiyana "Cigaran mıgaran var mı abi. Bitene versene ya?" dedi. Sonra cevap beklemeden "Numra yapiye mına godumun delüsü. Bırak ölsün abi ya," diye ekledi.

"Küfür atma lan ibne!" dedi, gardiyan. Sonra gülerek ve mahpusa döndü. "Grev mi yapacan, ne pok yapacaksan yap. Çok umrumdaydi sankim. S.kimden aşsası Gasımpaşa oolum. Bi daha kilit vurup durma. Canıma sıkma, yat uyu. Yarın zabah hamam açılırsa yaparsın dedim sağa. Laf anna tamam mı lan?" dedi ve çekip gitti.

Giderayak, neredeyse zengin olacaktım! Geçtiğimiz günlerde getirilen ve yeni açığa çıkarılan Engin, iki maltanın kesiştiği köşeye çökerek böbürlene böbürlene sağına soluna bakıyor ve hemen sonra ceplerinden tomar tomar para çıkarıyor. Parmakları arasına alarak, sağ el işaret parmağını yalaya yalaya, seri hareketlerle para-

cıklarını saymaya başlıyor. Sayma işlemini bitirdikten sonra, neşeli bir kahkaha atıyor.

"Para benim, zevk benim. Sana ne lan ibne Mamud!" diyor ve saydığı paraları tekrar özenle ceplerine yerleştiriyor. Ayağa kalkıyor ve anlaşılmayan bir şeyler mırıldanarak maltanın başına ilerliyor. Olmayan saçlarına eliyle şekil veriyor, ince kırçıl bıyıklarını ve belli belirsiz kaşlarını parmağına tükürerek cilalıyor. İtinayla bütün ceplerini kontrol ederek ritüelini tamamlıyor ve çalımlı hareketlerle yemekhanede TV izleyenlerin önüne gelip dikiliyor. Oturanlara tepeden bir bakış atıyor ve cebinden bir deste para çıkarıyor. O an, öylesine kabarıyor ki, bir buçuk metrelik boyu, sanırsın ki iki buçuk metrelik deve dövüşüyor. Önce desteyi sevgiyle okşuyor, işaret parmağını diline değdirip, TV izleyenlerden başlıyor ve önüne kim çıkarsa, büyük bir ciddiyetle "Al, al çekinme, helâl olsun hoş olsun," diyor, maltanın sonuna kadar kime rastlarsa para dağıtıyor.

Heyet için çağrılmadan önce koridorda gürültü kopunca, merakla dışarı çıktım. Meğer Engin, her şeye burnunu sokan Doğukana da para vermeye kalkışmış. Doğrucu Doğukan ise Engin parayı uzatınca, eline vurmuş. "Hani lan para? Mına godumun delüsü, para mara yok lan! Oolum sen manyak mısın lan?" demiş ve gıcırdayarak gülmeye başlamış. Şaşkına dönen Engin, yere oturmuş ve ağlamaklı bir sesle "Sana ne lan ibne Mamud, sana ne lan ibne Mamud," diye, tekrarlayıp duruyordu. Hemen sonra da doktor için çağırmışlardı. Baştan itibaren olayın tanığı olan Yasin'in dediğine göre, işi gürültüye getirip orada bulunan beş altı kişi, Doğukan'ı iyice bir hırpalarmışlar. Nasıl olduysa, gardiyanlar, herhangi bir müdahalede bulunmamış. İsimlerini vererek "Anama sövdüler. Küfür müfür ettiler. Beni dövdüler gardiyan abi," demiş ya, gardiyan "Puştluk yapma lan sen de!" diyerek başından savmış.

Engin'in para dağıtma seansına iki defa da ben denk geldim, teşekkür ederek alıp cebime indirdim. Biraz yoğundum, yoksa şimdi ceplerim silme dolu olurdu.

Belki gelir ümidiyle öğle öncesi Gül'ü bekleyip durdum. Ne var ki, 'belki' belki olmaktan öteye geçmedi. Yemeği yedim ve saat ikide başlayacak görüş öncesi, zift gibi çayı yudumlarken, kalan zamanı not alarak hızlandırayım istedim.

İki gün önce getirilen ve dört numaralı tekli hücreye kapatılan mahpus, tuvalet ihtiyacını hücre içerisinde gideriyor. Tuvalete çıkarmaları için gardiyanları çağırmayı düşünemediğinden mi, yoksa kapatılmaya karşı tepkiden mi böyle davranıyor, bilemiyorum. Ön malta ve aynı zamanda kapalı görüş yeri olan yemekhane tarafları keskin bir koku altında. İki gündür, oralardan mümkün olduğunca uzak duruyorum. Çok zorlanmadıkça, hava almak için cama bile gitmiyorum. Fakat nafile! Yemek, çay gibi şeyler için mecburen yolum düşüyor.

Sabah akşam hücreyi temizliyorlar ve hastayı sürekli tehdit edip, gün yüzü görmemiş küfürler, hakaretler sıralıyorlar. Mahpus ise bana mısın demiyor; doğal ihtiyaçlarını istediği gibi görüyor. Gardiyanlar çaresizlik içinde ne yapacaklarını şaşırmışlar. Belki de, anladıkları dil budur; kim bilir?

"Ali'm Nerdesin Canım Oğlum?"

Ali seslene seslene sonunda annesini getirmeyi başardı. Ne var ki, ta Bursa'dan gelen annesi ile Ali'yi görüştürebilmek mümkün olmadı. Annenin "Ali'm, nerdesin canım oğlum? Ben annenim, niye gelmiyorsun yavrum?!" diyen ve çığlığa dönüşüp yüreğimi parçalayan sesi hücreye kadar geliyordu.

Ali'ye ne gardiyanların yer yer seslerini yükselterek tehdit etmeleri kâr etti, ne de hemen hepimizin verdiği başta sigara olmak üzere kurabiye, bisküvi, kola, çikolata rüşvetleri... Verilen her şeyi aldı, iyice bir yedi içti. Ne var ki, görüş penceresinin önüne götürüldüğünde, her defasında annesine şöyle bir baktıktan sonra yemekhanenin ön kapısından çıkarak tekrar hücresine döndü. Annenin yürek paralayan halini yazmayacağım. Yazamayacağım.

Ali'nin hırsızlık nedeniyle tutuklanmış olduğunu, ben de diğer mahpuslarla birlikte öğrendim. Yalnız, Ali'nin dünyasında hırsızlık diye bir kavramın olduğunu düşünmüyorum.

"Benim çocuğum hasta. Neyi niye yaptığını bilmiyor ki. Marketten çikolata aldı kaçtı diye, başına bunları getirdiler yavrumun. Çocuğumun hasta olduğunu kimselere anlatamadım," diyen annenin haykırışı katlanabilecek gibi değil. Mülkiyet, sömürü ve adaletsizlik düzeninin kendince tarif etmeye çalışıyor Ali'nin gözü yaşlı, çaresiz anacığı.

Sanki görüşü oyun gibi algıladı, benek benek çiçek bozuğu olan ablak yüzlü şaşkın Ali. Fakat görüşsün diye rüşvetlerin verilmesi, oyununu sürdürmesi için biraz teşvik edici rol oynadı sanıyorum. İzlenimim, Ali'nin unutkanlık gibi bir sorunu olmadığı yönünde. Dolayısıyla, annesini tanımadığını düşünmüyorum. Kim bilir? Belki de, kendisini bu cehennemden çekip almadığı için kendince

tavır alıyordur.

Sabaha karşı keskin bir sancı ile uyandım. İshal tekrar musallat oldu. Şu an için biraz iyiyim ama daha önce böylesine şiddetli, ke sip atan bir sancı yaşadığımı anımsamıyorum. Ben bu haldeyken, bir de sürecin uzaması gibi bir durum olursa, işim gerçekten zor. Umarım yarım saat sonra Gül gelir, görüşümüzü yaparız ve ardından da bu kahrolası yerden çıkar giderim.

Görüşten önce başgardiyan içeri girerse, taburcu edilip edilmediğimi tekrar soracağım. Hem belirsizliğin baskısından kurtulmuş olurum hem de görüşçümün sonuçtan haberi olur.

Kırk beş dakika önce, görüşü gelenlerin isimleri okundu. İlk gelen grup içinde Gül yoktu. "Trafik gibi nedenlerden dolayı ge cikmiştir. Şimdi seslenirler," diye bekleyip durdum bu saate kadar ama artık ümidim kalmadı. Bu kadar gecikebileceğine ihtimal vermiyorum. Beynime olumsuz sorular hücum edip duruyor. Zorlanıyorum ama kötü şeyler düşünmemeyi yeğliyorum. Uzun hapislik deneyimimin öğrettiği bir şey bu... Mutlaka bir aksilik çıkmıştır.

Belki de çalıştığı yerden izin alamamıştır. Yoksa gelmemesi ihtimal dâhilinde değildi. Tek dileğim, sağlığına ilişkin bir olumsuzluktan kaynaklı olmaması. Gerisinin önemi yok.

Şu anda, şebeke kapısındaki gardiyan "İsmi okunanlar, eşyalarını toplasın hemen gelsin," diye bağırıyor. Ziyaret olmadığı kesin. O zaman, taburcu olanların isimleri okunacak.

"Metin, Yasin, Mesut ve Resul... Acele edin, asker bekliyor!"

OH BE!

Şimdi saat gece yarısını gösteriyor ve ben, Metris 2 No'lu T-Tipi Hapishanesi C-1 numaralı koğuşunda, PKK tutsağı hevallerle birlikteyim. Koğuşta altı kişiyiz. Çeşitli hapishanelerden, tedavi edilmeleri ve ATK işlemleri için getirilen hasta tutsaklar... Azad hevalin durumu hepsinden ciddi sanırım. Bir saat önce, kötü oldu ve tamamen kilitlenerek şuurunu kaybetti. Kapıya yüklendik, sedye ile alıp götürdüler. Arkadaşlar, kalp krizi geçiriyor olabileceğini söylüyorlar. Endişe içinde beklemeye başladık. Az önce çağırdığı-

mız gardiyan, acil olarak hastaneye gönderdiklerini söyledi. Umarım ciddi bir şey değildir ve bir an önce sapasağlam geri döner.

Koğuşa, üç saat önce gelmiş olsam da hapishaneye akşamın ilk saatlerinde getirildim. Nöbetçi ikinci müdür ve başgardiyan, iki gün hücrede tutacaklarını, uygun görürlerse daha sonra koğuşa geçebileceğimi söyledi. Hemen yirmi dört gün önce tıkıldığımız susuz, kirli hücreyi anımsadım ve o zamanki hataya bir kez daha düşmeme kararlılığıyla, hücreyi kesin bir dille reddederek siyasi tutsakların bulunduğu koğuşta kalma isteğimi belirttim. Ortalık karıştı ve bir anda sekiz on gardiyan etrafımı sardı. Oldukça gergin geçen dört saatin ardından, hapishanenin birinci müdürüne ulaştılar. Böylece sorun çözüldü ve saat dokuz civarlarında arkadaşların yanına gelebildim. İşin aslı, ilk gerginliğin ardından, etrafımı kuşattıklarında saldırıp zorla hücreye kapatacakları endişesine kapılmış; gardımı almıştım; yapmadılar.

Tam adı, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Araştırma İnceleme Hastanesi Adli Servisi olan fakat esasta toplum dışına itilen insanların, 'tedavi' adı altında gözlerden uzak tutulmaları için bütün insan onur, haysiyet ve şerefinin ayaklar altına alındığı toplama kampıydı geldiğim izbe mekân. Toplama kampından, öğlen sonrası saat üç buçuk civarlarında çıkarılarak askerlere teslim edilmiştim.

El konulan eşyalarımın teslim edilmesi sırasında, iri kafalı genç gardiyan yanıma yaklaştı, "Geçmiş olsun," dedi ve karşılık vermemi beklemeden, tıslayan itici sesiyle "Resul, ziyaretçim kesin gelecek, dediğin için seni dün taburcu etmediler. Gönderdiğimiz hastaların ziyaretçileri geldi ve geri döndü. Yazık oldu. Böyle olacağını bilseydik, onları göndermezdik," dedi.

Sıkıntılı bir gülümsemeyle yetindim.

Gül'ün gelmemesi biraz canımı sıksa da taburcu olduğum belli olduktan sonra vedalaşmak için gelen mahpusların duygu atmosferi her şeyin önüne geçti. O anları, yaşamım boyunca unutabilmem mümkün değil. Hele de hemen hiç temasım olmayan mah-

pusların dahi yolcu etmeye gelmeleri karşısında yaşadığım hisleri ifade edebilmem kolay değil. Doğrudan temas kuramasak da içinde bulunduğumuz eşit koşullarda, bir şekilde yüreklerine dokunabilmiş olmamın sıcaklığı, apayrı bir duygu yarattı benliğimde. Yaşamımın en hüzünlü ve acı vedalaşmasının yoğunluğu içindeydim kapatılmışların dünyasının en dibindekileri geride bırakırken...

Son

Son'dan Sonraki İlk Söz...

Toplama kampında tutulan bu insanların içinde, hemen her gün televizyon ekranlarında evire çevire gösterilen en vahşi, acımasız ve iğrenç cinayetlerin faillerinden mahpus hastalar da yer alıyor. Toplumun, kendi içinden çıkardığı bu insanlara dair haberleri izlerken duygu ve davranışlarını tahmin etmek zor değil. Bolca küfür ve hakaretler eşliğinde "Bunları asmak lazım," diyenler mi ararsın, "Lime lime doğ rayıp köpeklere yedirmek lazım," diyenler mi? Hatta bazen kendimizi de benzer ruh hali içinde bulduğumuz zamanlar olur. Hele de, tecavüz edilerek katledilen bir çocuk ya da kadın haberini izlerken ya da okurken, tüm kanımızın çekildiğini hisseder, çaresizlik içinde anlamsız şeyler mırıldanır, gözyaşlarımızı tutamayız. Kimi zaman, ağız dolusu küfürlerle öfkemizi boşalttığımız da olmaz değil.

Bu türden haberleri cinayet pornografisi anlayışıyla kurgulayıp sunanların hedefi, bütün öfkenin 'kişi'ye yöneltilmesidir ve biz de bir şekilde onun ağına düşmekten kendimizi kurtaramayız. Öte yandan ekranlardan üzerlerine boca edilen vahşet görüntüleri karşısında, insanların 'kişi'ye yönelik tepkilerinin vicdani ve duygusal bir boyut taşıdığını da yadsıyamayız. Tabii 'Lime lime edip köpeklere yedirme' duygusunun nasıl bir potansiyel taşıdığını da göz ardı etmek mümkün değil.

Toplum psikolojisi ve algısı, büyük oranda kendisine gösterilenlerle belirlenip yönlendirildiğinden, gerçek failler her zaman perde arkasında kalırlar ve rahatlıkla gözden kaçırılırlar. Gerçek şu ki, suçun kökeninde, içinde yaşanılan toplumsal sistem yer alır. O sistem ki, çok çeşitli yöntem ve araçlarla, gerçek olanı gizleyerek hedef şaşırtmayı başarır.

Egemenler, her olay ve olguyu kökeninden koparark spesifik bir alan sıkıştırmayı, topluma da bu eksende yansıtmayı tercih ederler.

Gerçekleri ters yüz etmenin en temel ve kestirme yoludur bu yöntem. Onlar için kelimenin gerçek manasında can simidi işlevi görür. Böylece şiddet, sömürü ve adaletsizliğin bataklığı olan kapitalist sistemin ha bitatında doğup büyüyen, 'suçlu insanlar', o sistemin dışındaymış gibi toplumun önüne atılarak linç ettirilirler. Böylece asıl fail, kendisini aklamış olur.

Bu insanlar, birey olarak insanlık dışı, canice ve en aşağılık şekilde suçlar işlemişlerdir. Dolayısıyla, birey olarak suçludurlar; fakat onlar dünyaya bu halleriyle gözlerini açmadılar. Onları bu hale getiren, insan olmalarının iç olguları değil, dış olgulardır; yani sistemin ta kendisidir.

Kapitalizm, sosyal ve toplumsal bir varlık olan insanı, insan olmanın erdemlerinden koparark bireyselleştirip yozlaştırırken her daim kendisine zarar vermeyecek bir düzlemde tutmayı esas alır. Eğer olur da, o topluluk içindeki bireyin çürümesi, belirlediği sınırı aşarak kendisine zarar verecek duruma gelirse, onu rahatlıkla topluluk dışına atmaktan geri durmaz.

Farklı bir düzlemde ve nitelikte olsa da kapitalizmin alternatifi olarak komünizm mücadelesi içinde olan biz devrimci komünarları, öldürerek ya da hapsederek toplum dışına atma yönelimleri de benzer bir boyuttur.

'Tedavi' adı altında kapatılan ve zulme maruz bırakılan insanlar, şöyle ya da böyle suçludurlar fakat kesinlikle sömürü sistemi kapitalizmin kendisinden daha fazla suçlu değildirler.

Onlara karşı öfke duymak, kızmak anlaşılır fakat onların da her insan gibi insan olmanın en doğal evrensel haklarına sahip oldukları asla unutulmamalıdır.

Kitapta sözü geçen hasta mahpusların isimleri, kimlik ve kişilik haklarına, mahremiyetlerine saygının gereği kodlanarak verilmiştir.

Yaşanan olaylar, kurguya yer verilmeden ne bir fazla ne bir eksik, olduğu gibi yansıtılmaya özen gösterilmiş; bu trajik yaşanmışlıklar, tanıklıklar ve gözlemler yalın en haliyle kayda geçirilmiştir.

içindekiler

Resul Kocatürk'ün Tımarhanede 22 Gün'ü - Adil Okay/7
Bindik Bir Mavi Ringe, Gidiyoruz Tımarhaneye!/11
Doktor'un Timarhanesine Rağbet.../ 16
'Burası Hastane Cezaevi Aslanım!'/21
Sınırsız Göğün Altında Toprağı Hissetmek/27
"Kola, Kene Kanıdır İçmeyin..."/ 32
Tımarhanedeki Marx!/39
Çarmıh İşkencesindeki Roman Kardeşim Reşat/46
Daiş'in Peygamberi/51
Devrim'in Kütüphanesi/55
Devamcılar!/62
Toplumsal Şizofreni Halleri Ve Tımarhane/67
Çarmıh İşkencesine Kafa Tutan Muhammed/72
EKT İşkencesi/76
Pirimiz Düşünen Adama Hürmet/82
Yerli Frankeştayn Gökhan/86
İstanbollu İdiris/90
Gök Ana'nın Garezi/95
Hekim Olabilmek/101
TTT/107
Digorlu Mustafa'nın Çaresizliği/111
Heyet Komedisi/119
"Ali'm Nerdesin Canım Oğlum?"/125
Son'dan Sonraki İlk Söz.../ 129

Hapishanelerde son bulan, saymakla bitmeyecek trajik yaşam öyküleri... Zulme başat gelişen direniş destanları... Hapishanelerden gelen mektuplardan ve ziyaretçilerin izlenimlerinden anlamaya çalıştığımız bu trajedileri ve direniş örneklerini Resul Kocatürk "Tımarhanede 22 gün" adlı çalışmasıyla bize içeriden anlatıyor.

"Çeyrek asra yaklaşan hapisliğim boyunca, bu lanet yerlerdeki hasta mahpuslarla ilgili 'deli' hikâyeleri dışında elle tutulur hiçbir bilgiye,

habere rastlamadım. Tek tük varsa da, kesinlikle istisna kabilindedir. Onun için, içerden birisi olarak burada tutulduğum sürece gözlemlediğim, yaşadığım hiçbir şeyi atlamadan not etmeye çalışıyorum. Umarım yazdıklarımı koruyabilirim ve o bir avuç da olsalar, duyarlı güzel insanlara ulaşmasını sağlayabilirim.

Resul Kocatürk'e ne kadar teşekkür etsek azdır. Bize içeriden bilgi verdiği, İnsan Hakları Örgütlerinin raporlarını kuru istatistik bilgi olmaktan çıkarıp, ete kemiğe büründürdüğü, resmi tarihin dışına çıkıp, gerçek hapishane tarihinin yazılımına katkı sunduğu ve nihayet o zor koşullarda bile "Başka bir dünya mümkün" diyebildiği için...

Adil Okay